

NOUL MITROPOLIT AL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

ȘI

NOII EPISCOPI DE HUȘI ȘI DUNĂREA-DE-JOS.

Prin mórtea mult regretatului Episcop al Hușilor, fericitul întru amintire Silvestru Bălănescu, întâmplată în Noembrie 1900, scaunul acelei Sf. Episcopii, rămânând vacant a fost ocupat provisoriu de P. S. Arhieru Callistrat Bârlădeanu, ca locotenent episcopal, până la alegerea titularului.

La 26 Ianuarie a. c. trecând către Domnul în adânci bătrânețe unse, și veneratul mitropolit al Moldovei și Sucevei Iosif Naniescu, a rămas vacant și acest scaun; iar pentru ca afacerile administrative să nu sufere, a fost însărcinat cu conducerea lor, ca locotenent mitropolitan, până la alegerea unui titular P. S. Episcop al Dunărei-de-Ios D. D. Dr. Partheniu.

Fiind ast-fel două locuri vacante în ierarchia înaltă a sfintei noastre Biserici; iar corpurile legiuitoare către sfârșitul sesiunei, marele colegiu electoral, prevădut

în legea Sinodală, fu convocat pentru împlinirea acestor vacanțe.

Ast-fel în monitorul oficial de la 6 Februarie a. c. apăru următorul decret regal:

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 6820,

Vădând jurnalul consiliului Nostru de miniștri,

În virtutea art. 6 din legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor Eparhioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al Sântei Biserici Autocefale Ortodoxe Române,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Marele colegiu electoral prevădut la art. I din citata lege, este convocat pe ziua de 8 Februarie 1902, spre a proceda la alegerea noului Mitropolit al Eparhiei Moldovei și Sucevei, al căreia scaun a rămas vacant prin decedarea I. P. S. titular D. D. Iosef Naniescu, și la alegerea noului Episcop al Hușilor, în locul vacant.

Art. II și cel din urmă.—Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor din prezentul decret.

Dat în București, la 5 Februarie 1902.

CAROL

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice
SP. HARET.

No. 473.

Conform înaltului decret regal, și usului tradițional păstrat în Sfânta noastră Biserică creștină ortodoxă, la asemenea ocaziuni, în această zi înaintea alegerii urma a se oficia un Tedeum în biserica Sf. Mitropolii.

La ora 1 p. m. Inalt P. S. Mitropolit Primat D. D. Iosif Gheorghian, înconjurat de P. P. S. S. Membri ai Sfântului Sinod s'a pogorît în Biserică, și însuși I. P. S. Sa asistat de clerul bisericeii catedrale a oficiat obicînuitul Tedeum în prezența Domnilor Miniștri, a Domnilor Senatori și a Domnilor Deputați.

După terminarea acestui serviciu divin cu toții au trecut în Sala adunării Deputaților unde urma a se face alegerea.

Aci, la orele 2 p. m. I. P. S. Mitropolit Primat, președintele de drept al marelui colegiu a ocupat fotoliul presidențial, având ca secretari pe domni senatori Dr. Dragomir Demetrescu și N. Const. Rîmniceanu și pe domni deputați P. Gârboviceanu și Ștefan Ioan membri ai birourilor Senatului și Camerei.

Domni Secretari au dat citire apelului nominal al membrilor Sf. Sinod, Senatului și Camerei deputaților, și răspund 14 P. P. S. S. membri ai Sfântului Sinod, 89 domni senatori și 128 domni deputați, după care I. P. S. Mitropolit, anunță numărul celor prezenți și declară marele colegiu constituit.

Anunță după aceea că se va proceda mai întâiu la alegerea I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, și în urmă la alegerea P. S. Episcop al Hușilor.

În urmă I. P. S. Președinte, dă citire articolelor din legea organică a Sfântului Sinod în care se arată constituirea marelui colegiu pentru alegerea Mitropoliților și a Episcopilor Eparchioți și terminând anunță pre membrii marelui Colegiu, că se procedează la alegerea I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei prin

apel nominal, chemat fie-care membru a'și depune buletinul său în urnă.

Ast-fel, cu apelul nominal sunt chemați pe rând P. P. S. S. Membri ai Sfântului Sinod, domnii senatori și domnii deputați; I. P. S. Președinte votează cel din urmă.

Se procede în urmă la despoerea scrutinului și numerarea voturilor.

Resultatul este:

Votanți . . . . . 249.

Majoritate . . . . . 125.

Bilete albe . . . . . 14.

Au întrunit:

P. S. Episcop al Dunărei de Jos D. D. Partheniu S. Clinceni . . . . . 233 voturi.

P. S. Episcop al Argeșului D. D. Gherasim un vot. P. S. Archiereu Callistrat Bârlădeanu un vot.

În urma acestui rezultat I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte al Marelui colegiu, proclamă ales Mitropolit al Moldovei și Sucevei pre P. S. Episcop al Dunărei-de-Jos D. D. Partheniu; iar rezultatul votului este primit de membrii marelui colegiu cu aplause prelungite.

După acesta noul ales suindu-se la tribună a ținut următoarea cuvîntare:

Inalte Prea sfințite,

Sfinți frați în Domnul,

Iubiți colegi,

Dumnezeului celui în Treime sunt dator întâiu să mulțămesc, pentru că voința sa se face în tot-d'auna în cer

și pe pământ. El pogoră de pe scaunul mărirei pe cei mândri cu inima și el înalță pe cei smeriți.

De această Dumneșcă și mîntuitoare învățătură fiind pătruns, eu, nevrednicul robul său, Arhiereul Partenie Clineni, Episcopul Dunărei-de-Jos, mă înfățișez cu respect înaintea voastră, aleși ai țerei, ca să vă mulțamesc cu recunoștință pentru fapta ce ați săvîrșit astăzi cu mine, alegîndu-mă de Mitropolit al Moldovei și Sucevei, văduvită în ziua de 26 Ianuarie expirat, prin trecerea către Domnul, în bătrânețe unse, a venerabilului Mitropolit și al meu părinte duhovnicesc Iosif Naniescu.

De onórea această mare, ce mi-ați făcut, se lęgă cu adevărat o grea sarcină duhovnică de purtat: pe cea dintâi o primesc cu umilință, pe cea de a doua cu tótă frica și credința de Dumneșcă ce trebuie să o aibă păstorul de suflete.

Privind alegerea această, mai mult că o nouă încurajare pentru mai mare muncă în via Domnului, de cât ca o răsplată a celor ce am săvîrșit ca Episcop al Sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe la gurile Dunărei-de-Jos, socotesc că, în locul făgăduelilor de cuvinte deșarte, ce se obicînuiesc în asemenea împrejurări, se cade mie să vă spun pe scurt cele ce am făcut eu ca Episcop al de Dumneșcă pázitei Eparchii a Dunărei-de-Jos.

Sunt acum 15 ani și mai bine, de când un alt Mare Colegiu electoral m'a ales, în ziua de 10 Decembrie 1886, ca Episcop al Dunărei-de-Jos.

Indată după alegerea mea și după ce Majestatea Sa, iubitorul de Christos, Regele nostru Carol I, a bine-voit a confirma alegerea mea și a-mi da investitura episcopală, semn vedit al încuviințării regale pentru păstoria duhovnică a Chiriarchilor noștri români la Eparchiile lor, smerenia mea, încă tîner atunci, m'am dus la păstoria mea cu tótă rîvna și căldura de inimă ce trebuie să aibă un păstor duhovnicesc, care este gata să-și pună sufletul său pentru oile sale.

Ajuns cu harul lui Dumneșcă în staulul oilor mele, am dorit să cunosc în de-aprópe lipsurile și nevoile sufletesti ale fiilor mei în Domnul.

Instruit pe deplin asupra acestora, cea dintâi a mea

Să trăiască Majestatea Sa Regele nostru!
 Să trăiască Majestatea Sa Regina!
 Să trăiască Principii Moștenitori mulți ani fericiți!
 Să trăiască România acum și pururea și în veci vecilor,
 amin. (*Aplause preluugite*).

Termînând cuvîntarea sa, noul ales se înbrățișează cu I. P. S. Mitropolit Primat și cu P. P. S. S. Membri ai Sfîntului Sinod, după care primește felicitările Domnilor Miniștri și ale Domnilor Senatori și Deputați.

Alegerea de mitropolit fiind ast-fel terminată I. P. S. Președinte suspendă ședința pentru câte-va minute.

* * *

La redeschidere, I. P. S. Președinte, anunță membrilor marelui colegiū că se procede la alegerea P. S. Episcop de Huși.

Se urmază aceeași procedură.

Se citește mai întăiū de către I. P. S. Președinte articolele din legea sinodală privitoare la alegerea Mitropoliților și a Episcopilor Eparchioți, după care d-nii secretari ai biuroului fac apelul nominal al membrilor, pentru a'și depune fie-care buletinul seū.

Se votază în aceeași ordine, mai întăiū P.P. S.S. Membri ai Sfîntul Sinod, apoi Senatul și în urmă Camera Deputaților.

Resultatul scrutinului a fost:

Votanți	221
Majoritate	111
Buletine albe.	8

Aū obținut:

P. S. Arhiereu Conon Aramescu Donici 204 voturi—ales.

P. S. Arhiereu Callistrat Bârlădeanu 9.

In urma acestui rezultat, I. P. S. Mitropolit Primat, preşedintele marelui colegiu proclamă ales Episcop al Eparhiei Huşilor pre P. S. Arhiereu Conon.

Resultatul votului este primit cu aplause.

Noul ales se sue la tribună şi mulţameşte¹⁾. P. S. Sa arată cum de la catedra de profesor este acum chemat la cea de Episcop, şi cum îşi va face şi aci datoria ca şi în şcolă. Arată după aceea raportul Şcolii cu Biserica şi termină mulţamind Guvernului şi membrilor marelui colegiu cari i-aū acordat încrederea şi 'i aū făcut onórea de a'l alege. Sfirşeste îndemnând pe toţi a ura sănătate şi îndelungă înzire M. S. Regelui şi întregii Auguste dinastii.

După terminarea cuvîntărei Sale noul ales se îmbrăţişeză cu I. I. P. P. S. S. Mitropoliţi şi P. P. S. S. Membri ai Sf. Sinod şi primeşte felicitările Domnilor Miniştri şi ai membrilor marelui Colegiu.

Alegerea fiind terminată I. P. S. Mitropolit Primat, Preşedinte, declară şedinţa marelui colegiu ridicată.

*
* *
*

A doua zi Sâmbătă 9 Februarie, în monitorul oficial No. 246, aū apărut următoarele decrete regale, unul pentru întărirea P. S. Episcop al Dunărei-de-Jos D. D. Partheniu la scaunul de Mitropolit al Mol-

¹⁾ Regretăm că nu ne-am putut procura textul cuvîntărei P. S. Episcop al Huşilor.

dovei și Sucevei; unul pentru întărirea P. S. Arhieru Conon la Scaunul de Episcop al Hușilor și al treilea pentru convocarea marelui Colegiu în ziua de 11 Februarie, spre a proceda la alegerea de Episcop al Eparhiei Dunărei-de-Jos, devenită vacantă prin alegerea titularului ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

Iată aceste înalte decrete:

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 7729 a. c.

Vedând că Marele Colegiu electoral, prevăzut la art. 1 din legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparhioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, întrunindu-se în ziua de 8 Februarie a. c., a ales pentru scaunul vacant de Mitropolit al Eparhiei Moldovei și Sucevei pe Prea Sântitul Episcop Partheniu Clinceni al Eparhiei Dunărei-de-Jos, cu majoritate de 233 de voturi din 249 votanți;

In virtutea art. 4 din citata lege.

Am decretat și decretăm:

Art. I. Prea Sântitul Episcop Parteniu Clinceni al Eparhiei Dunărei-de-Jos este întărit în scaunul de Mitropolit al Eparhiei Moldovei și Sucevei pentru care a fost ales.

Art. II. Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului decret.

Dat în București, la 8 Februarie 1902.

CAROL

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice,

SP. HARET.

No. 588.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate :

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 7729.

Vedând că Marele Colegiu electoral, prevădută la art. I din legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparchioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, întrunindu-se în ziua de 8 Februarie a. c. a ales pentru scaunul vacant al eparchiei Hușilor pe Prea Sântitul Arhiereu Conon Arămescu-Donică-Bacauanul, cu majoritate de 204 voturi din 221 votanți;

In virtutea art. 4 din citata lege,

Am decretat și decretăm :

Art. I. Prea Sântitul Arhiereu Conon Arămescu-Donică-Bacauanul este întărit în scaunul de Episcop al Eparchiei Hușilor, pentru care a fost ales.

Art. II. Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului decret.

Dat în București, la 8 Februarie 1902.

CAROL

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice,
SP. HARET.

No. 539.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate :

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 7734 a. c.:

Vedând jurnalul No. 139 din 8 Februarie a. c. al consiliului Nostru de miniștri;

În virtutea art. 6 din legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparchioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al Sântei Biserici Autocefale Ortodoxe-Române,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Marele Colegiu electoral prevădut la art. 1 din citata lege este convocat pe ziua de 11 Februarie 1902, spre a proceda la alegerea noului Episcop al Eparhiei Dunărei-de-Jos, al căreia scaun a rămas vacant prin alegerea titularului ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

Art. II și cel din urmă.—Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului decret.

Dat în București, la 8 Fevruarie 1902.

CAROL

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice,
SP. HARET.

No. 540.

* * *

În ziua de 11 Februarie, ziua săptămânei Luni, urma de a se face alegerea noului Episcop al Eparhiei Dunărei de Jos. În această zi, la ora 1 p. m. I. P. Sântitul Mitropolit Primat, înconjurat de P.P. S.S. Membrii ai Sfântului Sinod s'a pogorît în Biserica catedrală, unde în prezența D-lor Miniștri, a D-lor Senatori. a D-lor Deputați și a unui numeros public, Insuși I. P. S. Sa a oficiat tradiționalul Te-Deum, obicînit a se face înainte d'a se procede la alegere de Mitropoliți sau Episcopi Eparchioți.

Din Biserică cu toții au trecut în localul adunării deputaților unde urma a se întruni marele colegiu și a proceda la alegerea Episcopului Dunărei-de-Jos, scaun rămas vacant prin alegerea titularului ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

Ședința Marelui Colegiu a fost deschisă la orele 2 p. m.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a ocupat fotoliul presidențial, asistat fiind de D-nii Dr. Dragomir Demetrescu și Constantinescu-Râmnicăanu, membri ai biuroului Senatului, și de D-nii Ștefan Ioan și Simionescu-Râmnicăanu, membri ai biuroului Camerei.

La apelul nominal, au răspuns: 13 membri ai Sf. Sinod, 62 d-ni senatori și 108 d-ni deputați.

I. P. S. Sa. Președintele da citire articolelor referitoare din legea pentru alegerea Episcopilor Eparhioți.

Se procedează apoi la vot, prin apel nominal; votează mai întâi membrii S-tului Sinod, apoi d-nii senatori și deputați.

Resultatul scrutinului este:

Votanți 167

Majoritate absolută 84

Buletine albe. 6

Au intrunit:

P. S. Arhierău Pimen Piteștenu . . . . . 138 voturi.

P. S. Arhierău Meletie Gălățeanu . . . . . 16 voturi.

P. S. Arhierău Callistrat Orleanu . . . . . 4 voturi.

P. S. Arhierău Nifon Ploșteanu . . . . . 3 voturi.

I. P. S. Sa Președintele proclamă, în aplausele membrilor Marelui Colegiu, pe P. S. S. Arhierăul Pimen Piteștenu ca Episcop al Eparhiei Dunărei-de-Jos.

P. S. Sa Arhierăul Pimen Piteștenu, mulțămind pentru alegerea sa ca Episcop al Dunărei de Jos, dice că cu voința lui Dumnezeu și prin voturile date i se da sarcina de a fi conducător păstoresc al Eparhiei Dunărei-de-Jos.

Își da sēma de acēstă grea sarcină, care i se pare

cu atât mai grea, cu cât se gândește la importanța Eparhiei Dunărei-de-Jos. Acesta va fi însă un îndemn mai mult ca să lucreze pe calea patriotismului și iubirei de țară.

Alta a fost sarcina sa până acum ca profesor la facultatea de teologie, dar are nădejde nețărmurită că prin harul Dumnezeuesc se va face din ce în ce mai vrednic pentru conducerea sufletelor ce îi sunt încredințate. Va lua exemplu de la Înălții săi predecesori și se va ruga la Dumnezeu să-i dea putere să continue opera începută de ei.

De la binele și fericirea țerei stă binele și fericirea Bisericeii. Iubirea de neam și de religione trebuie să fie rostul nostru. Pe această cale va păși în sarcina sa Episcopală și din fundul sufletului, exprimă urări pentru înțeleptul nostru Rege și întreaga Sa Familie, exprimă recunoștință și admirațiune D-lui președinte al consiliului, D. Sturdza, și pentru toți D-nii miniștri și bărbați de Stat, cari au muncit pentru binele țerei.

Înaltul Prelat termină cu urarea: Trăească marele colegiū !¹⁾

La orele 3 și 5 ședința Marelui Colegiū se ridică. Alegerea fiind terminată, I. P. S. Sa. Președinte declară ședința Marelui Colegiū ridicată; după care P. S. S. Pimen, noul ales se îmbrățișează mai întâi cu I. P. S. Sa. Mitropolit Primat și cu I. P. S. Sa. Mitropolit al Moldovei și cu P.P. S.S. Membri ai S-tului Sinod.

---

¹⁾ Cuvîntarea acesta a P. S. Pimen am reprodus'o după notele publicate de ziarul „Voința Națională“.

În urmă domniilor miniștri și domniilor deputați și senatori, felicităză pre noul ales, urându-i sănătate și tărie spre a lucra cu putere, credință și patriotism la Dunărea-de-Ios.

De la Cameră noul ales și P. P. S. S. membri ai Sf. Sinod a mers în apartamentele I. P. S. Mitropolit Primat unde a venit și Dl. Sp. Haret, Ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Aci, ca și la alegerea precedentă, într'un entusiasm mare și adevărată iubire noul ales a fost felicitat de P. P. S. S. Sinodici și de clerul present pentru înălțarea sa, la înalta demnitate de Episcop al Eparhiei Dunărei-de-Ios. S'a servit șampanie și s'a rădicat mai multe tuaste.

*
* * *

Luând sfârșit și această alegere, în Monitorul Oficial de Marți 12 Februarie, a apărut următorul decret regal de confirmarea noului ales.

Iată acest înalt decret:

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice

CAROL I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate.

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 8,323 din 11 Februarie 1902.

Vedând că Marele Colegiu electoral, prevăzut la art. I din legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparhioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autecefale Ortodoxe-Române, întrunindu-se în ziua de 11 Februarie 1902, a ales pentru scaunul vacant de E-

piscop al Eparhiei Dunărei-de-jos pe Prea Sântitul Arhiepiscop Pimen Georgescu Piteștenu, cu majoritate de 138 de voturi din 167 votanți;

În virtutea art. 4 din citata lege.

Am decretat și decretăm:

Art. I. Prea Sântitul Arhiepiscop Pimen Gergescu Piteștenu este întărit în scaunul de Episcop al Eparhiei Dunărei-de-jos pentru care a fost ales.

Art. II și cel din urmă.—Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în prezentul decret.

Dat în București, la 11 Februarie 1902.

CAROL.

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice
SP. HARET.

No. 563.

*
* * *

Terminându-se cu acesta toate alegerile pentru locurile vacante în ierarhia înaltă a Sfintei noastre Biserici și noii aleși fiind deja confirmați pentru scaunele lor prin înaltele decrete regale, urma ca ei să fie investiți conform usului tradițional păstrat în Biserica noastră.

Spre acest sfârșit în Monitorul oficial de Mercuri 13 Februarie a apărut următorul program, după care urma a se face investitura nouilor aleși:

PROGRAMA CEREMONIEI

Pentru investitura înalt Prea Sântitului Parteniu-Clinceni, ales Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plașurilor, precum și a Prea Sântiților Arhiepiscopului Conon Aramescu-Donici-Bacauanul și Pimen Georgescu-Piteștenu, aleși Episcopi ai Eparchiilor Hușilor și Dunărei-de-Jos.

Joi. 14 Februarie curent, la orele 11 $\frac{1}{2}$ dimineața, se vor afla la Palatul Regal (în sala de ceremonii:)

Înaltul cler;

- D-nii miniştri;
- » senatori;
- « deputați;
- Inalta Curte de casație și justiție;
- Inalta Curte de compturi;
- Rectorul și decanii universității;
- Representanții Academiei Române;
- D-l primar al Capitalei cu ajutoarele sale;
- D-nii prim-președinte, președinți și procuror-general ai Curței de apel;
- D-nii prim-președinte și prim-procuror ai tribunalului Ilfov;
- D-l secretar-general și D-l director al cultelor;
- D-l general-comandant al corpului II de armată, cu D-nii generali-șefi de corpuri, prezenți în Capitală;
- D-l prefect al județului Ilfov.

La orele 11, două trăsuri regale se vor afla în curtea Sfintei Mitropolii, la dispozițiunea Inalt Prea Sfințiilor Lor Mitropolitului Primat și Mitropolitului Moldovei și a Prea Sfințiilor Lor Episcopilor Hușilor și Dunărei-de-Jos, noui aleși.

La orele 11 și un sfert, cortegiul va porni de la Sfânta Mitropolie în ordinea următoare:

1. Prefectul poliției Capitalei;
2. Protoereii Capitalei;
3. Un pluton de cavalerie (roșiori);
4. Trăsura regală cu I. I. P. P. S. S. L. L. Mitropolitul Primat și Mitropolitul Moldovei și Sucevei;
5. Trăsura regală cu P. P. S. S. L. L. Episcopii Hușilor și Dunărei-de-jos;
6. Un pluton de cavalerie (roșiori);

La dreapta și la stînga trăsorei regale cu Inalt Prea Sfințiilor Mitropoliți se va ține câte un maior.

La intrarea Inalt Prea Sfințiilor Mitropoliți și Sfințiilor Episcopi, în curtea Palatului regal, garda va eși prezentând arma, și muzica militară va întona «spre rugăciune».

Pe peron, Inalt Prea Sfințiilor Mitropoliți și Prea Sfințiilor Episcopi, vor fi întâmpinați de d-l adjutant de serviciu, și

5) Trăsura regală cu P.P. S.S. L.L. Episcopii Hușilor și Dunărei-de-Jos;

6) Un pluton de cavalerie;

La dreapta și la stînga trăsorei regale cu Inalt Prea Sînțitiu Mitropolițu se ținea câte un maior.

La orele 11 jum, cortegiul sosind în curtea Palatului, garda eși, presentă arma, iar musica intonă «spre rugăciune».

Inalt Prea Sfințitele Lor fură întimpinați, pe peronul scării, de către adjutantul de serviciu, iar în capul scării de onore de către d. Mareșal al Curței și de d-nii adjutanți regali.

In sala Tronului se afla adunați:

In dreapta Tronului d-nii miniștri;

Inaltul cler;

D-nii senatori;

D-nii deputați;

Inalta Curte de casație și justiție;

Inalta Curte de compturi;

Rectorul și decanii Universității;

Representanții Academiei române;

D. primar al Capitalei cu ajutorele sale;

D. prim-președinte, președinți și procuror-general al Curței de apel;

D-nii prim-președinte și prim-procuror ai tribunalului Ilfov;

D. secretar general și d. director al cultelor;

In stînga Tronului d. general comandant al corpului II de armată cu d-nii generali și coloneli șefi de corpuri, prezenți în Capitală;

D. prefect al județului Ilfov, precum și mai multe alte notabilități.

Anunțându-se sosirea Inalt Prea Sînțitiilor Lor, M. S. Regele, însoțit de A. S. R. Principele Moștenitor

și precedați de Casa Regală au făcut intrarea în Sala Tronului.

După ce Majestatea Sa S'a suit pre Tron, d. ministru al cultelor cu d. Mareșal al Curței și două adjuțanți Regali au introdus pe I. P. S. S. Mitropolitul Partheniu, precedat de protoiereii Capitalei și urmat de archidiaconii Mitropoliei.

Inalt Prea Sântia Sa îmbrăcat în mantie, ajungând în fața Tronului, d. ministru al cultelor dă citire diplomei; iar Inalt Prea Sântia Sa Mitropolitul Primat luând Toégul archiepăstoresc din mâna archiediaco-nului și îl remite M. S. Regelui.

M. S. Regele luând cârja o dă I. P. S. S. Mitropolitului Partheniu, dicându'i:

«Incredințez Inalt Prea Sântiei Tale Toégul Archiepăstoresc spre a te investi Mitropolit al Moldovei și Sucevei».

După care I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei, luând Toégul, rosti următoarea cuvîntare:

Sire,

Următor voinței lui Dumneșu, celei Sfinte, eș robul sêu Archiereul Partheniu-Clinceni, smerit servitor al altarului Domnului, iubitor fiu al scumpei nôte Têri, și al Majestății Vóstre supus credincios, mē despart cu dor de Eparchia Dunărei-de-Jos, pe care am păstorit'o mai bine de 15 ani, și mē apropii cu respect și venerațiune la treptele Tronului, ca să primesc cu umilință și recunoștință, din augustele Vóstre mâni, investitura Metropolitană—semn vêdut al încuviințării regale pentru păstoria mea duhovnicescă la Sfînta Metropolie a Moldovei și Sucevei, unde Harul lui Dumneșu m'a chemat în ziua de 8 ale acestei luni Februarie, prin sufragiul marelui Colegiu Electoral al Sfintei nôte Biserici Autocefale Ortodoxe Române.

Sprijinindu-mă pe acest Toég archiepiscopal, intru cu frica lui Dumnezeu, cu credință și dragoste în staulul de Dumnezeu păditei Fparchii a Moldovei și Sucevei, ca să urmez la păstoria duhovnică pe vrednicul de laudă Metropolit și al meu părinte sufletesc, Iosif Naniescu, carele a trecut către Domnul, în bătrânețe unse în ziua de 26 Ianuarie și pe care noi, fii săi sufletești, l-am plîns cu durere, când am petrecut la locul de odihnă cuvioșele sale moște.

Sire,

Privind mai de aproape trepta cea înaltă la care sunt chemat, greua sarcină ce am de purtat și datoriile numeroase de împlinit, ființa mi se înfricoșează, când știu că cea mai mare parte dintre fericiții și d'a pururea amintiții mei premergători au adus cu ei pe acel scaun venerat, unii lepădarea de sine, alții blîndețea, alții cuvioșia, alții înțelepciunea, iar alții cultura biserică. Toți, însă, au avut credință tare în Dumnezeu, dragoste părintească către fiii lor sufletești și nădejde nestrămutată în viața viitoare.

Când, dar, mă gândesc la cele ce au făcut ei, ca păstori sufletești pentru casa lui Dumnezeu și nemul nostru, mă simt dator să făgăduiesc lui Dumnezeu, înaintea Majestății Vóstre, că mă voi sili din toate puterile mele ca să păstrez cu totă sfințenia depositul sacru ce mi s'a încredințat

Cunoscînd însă slăbiciunea puterilor mele, pun totă nădejdea mea în Dumnezeu, cel închinat în trei fețe, care-le, prin Harul său ceresc, pre cele neputințioase le vindecă și pre cele cu lipsă le îplinește.

Acestui mare Dumnezeu rugându-mă tot-d'a-una și însuflețindu-mă de cuvintele Mântuitorului, care dice: «Luați jugul meu preste voi și vă învățați de la mine, că sunt blînd și smerit cu inima, și veți afla odihna sufletelor vóstre, că jugul meu este bun și sarcina mea este ușoră». (Math. XI. 29). Imbărbătându-mă de augustele exemple ce Majestatea Vóstră ne dați de a iubi Țara, și a munci fără preget la fericirea ei și urmînd pilda Sfinților Erarchi ai Bisericeii lui Christos, voi chema și aduna cu dragoste împrejurul meu pe fii mei în Domnul, și, îi voi învăța a-

devărurile cele vecinice, pe care Dumneđeũ le-a descoperit prin profeți, le-a întărit prin Domnul nostru Iisus Christos și le-a predicat neamurilor prin Sfinții Apostoli și următorii lor.

Voïũ lucra fără preget la menținerea și întărirea păcei și a liniștei în Sfînta noastră Biserică Autocefală Ortodoxă Română, precum și la armonia ce trebuie să domnescă în Sântul Ei Sinod.

Voïũ ajuta și sprijini cu tótă curătenia de inimă pe Inalt Prea Sîntul Mitropolit Primat în greaua sarcină ce are ca președinte al acestui Sînt Corp Bisericesc.

Voïũ sfătui, Sire, cu dinadinsul pre fii mei în Domnul să-și iubească Patria; să se supună legilor țerei și să aibă către Majestatea Vóstră iubire, supunere și credință, pentru că sunteți alesul poporului român și unsul lui Dumneđeũ, trimis nouă de Sus, ca să faceți mărirea și fericirea neamului nostru românesc.

În adevăr, Sire, Dumneđeũ a făcut milă mare cu noi, români, căci precum a trimis pe marele Moisi ca să scótă din robia lui Faraon pe israiliteni și le-a dat pe muntele Sinai Decalogul ca să facă din ei un neam deosebit, așa și Majestatea Vóstră ați fost trimis la noi de sus, ca să ne scăpați din mizeriile trecutului și să ne dați Constituția, care a făcut din noi un popor.

Precum Profetul David a fost uns de rege al poporului Iudeũ, de către profetul Samuel, ca să ridice la mărirea neamul lui Israil, așa și Majestatea Vóstră ați fost uns Rege al nostru, prin bine-cuvîntările bisericei și rugăciunile poporului român ca să'i redați, prin marea Vóstră bravură și prin întărirea instituțiunilor Țerei, gloria strěbună.

În acéstă mare gândire și muncă neobosită pentru înălțarea neamului nostru, Majestatea Vóstră ați coprins și apërat cu tótă dragostea Sfînta noastră Biserică Ortodoxă Română. Și, precum Sfîntul Constantin, marele împërat al imperiului roman, a recunoscut religiunei creștine dreptul de religiune în Statul seũ, și a convocat cel dintăũ Sinod Ecumenic ca să hotărască definitiv asupra cestiunilor de credință, tot asemenea și Majestatea Vóstră ați recunoscut, prin Constituție, religiunea ortodoxă de religiune domnitóre în Statul Român, ați decretat înființarea Sinodului,

ca cea mai înaltă autoritate spirituală în Biserica noastră și ați obținut autocefalia ei, pentru ca să se pótă conduce de sine, conform Sfintelor Canóne și legilor Țerei.

Sire,

Biblia a glorificat pe Moisi și David, Biserica Catolică și Apostolică a lui Iisus Christos veneră ca Sfânt și întocmai cu Apostolii pe marele împărat Constantin.

Neamul nostru românesc vă va înscrie pentru vecie pe lespețile inimei sale, iar Sfânta noastră Biserică este datoră să înscrie și Ea numele Majestății Vóstre în dipticele sale și pe toate plăcile de la proscomidiele Sfintelor noastre Biserici ale Regatului, pentru ca să fie și să rămăie în credința și inima tuturor românilor, din generațiune în generațiune, spre eternă amintire!

Să trăiți Majestate!

Să trăiască Majestatea Sa Regina!

Să trăiască Alteța Sa Regală Principele Ferdinand, Moștenitorul Tronului!

Să trăiască Alteța Sa Regală Principesa Maria, cu binecredincioșii lor fii: Principii Carol, Elisabeta și Maria!

Intru mulți și fericiți ani!

Să trăiască România în veci vecilor. Amin!

Cu același ceremonial fu introdus în Sala Tronului P. S. S. Episcopul Conon Aramescu Donici Bacăuanul Episcop al Eparchiei Hușilor, unde după ce d. ministru al cultelor dete citire diplomei, M. S. Regele luând cârja episcopală din mâna I. P. S. S. Mitropolitului Moldovei și Sucevei i'o remite, dicându'i:

*«Iti încredințez cârja episcopală pentru a păstori
«turma Eparchiei Hușilor».*

După care Prea Sântia Sa Episcopul Hușilor, rosti următoarea cuvântare:

Sire,

Archiereu fiind cu titlul de Bacauanul și membru al Sinodului Sfintei Biserici Ortodoxe și Autocefale Române, astă-zi, după ce Marele Colegiu Electoral, în frunte cu înaltul guvern Regal, prin glasul său m'a chemat în ziua de 8 ale curenteii pentru păstoria duhovnică a Sfintei episcopii a Hușilor, eu, cu cel mai profund respect, mă presint în fața Tronului Majestății Vostre, dorind a fi investit cu puterea și Toégul pastoral, spre conducerea spirituală și administrativă (bisericesce), al acelei de Dumnezeu păzite eparchii. Când, cu tot respectul, Vă rog să bine-voiți de a'mi primi și mărturisirea mea de credință, cu devotamentul nemărginit ce am către Biserică, Țără, Tron și Dinastie.

Majestate! Credința saă *Legea* și *Moșia*, iată două cuvinte mari sub cari la Români vechi se adăposteauă marile principii de *Religiune* și *Patrie*. Și din cari cuvinte bune și străbunii neamului românesc și-aă format *Stindardul* lor sub carele cu mare vitejie aă combătut contra tuturor asupritorilor de după vremuri, și ei, fôrte adese ori sacrificându-se, așa ne-aă asigurat existența și păstrarea unei Patrii prea frumoșe.

La ei *Sanctuarul* păstrării și al rĂspunderii *Legei* saă a Credinței pururea le-aă fost Biserica Ortodoxă, ca depositarul Dumneșeescei Evanghelii, d'impună cu al tuturor Sfintelor Dogme, Taine și sublimele învățături ale Moralei creștinesci. Iară *Citadela* și depositul puterii de apărare a scumpei Lor *Moșie* (Patria), le-aă fost însăși *Inima* și voinicia poporului vitez, condus către vitejii și la isbândă, cu credință și înțelepciune, prin vrednicii săi reprezentanți de după împrejurările vremurilor prin cari treceaă.

Sub aceste două mari și Sante principii cari formaă Stindardul lor, viețuind și luptându-se, bunii și străbunii noștri, atât laici cât și bisericesci, cu toții împreună, ne-aă asigurat și păstrat nevătămata,—și ne-aă înlesnit spre o mai departe moștenire, consolidare și înflorire, noua și frumoșa «Patrie Română»,—care sub înțelepta și viteză conducere a Majestății Vostre a devenit acum respectabilul Regat Român, visul lor de aur împlinit.

Biserica dar, Majestate, lucrând în inima poporului Român prin conducerea morală, și poporul ca și contopit cu biserica sa prin buna credință, adică: fiind cu totul nedespărțiți unul de altul și vecinic conlucrând mână în mână, nici odată nu'și-au discutat întăetatea (subînțelésă); nici odată la Români Ortodoxi nu s'au putut pronunța în scris greul cuvânt de «Stat în Stat».

Tot-d'auna sub-înțelegându-se că Statul creștin se află în Biserica creștină, ca un drept credincios al Eî protector, și Biserica se află în Statul creștin cu o instituțiune de Stat, cultivatóre și moralisatóre a familiei și societăței Românești; iar amîndoë împreună se sprijineaă reciproc, formând și întărind individualitatea nóstră națioală, și viețuind strîns unite, întocmai precum ar fi sufletul unit cu corpul, ce forméză și întregesc individul.

De acoloa aă și provenit că Românul secolilor trecuți, când dicea că'și apăără *Legea*, înțeleghea că'și apăără Patria cu Altarele și mormintele străbunilor; iar când dicea că'și apăără *Moșia*, înțeleghea că'și apăără Religia și Biserica neamului seă.

Iară una ca acésta, frumósă, îndelungată și mântuitoře stare de lucruri aă și format «caracterul moral» al poporului Român, de a fi: Blând, nobil și deștept în timp de pace, dar inimos, voinic și viteaz în timp de răsboi. Așa aă fost din vechime și mult mai încóce.

Din unile ca acestea Tradițiuni și Naționale manifestări, ne-aă răsărit mai apoi toți răsboinicii de la Plevna și Balcani, fondând temeliile vecinice ale Puternicului Regat, Român, în frunte cu gloriósa Dinastie a Majestăței Vóstre, de ađi înainte păzitorul pentru vecinicie al *Legei* sfinte, și al *Moșiei* străbune. Iară noi, cu toții, mulțămită șefiei unor asemenea străvechi și frumóse tradițiuni Naționale și bisericesti, am ajuns ca să putem vedea astă-đi cum reprezentanții poporului Român (Cler și Popor) lucrând cu totul în spiritul Sfințelor Canóne (Constituția Bisericei Ortodoxe), și întruniți într'un Mare colegiă Electoral, singuri 'și desemnézá pe căpiteniile Religióse ale Bisericei Regatului.

Astă-đi dar, Majestate, după ce Națiunea și poporul Românesc, pe baza legei, născută din Tradițiune, prin Marele Colegiă Electoral, m'aă chemat ca să fiă Păstorul sufletesc al drept credincioșilor din Bîne-cuvîntata de Dumneđu e-

parchie a Huşilor şi mă aflu adus înaintea Tronului Majestăţii Vóstre ca să'mi primesc Sîntul Simbol al Puterii Pastorale, eũ deplin conştient de greaua, dar nobila şi frumoşa misiune ce mi se încredinţază, precum şi de tóte marile datorii ce am: către Biserică, Tron dinastie şi Patrie, 'mi mărturisesc credinţa şi devotamentul ce am de a păşi cu tótă serioşitatea la lucrul din «Via Domnului», unde mă voĩu sili de a putea călca pe urmele Marilor Ierarhi ai Ţerei în genere şi al celor ce au trecut pe la Huşi în special.

Voĩu urma tradiţiunile bune: colucrând din tóte puterile mele la apărarea marilor principii de Morală şi ordine; voĩu predica cuvîntul Sfintei Evanghelii, continuũ aplicându'l la Morala Socială, la paza şi respectul legilor; avẽnd de povẽtuitoari legile Ţerei, instituţiunile Sfintei Biserici Ortodoxe, şi consfãturile înţelepte ale colegiului nostru Episcopal; animat fiind întru tóte acestea de marea deviză a Bisericeii «credinţa, speranţa şi dragostea creştină».

Deci, cu credinţa în Dumneđeũ, cu speranţa în bunãtatea şi ajutorul Dumneđesc şi cu dragostea către îndeplinirea cu sfinţenie a datoriilor chemãrei mele, îmbãrbãtãndu-mẽ, eũ voĩu îndrãsni să pãşesc de acum înainte pe cãile vieţii Pastorale. Şi însufleţit fiind de aceste cugetãri, primesc cu respect şi cu bucurie Sîntul Toég Pastoral, pe carele Majestatea Vóstră, luãndu-l din mânia chiriarhului meũ canonic, I. P. S. Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, Exarh al Plãurilor, graţios bine-voiţi de a mi'l încredinţa acuma. Şi îmbrãţişez cu dragoste Pãstoria Sfintei Episcopii de Huşi, — care, numai prin darul lui Dumneđeũ, inspiratorul celor bunĩ, ne-aũ fost sortitã. — Dorind sincer, ca, conlucrând împreunã, Pãstorul cu Pãstoriţii, să putem corespunde la tóte aşteptãrile Sfintei Biserici şi ale Patriei Iubite; nãdẽjduind cã şi înaintea dreptului judecãtor, odatã cu bucurie se pot dice: «Iatã eũ, şi fiiĩ ce 'mi-aũ dat Dumneđeũ»

Cu mare încredere dar în Dumneđeũ şi în viitor: Rog Majestate cu tótã inima mea pe A-Tot-puternicul Dumneđeũ ca să dãruiascã Majestãţii Vóstre şi Majestãţii Sale Regina, Alteţelor Regale Principii Moştenitori şi la tótã Augusta Familie Regalã, nenumãraţi anĩ bunĩ şi fericiţi,

spre a continua cu înțelepă-vă conducere către adevărata fericire a destinelor scumpei noastre Patrii, România.

Să trăiți, Majestate, bunul nostru Rege și Domnitor.

Trăiască Majestatea Sa Regina, mângâerea întristaților.

Trăiască Altețele Regale, bunii noștri Principi de Corónă.

Trăiască tinerile lor vlăstare, cu totă Augusta familie Regală.

Terminându-se investitura P. S. S. Episcopului Hușilor, fu introdus în Sala Tronului cu același ceremonial P. S. S. Episcopul Dunărei-de-jos, unde după ce d-l ministru al cultelor dește citire diplomei noului ales, M. S. Regele luând cârja din mâna I. P. S. S. Mitropolitului Moldovei și Sucevei o remite Prea Sântiei Sale Episcopului Dunărei-de-jos, ȕicându-i:

«Iti încredințez cârja episcopală pentru a păstori turma Eparchiei Dunărei-de-Jos».

Apoi Prea Sântia Sa luând cârja, rosti următoarea cuvântare.

Sire,

Primesc, cu cel mai profund respect, din augustele Vostre mâini Toégul păstoresc, cu care prin voința lui Dumneđeu, prin încrederea Națiunei și a Majestăței Vostre sunt trimis a păstori de Dumneđeu păzita Eparchie a Dunărei-de-Jos.

În acest moment suprem, atât pentru demnitatea la care am fost ridicat, cât și pentru mine personal, puterile mele sufletești mă povățuesc a mă pune sub Sfînta milostivire a Prea Bunului Părinte Ceresc, pe care cu osârdie 'L-am rugat și 'L rog să-mi îndrumeze pașii, spre a fi de folos tuturor sufletelor, ce se mîntuesc în Domnul, în Eparchia Dunărei-de-jos.

Pildele iluștrilor mei predecesori: I. P. S. Mitropolit Pri-

mat și I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, îmi vor fi pururea înaintea ochilor minții mele, spre a le urma cu sântenie și a continua munca neobosită a I. I. P. P. S. S. L. L. pentru Biserică și neam în această Eparchie.

Sarcina ce mi s'a dat este fără îndoelă grea. Dorința de a purta cu vrednicie, ajutându-mi Dumnezeu, o am. Idealul pe care Majestatea Vóstră 'L-a urmărit cu tótă înțelepciunea și cu atât de perfectă regularitate, ajutat de toți bărbații Țerei, ai noștri iluștri patrioți, în cât au făcut din Prea Iubitul nostru Rege și Augusta Sa Dinastie un simbol de venerațiune, voiu căuta, cu tótă smerenia, cu tótă blândețea și cu tot interesul, care culminează în cea mai înaltă rațiune a iubirei și înălțării de Patrie, să-l fac cunoscut neamurilor din această Eparchie, cari de altfel l-au cunoscut și apreciat, ca ast-fel cu toții împreună, cu o credință în Dumnezeu, umilință și cu pietate adevărat creștină, strinși în jurul Tronului celui mai iubit Suveran, să strige din tótă inima: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pre pământ pace, între ómenii bună-voire, cinstire și respect de cele Dumneđești și cetățenești, spre mărirea lui Dumnezeu și spre bucuria Majestăței Vóstre.

Unind deci într'un mánuchiú scumpele și sântele interese ale Patriei și ale Bisericei nóstre Naționale, cu voea Majestăței Vóstre și a I. P. S. meu stăpân, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, mă duc cu ele la păstoria mea dîcînd din tot sufletul, cu tótă căldura inimei mele:

Să trăiți Sire.

Să trăiască Majestatea Sa, Augusta nóstră Regină.

Trăiască Altețele Lor Regale Principii Moștenitori ai României cu drăgălașele lor odrasle.

Trăiască iubita nóstră Țară neștirbită și neturburată în frumósele Eï năzuințe, pentru fericirea tuturor pe cari îi oblăduște.

După terminarea ceremoniei, noii aleși luând loc în fața Tronului, Majestatea Sa Regele le ținu următoarea cuvîntare:

« *Inalt Prea Sântite Părinte,*

« *Marea Adunare alegându-te ca Archiepiscop și*
« *Mitropolit al Moldovei și Sucevei, cu viaă multă-*
« *mire te-am întărit în această înaltă treptă, și 'ți-am*
« *încredințat, după vechile datine, Toégul archiepis-*
« *copal.*

« *Inalt Prea Sântia Ta înlocuesci pe un păstor*
« *care, mai mult de un sfert de vec, a ținut cu vred-*
« *nicie cărja mitropolitană a Moldovei și, pătruns de*
« *înalta sa chemare, n'a încetat până la sfârșitul*
« *vieței a închina puterile sale binelui Bisericeii. In*
« *vremurile cărmuirii sale, dînsul a avut fericirea*
« *de a tîrnosi biserica Mitropoliei vechii capitale a*
« *Moldovei, și de a vedea desăvîrșită opera începută*
« *de fericitul întru pomenire Veniamin, după ce ră-*
« *măsese timp îndelungat o mărêtă ruină, un corp*
« *fără suflet, precum am dis atunci în cuvîntarea*
« *Mea. Ast-fel numele lui Veniamin de-apururea va*
« *rămânea nedespărțit de acest sfînt lăcaș, ca și de*
« *Seminarul său.*

« *Poți fi mândru, Inalt Prea Sântite Părinte, că*
« *ești chemat în capul unei așa însemnate eparchii*
« *care cuprinde ținuturi bine înzestrate de Dumneșeu,*
« *unde pietatea strămoșescă a ridicat atâtea sfinte*
« *locașuri, amintitoare de fapte mari.*

« *Nu Mă îndoesc că vei înconjura de o curioasă*
« *grije aceste comori istorice, nedeslipite de tradițiu-*
« *nile de evlavie ce împodobesc acest scaun, și că vei*
« *păși fără șovăire pe aceste urme neșterse, răspân-*
« *dind cu dragoste cuvîntul Mântuitorului și întărind*
« *credința în inima poporului așa cum ai făcut cu*
« *atâta sirguință și neclintire în eparchia Dunărei-*
« *de-Jos.*

«*Urările Mele căldurose însoțesc pe Inalt Prea
«Sânția Ta pe scaunul mitropolitan al Moldovei și
«Sucevei».*

«*Prea Sântite Episcop al Hușilor,*

«*Ești chemat la o Eparchie care a dat păstori la
«ambele scaune mitropolitane ale Țerei. Prin virtu-
«țile și blândețea lor ei au știut ași câștiga o ne-
«mărginită dragoste și venerațiune. Am totă incre-
«derea că Prea Sânția Ta vei fi un vrednic urmaș
«careși va îndeplini cu râvnă și hărnicie marea sa
«chemare atrăgându-ți ast-fel iubirea turmei tale
«sufletesci».*

«*Prea Sântite Episcop al Dunărei-de-Jos,*

«*In urma chemării părintelui Partheniu la scaunul
«mitropolitan al Moldovei și Sucevei, ai fost ales
«și te-am întărit la o Eparchie care îmbrățișează am-
«bele țărmuri ale Dunărei. Acolo te așteaptă însem-
«nata sarcină de a sădi, în ogorul deja bine pregătit
«de premergătorii tăi, iubirea de Patrie împreună
«cu simțimântul religios, propoveduesce dar cuvântul
«Evangheliei în limba străbună, neuitând nici odată
«că mărirea Țerei este o menire a Bisericei ca și a
«Statului, ambiî deapururea nedespărțiți întru înde-
«plinirea aspirațiunilor naționale».*

«*Inalt Prea Sântite și Prea Sântiți Părinți,*

«*Plin de încredere că veți păstori cu blândețe și
«osîrdie turmele ce vă sunt încredințate și că veți în-
«drepta toate silințele vóstre întru cinstirea și înălța-*

«*rea Bisericei Române, vă urez mulți ani fericiți în
« Eparchiile vóstre.*

«*Din adâncul inimei vă mulțănesc pentru mărtu-
« risirile de credință și devotament ce dați Mie și
« Familiei Mele».*

După aceea Majestatea Sa și Alteța Sa Regală
aū felicitat pe I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și
pe P.P. S.S. L.L. Episcopii Hușilor și Dunărei-de-
Jos și după ce aū bine-voit a convorbi cu mare parte
din persónele presente, S'aū retras precedați și ur-
mați de Casa Regală.

In urmă I.I. P.P. S.S. L.L. Mitropolitul Primat și
al Moldovei, precum și P.P. S.S. L.L. Episcopii Hu-
șilor și Dunărei-de-Jos fură conduși la Sânta Mitro-
polie cu același ceremonial care a presidat la venirea
la Palat, cortegiul formându-se în modul următor:

Prefectul Poliției Capitalei;

Protoiereii Capitalei;

Un pluton de cavalerie;

Archidiaconii cari purtau Toégurile Inalt Prea Sânti-
titului Mitropolit și Prea Sântiților Episcopi aleși, în
trăsuri regale;

Prea Sântiții Episcopi Eparchioți de Rîmnic, Argeș
Buzău și Roman în trăsuri regale;

Trăsura regală cu P.P. S.S. L.L. Episcopii Hu-
șilor și Dunărei-de-Jos;

Trăsura regală cu I.I. P.P. S.S. L.L. Mitropolitul
Primat și Mitropolitul Moldovei și Sucevei;

D. ministru al cultelor în trăsură regală;

Un pluton de cavalerie.

Atât la venire cât și la întórcere tóte clopotele
bisericeilor din Capitală aū sunat.

La ușa bisericeii Sântei Mitropolii Inalții Prelați aū

fost primiți de către Prea Sântiții Episcopi și Arhierei și apoi s'a urmat rugăciunile obicnuite.

*
*
*

În momentul sosirei cortegiului la Mitropolie garda Camerei a dat onorurile militare.

Intrând în urmă în biserică cu cântările obicnuite, I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei și P.P. S.S. Episcopi: al Hușilor și Dunărea-de-Jos, precum și P.P. S.S. Membri ai Sf. Sinod au ocupat partea din dreapta; după care s'a început cuvenitul Te-Deum de mulțămire.

Pe lângă cei de mai sus au asistat la acest serviciu religios Dl. Spiru Haret Ministru Cultelor și Instrucțiunei Publice, Dl. G. Adamescu, secretarul general, Dl. Fântînaru, directoru învățămîntului primar, Dl. Halîța, inspector școlar, Dl. Dr. Dragomir Demetrescu, senator, mulțime de clerici și popor.

După terminarea serviciului divin cei prezenți au trecut în apartamentele I. P. S. Sale Mitropolitului Primat, unde noii investiți au primit felicitări și unde s'a servit șampanie.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, în numele clerului eparchiei S-tei Mitropolii, a ridicat primul pahar, pentru noii investiți.

I. P. S. Sa Mitropolitul Partheniu, în numele său și al celor-l-alți aleși, arată că mulțămiri trebuiesc aduse întâiu lui Dumnezeu, apoi M. S. Regelui și I. P. S. Sale Mitropolitului Primat și închină pentru I. P. S. Sa Mitropolitul Primat.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat mulțămește și bea pentru Membrii S-tului Sinod.

P. S. Episcop Pimen Georgescu închină pentru membrii guvernului.

D. ministru Haret mulțamește și toastază pentru noii aleși și pentru toți membrii S-tului Sinod.

P. S. Episcop Conon Arămescu ridică un pahar pentru slujitorii altarului în genere.

*
* *

Incheind cronica noastră despre Înălții Prelați, noii aleși, dăm aci și notițele biografice publicate de ziare cu ocasiunea alegerii Lor.

P. S. Episcopul *Partheniu* al Eparchiei Dunărei-de-jos, născut în satul Clinceni, plasa Sabar, jud. Ilfov, la 10 Octombrie 1847, este fiu al preotului Stancu Nicolae Economu, slujitor al bisericeii din acea comună; numele său din botez a fost Petre. Familia P. S. S. Episcopului Partheniu este originară din județul Dolj.

Primele noțiuni de citire, P. S. S. Episcopul Partheniu le-a dobândit de la tatăl său, cu litere cirilice; rugăciunile, la dascălu Călin de la biserica Ghencea, din Capitală, iar începutul învățămîntului primar la școla din satul său natal, unde învățător era fratele său Alexandru. La 1859 a fost adus în Capitală și înscris la școla primară din culórea de verde, unde a terminat clasele primare.

Tatăl său destinându-l carierei preoțești, pentru care copilul Petre arăta fericite dispozițiuni, a fost înscris la Seminarul Central pe care l'a terminat în 1868. În același an s'a căsătorit și hirotonisit la 30 Noembrie, diacon la biserica Mihaiu-Vodă, din Capitală. De la 1870—1872 a urmat cursurile facultății de litere. Rămas văduv, s'a prezentat în 1873 la concursul pentru o bursă de teologie și obținend'o, s'a dus la facultatea din Atena, de unde s'a reîntors, în 1877, după 4 ani, licențiat în teologie.

Tot în același an, după câte va luni de la reîntórcerea sa în țară, a fost tuns în rasofo, la 22 Decembrie, în biserica Mitropolitană; în ziua de Crăciun, a fost hirotonisit preot de decedatul Mitropolitul Primat Calinic, iar la 31 Decembrie hirotonisit protosinghel al Mitropoliei din București. La Maiu 1878 hirotonisit duhovnic și archiman-

drit, a fost numit superior al Capelei române din Lipsca, unde urmă timp de două ani cursul teologic de la Universitatea din acel oraș. În 1880 a fost transferat superior al Capelei române din Paris, unde a stat până la 1885, Decembrie, când a fost ales arhieru și confirmat cu titlul de Băcaoanul. Investitura s'a făcut cu mare pompă la 2 Februarie 1886 de către Mitropolitul Calinic, asistat de actualul Mitropolit Primat I. P. S. S. Iosif Gheorghian, pe atunci Episcop al Dunărei-de-jos. La 10 Decembrie același an a fost ales Episcop al Eparchiei Dunărei-de-jos.

În această calitate, Înaltul Prelat a desfășurat o activitate extra-ordinară pentru ridicarea bisericei naționale, mai ales în Dobrogea, unde, în timpul păstoriei sale sufletești, s'a ridicat peste 100 locașuri spre mărirea lui Dumnezeu și gloria țării.

P. S. S. Episcopul Partheniu este unul din prelații cei mai culți ai bisericei române și considerat ast-fel de toate bisericile ortodoxe.

M. S. Țarul Nicolae al Rusiei, după propunerea Sinodului bisericei rusești, i-a decernat *Marea Cruce pectorală*, cu briliante, o strălucită distincțiune, care nu se acordă de cât vrednicilor apărători ai ortodoxiei. Înaltul Prelat este singurul care posedă la noi această rară dispozițiune. Facultatea din Atena i-a dat titlul de doctor *honoris causa*, iar M. S. Regele Greciei, crucea de comandor al ordinului *Mîntuitorul*.

M. S. Regele, Prea grațiosul nostru Suveran, a oferit Înaltului Prelat ordinele *Steaua României* și *Coróna României*, în gradul de mare ofițer.

*

P. S. Archiereul *Conon Arămescu Băcaoanul*, noul episcop al eparchiei Hușilor, este născut în comuna Bahna, (jud. Roman) și este fiul Economului Vasile Gh. Arămescul, din acea comună.

Încă din copilărie P. S. Sa a avut înclinare către studiile teologice, intrând de tîner în seminarul de la Mănăstirea Némțului, unde s'a și călugărit. Mai târziu P. S. Sa și-a continuat studiile la Iași, la seminarul *Socola* unde a fost hirotonit diacon. După terminarea, cu mare succes, a

cursurilor seminarului, P. S. Sa a urmat cursurile facultății de științe din Iași obținând absolutorul în anul 1877; în acest timp P. S. Sa a funcționat și ca profesor, mai întâi la liceul din Iași, pe urmă la ambele școli normale, de băieți și de fete. În anul 1880 P. S. Sa și-a continuat și mai departe studiile, trecând la facultatea de teologie de la universitate *Frantz Iosef* din Cernăuți, și obținând titlul de doctor în teologie în anul 1885. Mai înainte de acesta, încă din timpul studiilor sale, P. S. Sa a fost chemat la Mitropolia din Iași și a fost hirotonit preot, cu gradul de Protosinghel al Sf. Mitropolii.

La întorcerea în țară P. S. Sa, reluându-și catedra de religione de la școala normală de institutore, a mai ocupat: postul de predicator la noua catedrală a Sf. Mitropolii a Moldovei; catedra de *Istoria Universală și Bisericească*, de la seminarul *Veniamin* din Iași; catedra de filosofie, psihologie, logică, morală și retorică bisericească de la același seminar; catedra de religione de la noul liceu-internat din Iași, pe care, împreună cu cea de la școala normală de institutore o ocupă și în prezent.

P. S. Sa este ofițer al ordinului «Coroana României».

*

Dr. *Pimen Georgescu Piteștenu*, este originar din jud. Prahova, unde s'a născut în satul Provița de Sus, la 24 Octombrie 1853. După ce a terminat clasele primare în comuna sa, copilul Petru Georgescu—cum se numește din botez—a fost adus în Capitală, unde a făcut patru clase în seminarul Central, între anii 1869—1874, după care se căsătorii și apoi hirotonisit diacon în Ploești. Rămăind văduv în 1875, reîncepu cursul superior al seminarului Central, absolvindu-l în 1880. Apreciindu-i-se aptitudinile, fu trimis cu cheltuēla Statului, la Cernăuți, ca să studieze teologia la facultatea de acolo și după o stăruitoare muncă se înapoază în țară în 1885, cu titlul de doctor, și atașat pe lângă Sf. Mitropolie a Ungro-Vlahiei. În 1886 fu tuns în schima monahală, primind numele de Pimen și numit în funcțiunea de predicator al Sf. Mitropolii, în care calitate a ținut frumoșe predicii, caracterisate prin căldura și erudițiunea lor teologică, precum și prin forma lor. Tot

în acel an, ocupă catedra de teologie dogmatică și simbolică, de la facultatea de teologie din București, pe care o ocupă și azi. La 1889 fu hirotonisit preot, în 1893 i se încredință postul de director al seminarului Central din București; al cărui elev a fost odată.

La 25 Ianuarie 1895 fiind pus pe lista candidaților de archiereu la scaunele vacante, a fost admis de Sinod și apoi confirmat și investit, cu titlul de Piteștenu.

Pe vremuri a fost locotenent de Episcop, al Episcopiei de Argeș.

În prezent este director al internatului teologic de pe lângă facultatea de teologie.

D.

BIBLIOGRAFIA GREACĂ.

(Urmare. Veđi Biserica Ortodoxă Română, anul XXV, No. 10).

1) Marea Lavră a Sf. Athanasie. Fundatoriî acestei Lavre sînt Imperatoriî Nichifor Foca și Ioan Zimischi. «Dar în urmă, învechindu-se, o a reînnoit Domnul Ungrovlahiei Neagoe Bas-sarabă Voevod și a acoperit tótă Biserica cu plăci de co-sitor, după cum se vede scris în fața marelui uși a Narti-cului, deasupra acestui cositor a camerei mari....» «Este și altă icónă a Sf. Athanasie Athonianul ferecată cu argint de prea strălucitul Domn al Ungrovlahiei Neagoe Voevod, și alătura este stampat (pe icónă), împreună cu Dómna lui în argint spre pomenire...» «Capul Sfintului Mihail al Si-nadelor, care-î vindecător miraculos de locuste s'a ferecat măreț cu mult aur și petre prețioase, cu toc de argint și minunat, de cătră prea luminatul și prea Înălțatul Domn a tótă Ungrovlahia, Domnul Ioan Constatin Bassarabă Voe-vod, și este o podóbă de mare valóre și însemnată spre amintirea religiosității lui». Acestea ne spune Ioan Comnen despre Marea Lavră pe la 1700. Iar în o altă scriere tot

asupra bine-facerilor Românilor în sf. Munte, intitulată: *Ευεργεσία τῶν Ῥώμουνων ἐν τῷ Ὄρει Ἁθῶ*, publicată acum de curând, iată ce se spune tot despre această Monastire:

«In Marea Lavră a Sf. Athanasie totă Biserica mare, împreună cu Sfințitul Altar și nartică, a restaurat'o, apoi unind vechiul cositor cu altul nou, o a acoperit'o din nou și a zidit din temelie cimitirul, dăruind și odóre pentru trebuința Bisericeii, de aur și de argint, și o dveră cusută cu sirmă de aur, prea frumoasă, și a hotărît și un ajutor de 10,000 taleri pe an».

2) La Monastirea Ivirilor se țice: Ctitori au fost Ioan Evthimie și Gheorghe din neamul Ivirilor și sirul împăraților. «...Pardoseala totă așternută cu marmură frumoasă și purpurie, totă zugrăvită cu pictură admirabilă de cătră bogatul donator, gloriosul prea strălucit Domn a totă Ungrovlahia, Domnul Ioan Șerban Voevod Cantacuzin». Iar în scrierea mai nouă citesc: «In Lavra Ivirilor Sfințului Evthimie, făcătorul de minuni, a adus apă pe țiduri prin soline (óle de lut) din departare, cam de două mile, și o a înavuțit cu mari bogății; iar Dómna sa, Despina, a dăruit o dveră cusută cu sirmă de aur, fórte frumoasă, ca să se pună înaintea Sfintei icóne de minuni făcătoare, în care este țesută figura prea Curatei Fecióre și Născetőrei de Dumneđeu Maria, care se numește *Portărița*, care a venit pe mare la această Monastire, ca mare minune, cum se scrie» Acastă donație, noua scriere, o atribue lui Neagoe Vodă la 1502.

3) Monastirea lui Dionisiu. Ctitor a fost Alexie Comnen. «... Acastă Monastire a înfrumusețat'o în urmă, cel, după Radu Voevod, al patrilea Domn al Ungrovlahiei Neagoe Bassarabă Voevod, care a clădit și pîrg de o înălțime fórte mare, la care este și numele Domnului scris grecește pe o placă de marmură. Acesta a făcut și un apeduct și a adus înlăuntru apă, în Monastire, și a hărăzit și cinstitul Cap al Sf. Ioan, înainte mergător, în toc de aur, înfrumu-

sețat cu petre de mult preț. Iar a treia oră s'a reînnoit după aceea de Domnul Ungrovlahiei, Petru Voevod, care a zugrăvit și Biserica la anul 1580. Apoi iarăși prea strălucita Dómnă Ruxandra, soția fericitului Alexandru Voevod, fiica neuitatului Petru (Rareș) Voevod a dădit spitalul pentru bolnavi, și Trapeza și a zugrăvit-o minunat pe din lăuntru și pe afară». .... «Móștele Sfintului Nifon, Patriarhul Constantinopolului, întregi, afară de mâna dreaptă și de cap, care's puse într'o raclă de argint prea frumoasă, ornată cu aur și petre scumpe, cu cheltuēla prea strălucitului Négoe Bassarabă Voevod, care era și fiu sufletesc a amintitului Patriarh Nifon. Iar prea cinstitul său cap și mâna dreaptă se află în Ungrovlahia în renumita Biserică a Monastirei Argeșului...»

«.... Ctitori a acestei Monastiri după Împăratul Alexie Comnen au fost: Négoe Bassarabă Voevod, cum am dăis, și fiul său Theodosie și Petru Voevod, care fiind-că arsese din întâmplare Monastirea, o a restaurat mai totă cu cheltuelile sale. A făcut și Biserica mai încăpătoare, după cum era întâlă, și mai înaltă, și a zugrăvit-o totă cu o pictură minunată. A clădit și partea spre pörtă, totă, câtă este de la mangipiu (μαγγιπειον, loc cu apă și pentru lucru) și până la Vaghenar, βρυεναρπειον, loc unde se face pânea). După aceștia este ctitor și un Pahomie monahul, care a fost odinioară Domn în Valahia (citește Moldavia), Alexandru (Lăpușnénu) ginerile lui Petru Vodă amintit și Ruxandra Dómnă soția lui, fiica lui Petru Vodă de mai sus, care a clădit spitalul pentru bolnavi și Trapezarul». Iar în scrierea mai nouă citesc următoarele despre Monastirea Dionisiu: ... «Monastirea Dionisiu situată spre marea deschisă, pe un loc înalt cu un pîrg foarte mare, apare foarte frumoasă. A înfrumusețat-o Domnul Ungrovlahiei Négoe Bassarabă Voevod și pe pîrg se citește numele lui pe lespede. Petru Voevod a zugrăvit Biserica. Noui ctitori a Monastirei său mai arătat Petru Voevod, restaurând-o cu totul, și ginerele său Alexan-

dru Voevod, care după aceea s'a numit Pahomie, și Dómna Ruxandra și alții...»

4) Monastirea Pantocratorului. Ctitor a fost Alexie Strapedarhul ce a ajuns și împărat al Grecilor. ....«Iar Exocastrul (προάστειον—partea dinaintea Bisericeii unde sînt chiliile), fiind-că s'aũ dărîmat în mai multe locuri, din cauza vechimei, s'aũ restaurat de marele Logofet Barbul și Gavriil din Valahia, boeri cinstiți și religioși». Iar în scrierea amintită mai nouă se țice: «Cădend zidul încunjurător de afară l'a restaurat marele Logofet Barbu și Gavriil din Valahia».

5) Monastirea Xiropotamul. Ctitor este Impăratul Roman, apoi urmază: «Deci prea piosul Domn al Valahiei, mișcat de zelul Dumnezeesc, o a restaurat cu totul cu o cheltuială foarte mare, și a zugrăvit și Biserica și a înfrumusețat'o cum se vede până astă-đi». Tot acésta ne spune și descrierea mai nouă: «După acésta Alexandru Voevod, Domnul Valahiei, a restaurat Monastirea și a zugrăvit și Biserica, se vede la ușă, adică pe pólă, zugrăvit chipul seũ».

6) Monastirea Cotlomuș, a căria ctitor este Impăratul Alexie Comnen, apoi «Prea strălucitul însă Domn al Valahiei Négoe Voevod, iar, după ani mulți, și Radul Voevod, Basarabi și Mircea Voevod și Vintilă Voevod cu încetul o aũ reînnoit; aceștia se află zugrăviți pe rând în Biserică, ca și cum aũ fost după întăiul, ai doilea ctitori și înfrumusețatori a acelei sfinte Monastiri». Iar în scrierea a doua citesc: «Iar în urmă prea luminatul Domn Négoe Voevod, Radu Voevod Basarabă și Mircea Voevod o aũ rezidit cu totul, se vęd zugrăviți în jurul Bisericeii ca ctitori și înfrumusețatori ai ei».

7) Simon-Petru, clădită pe piscul unui munte. «Aci se află și o Evanghelie, valórea de mare preț, afierosită de pururea pomenitul Mihail Voevod (Mihaï Bravul)».

8) Monastirea Zograful, ctitori aũ fost trei boeri frați din Ohrida, rude de ale Impăratului Iustinian și alți împărați:

«Apoi cu timpul s'a ruinat și ars de hoți ș'a restaurat'o Domnul Moldovlahiei Ștefan Voevodul în anul 7010, care este și zugrăvit în tinda Bisericei spre amintire». În a doua scriere se dice iarăși: «Așa la 1502 Ștefan Domnul Moldovei a restaurat'o din temelie cu o Biserică prea frumoasă și cu o însemnată pictură, cum se vede acum». Când am vizitat și eu Sf. Munte am văzut ș'am admirat o trapeză alături de Biserica spre apus, dar care astăzi e în ruină și de jur împrejurul ei sînt pietre sculptate cu marca Țărei, Zimbrul, și care sunt foarte bine conservate. Tot aicea am mai văzut și o icoană cusută în fir de aur cu multă artă de Dómna lui Ștefan cel mare, și care o presupun unii a fi un stég de ale lui Ștefan cel mare, cu figura Sf. Gheorghe, patronul armatei din Moldova pe atunci. Apoi tot aicea am mai văzut și o icoană, Maica Domnului pe de o parte, iar pe alta Sf. Gheorghe, astăzi fericată cu argint și aur în Rusia, și care-i dăruită tot de marele Ștefan, și se dice că-i icoana pe care el o purta în războie cu dinsul în tot-d'auna. Am mai văzut la portul Monastirei—numit Arsena, un turn zidit din piatră cu marca Țărei, Zimbrul, construit tot de Ștefan cel mare spre a ancora la el corăbiile. Aci sunt și documente Românești vechi și locuiesc între călugării bulgari, cari sunt în majoritate, și mulți Români, pe cari i-am cunoscut atunci ocașional. Biserica este tot acea veche zidită de Ștefan cel mare, dar chiliile sunt făcute din nou de curând, așa că numai trapeza veche a lui Ștefan cel mare stă de o parte în ruină.

9) Monastirea Dohiarul. Acéstă Monastire din cauza piraților s'a ruinat cu totul. «În urmă Domnul Moldovei Alexandru Voevod, pentru ca să nu se uite minunile atât de însemnate ale Arhanghelilor, ce i s'au arătat lui, mișcat de buna-voință iubitoare de Dumneșeu, prin prevedența Dumneșească, o a restaurat cu totul și Biserica a ridicat'o din temelie la anul 7087 și a zugrăvit'o pe dinlăuntru totă și

a înfrumusețat' o mănăstire, cum se vede, și este zugrăvit acolo cu Dómna și cu fiii săi». Iar în scrierea mai nouă se țice: «După ruina Monastirii saú adunat iarăși călugării sub îngrijirea lui Gherman, care luând încredințări dela cel întâi al Sf. Munte despre minunile Arhanghelului și istorisindu-le după ce s'au dus în Moldova la Domnul Alexandru și soției lui Dómnei Rucsandra mulțimea minunilor lor și cerând ajutorul și sprijenul lor spre restaurarea Bisericei ruinate; aceștia ascultând și respectând pe Gherman, prin însuflarea Dumneșcă s'au hotărît ca să reclădescă Biserica.

Deci la 1568 au trimis împreună cu Gherman și pe Metropolitul Teofan, ca să supravegheze la rezidire și ca Metropolit al Ungrovlahiei după zidirea Bisericei Teofan să o sfințescă și apoi să se reîntórne în Moldavia. Atunci au venit la Sf. Munte Gherman și pe când lucrarea se afla pe la mijloc s'a bolnăvit și a murit, lăsând succesor al său pe Ieromonahul Teofil. Iar Metropolitul împreună cu egumenul terminând Biserica și sfințind'o a scris prea Înălțatului Domn, că toate s'au îndeplinit și că Metropolitul nu se mai întórce în Moldova, ci se dimisioneză de Eparhia sa. Apoi acesta trăind ascetic a reposat în Domnul, îngropându-se în tinda Bisericei, după cum se vede zugrăvit purtând veșmintele arhieresti, iar pe piatra mormintală se ved versurile în limba grecăscă.

Ast-fel a fost amintitul ctitor Alexandru Vodă, care la sfirșitul vieții lui îmbrăcând schima monacală și numindu-se Pahomie a trecut spre Domnul. Apoi Ruxandra Dómna rescumpărând dela cei ce stăpâneau toate pămînturile Monastirei le-au dăruit Monastirei, care le stăpânește».

10) Monastirea Sf. Pavel... «Acum însă a devenit prea frumoasă și cu mult mai strălucită de cât întâi, fiind că prea piosul Domn a totă Ungrovlahia Domnul Constantin Bassarab Voevod Brâncovanul a ridicat la ea din temelie, prin multe cheltueli, un pîrg (turn) prea înalt și vrednic

de privit și l'a împodobit cu deosebite chilii și cu trapeză admirabilă. A ȃidit și un Paraclis în el frumos și prea desfătător spre vecinica lui pomenire». Iar în a doua scriere se ȃice: «Intre ctitori se numără și Domnul Ungrovlahiei Ión Cantacuzin Bassarabă, care a clădit din temelie zidirile cele mai încăpătore, între care și Biserica Sfintului Constantin».

11) Monastirea Xenofon, «are șapte paraclise și la unul sint zugrăviți aceștia: Boerii Banu Barbu, Nănciulă Vornicul, Părvul și Radu. Cel întâi ctitor a fost Sf. Xenofon, de unde ș'a luat și numirea, apoi pe la 7053 o aș reînnoit și Duca Vornicul și fratele lui Radu, boerii a păzitei de Dumneȃeu Ungrovlahiei, s'a zugrăvit și tótă Biserica fôrte frumos. După aceea renumitul Domn al Valahiei, acel mare și prea însemnat, Mateiș Voevodă Bassarabă, prin cheltue-lile lui a zugrăvit tinda Bisericeii și tótă trapeza, unde este și el cu Dómna sa zugrăviți spre vecinica pomenire». În scrierea cea nouă se ȃice: «După aceea la 1545 Domnul Ungrovlahiei Duca Vornicul și Radu frați și Mateiș Vodă Bassarabă aș zugrăvit tinda și trapesa»

12) Monastirea Sf. Grigorie, ctitor este Sf. Grigorie cel tânăr, dela care ș'a luat și numele. «După aceea însă Domnul Moldovei Alexandru, părintele lui Bogdan Vodă o a restaurat măreș la anul 7005 dela Adam». Iar în cea-l-altă descriere cetesc: «După aceea Domnul Moldaviei Ștefan, părintele lui Bogdan Vodă, o aș reînnoit, în anul 1500 măreș. Chrisobulul acestuia se află cu hrisóvele celor-l-alți ctitori Domni. În urmă ardând Biserica Ioachim Veșmîntariul Mavroghene adunând bani de la mulți Domni ai Valahiei și de la cei mai însemnați din Constantinopol o a restaurat, cum se vede»

13) Monastirea Caracalu, care este zidire frumoșă cu acest nume. «Apoi Domnul Moldovei Petru Voevod, voind s'o restaureze, a trimis pe Protospatarul seș, Petru cu numele, cu mulți bani, poruncindu-i să o rădice la un

loc frumos. Dar spătarul ca să câştige din acei bani a zidit numai un turn lângă mare și s'a întors în Moldova. Aușind despre acésta Domnul i-a părut tórté rěu ș'a voit să-l decapiteze. Iar spătarul ca să-și scape vieța de mórte s'a făgăduit s'o restaureze cu cheltuiala sa proprie, și ducându-se la Sf. Munte a zidit'o în acel loc unde se vede până astă-đi și s'a întors în Moldova bucurându-se și l'a primit Domnul cu cinste. Apoi înțelegându-se atât Domnul cât și spătarul aũ venit la Sf. Munte și s'aũ făcut călugări și s'aũ numit amândoi Pahomii, ș'aũ trăit restul vieței lor în acéstă Monastire plăcut lui Dumnezeu. Se află afară de Monastire și chilia Spătarului și se numește până acum așa: a Spătarului». Apoi în a doua scriere citesc: «Ctitor a acestei Monastiri este Nicolai Caracala, din orașul Caracal, pe care l'a înființat Impăratul Antonie Caracal în Provincia Daciei, lângă Gurele Oltului și până astă-đi se numește cu numele ctitorului. Ruinată în urmă de barbari, Petru Domnul Moldovei a trimis pe Petru Protospatarul său că să o restabiléscă. Dar acesta fiind avar a đidit numai un turn lângă mare, care se vede până astă-đi. Aușind despre acésta Domnul a hotărit să omóre pe Protospatar, dar acesta făgăduind că va termina lucrul s'a întors înapoi și a zidit din temelie Monastirea cu turnul cum se vede».

14) Monastirea Stavronichita, ctitor al ei este Ierimia vechiul Patriarh al Constantinopolului... «Iar apa pe care o bea sf. părinți, cari trăesc încă a adus'o prea strălucitul Domn al Ungrovlahiei, Șerban Vodă Cantacuzin, cu stațiuni, lucrare cu adevărat de mult preț». Tot acésta spune și a doua descriere: «Iar apa a adus'o în Monastire Domnul Ungrovlahiei Șerban Voevoda Cantacuzin prin soline ori conducte zidite».

Aceste sunt Monastirile pe cari le cuprinde Proschinitarul lui Ierotheiũ Comnen, Doctor în medicină și Mitropolit al Dristrei. Aceste fapte de dăruiri Domnești și boerești de

cătră Români la Sfântul Munte al Atonului sunt dovezi neperitoare de marea religiositate a Românilor, de bogăția lor și de sentimentul pios ce l'aveau pentru legea lor Români și pe atunci Nu sunt numai atâtea bine-faceri făcute de Români la Sf. Munte al Atonului, pentru că descrierea Mitropolitului Ierotheiū (Ioan Comnen) este făcută la 1700, iar de atunci și până acum săm mai găsit multe suflete Române pioase, cari n'au încetat de a ajuta și cu bani și cu moși și cu clădiri din temelie acel loc sfințit, paladiul Ortodoxiei noastre. Intre altele mai pot cita în trecut: a) Monastirea Sf. Panteleimon, care după sfârșire a fost restaurată mai întâi de Domni Valahiei și Boeri, apoi la începutul secolului nostru 1812, Domnul Scarlat Calimah, Moldoven de nem, a zidit din nou Monastirea Sf. Panteleimon și am vedut pe zidurile ei din afară clădită în templu petre cu Marca Țarei, Capul de boi ori Zimbrul și Vulturul. La clopotniță se vede data 1819 tot cu Marca Țarei, Zimbrul. A mai făcut și alt paraclis alături, care poartă data 1820. Această Monastire Românească din temelie, este astăzi Rusescă, de un lux și de o bogăție surprinzătoare, în ea sunt foarte mulți călugări ruși bogați, cumpărând mai jumătate din Sf. Munte care-i proprietatea lor, partea despre Apus a Muntelui. b) Asemenea Monastirea Prodromul, curat Românească și în care petrec peste 120 de monahi, numai Români. Fundatorul acestei Monastiri este Nifon, care prin ostirdia lui și a ucenicilor lui adunând de pretutindenea bani au clădit acest Sf. locaș unde se proslăvește pe românește Dumneșeu. Păcat că localitatea este cam sălbatică, expusă și în un pământ cu totul petros, stâncos, fără vegetație și apă. c) Mai există și o altă Monastire Românească Protatu, înființată de un Român din Basarabia, din familia Sorocenu și care are vre-o 30 de călugări. Această Monastire are o situație mai frumoasă și teren cultivabil. La ambele aceste Monastiri Românești Guvernul țarei

le prevede câte un ajutor anual în budgetul său. Să nu uităm că și la Patriarhatul din Constantinopol și la cel din Ierusalim și din Alexandria și Antiohia s'a dat foarte mulți bani de Domniî țarei ca Vasilie Lupu, Matei și Constantin Basarabii și s'a plătit datoriile lor cu sumi colosale. Apoi și la Muntele Sinaï din Palestina și în alte locuri din Orient s'a dat cu imbelșugare ajutor și în bani și în moșii.

Aceștia am fost noi Româniî în trecutul nostru.

Liturghia gréco-arabă.

XX) Ἐτυπώθη ἡ ψυχωφελεστάτη αὕτη ἱερὰ λειτουργία νῦν πρῶτον εἰς Ἑλληνο ἀραβικὴν διάλεκτον, ἐπιτάγματι μὲν καὶ δαπάνῃ τοῦ εὐτεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ γαληνοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασσαρχυπα Βασιλέως. Πρὸς Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας. Διορθώσῃ δὲ κατὰ Σατέραν μόνην τὸν τῶν Ἑλλήνων διάλεκτον, Ἰγνατίου ἱερομονάχου Φιτυάνου τοῦ ἐκ γαλδίας. Ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου μονῆ Συναγωγῆς. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1701. κατὰ μῆνα Ἰαννουάριον.

La sfârșitul cărței se citește acestea (vedei: Biserica Ortodoxă).

«S'a tipărit acésta de suflet prea folositóre sfințită liturgie acum întâiū în limba Elino-arabă, prin ordinul și cheltuéla prea piosului, prea strălucitului și prea luminatului Domn și Egemon a tótă Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Constantin Bassarabă Voevod, de Antim Ivirénul ieromonah, prin corectarea unia din cele douë limbî de Ignatie ieromonahul, Fitian din Haldea, în sfințita Monastire a Intrărei în Biserică a Născétorei de Dumneđeū, Snagovul. În anul mântuirei 1701, în luna Ianuarie».

XXI) Χειραγωγία εἰς τὴν Καλοκαγαθίαν, ἥτοι ἐγχειρίδιον εἰς ἀνάγνωσιν τοῖς σπουδάζουσι νεανίσκοις Ῥωμαίων καὶ Βλάχων. δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Τοῦ Δαρβάρειως.

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Γεωργ Βενδότι. ἐν ἔτει 1791.

«Manuducere la buna educație, sau manual de citire tinerilor Greci și Vlahi cari învață, cu cheltuēla prea cinstului Domn Ioan Nicolae Darvari. In Viena Austriei. In Tipografia Gheorghe Vendoti. In anul 1791».

Acēstă carte de educație generală este de cea mai mare însemnătate pentru Români. In ea sã expun principiile de educație, iar in secția a V și a VI se tratēză în special despre situația țēranilor și despre iubirea de Patrie. Din acēstă scriere s'aũ luminat mult poporul Românesc și s'a dedat la înțelegerea libertăților cetățanești.

XXII) Ἐορτολόγιον, ἐν ᾧ περὶ τινῶν ζητημάτων προλαμβανόμενων. Περὶ ἀκριβοῦς χρονολογίας. Περὶ πασῶν τῶν ἑορτῶν καὶ τῆς αὐτῶν θεωρίας. Περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα. Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανονίων. Περὶ συντομοτάτου μηνολογίου, πονηθὲν μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Αὐθεντικῆς Ακαδημίας, Κυρίου Σεβαστοῦ τοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου. Ἀφιερωθὲν δὲ, τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ ὕψηλοτάτῳ Αὐθέντι καὶ Ἡγεμόνι, πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Βασιλεῦσι βασιλεύοντι. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου τῆς αὐτῆς Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Θεοδοσίου. Καὶ νῦν πρῶτον τυπωθὲν, παρὰ Ἀνθίμῳ ἱερομονάχῳ τῷ ἐξ Ἰβηρίας. Διορθωθὲν δὲ παρὰ τοῦ σπουδαιστάτου ἐν ἱερομονάχοις Ἰγνατίου τοῦ Φυτιάνου, ἐν τῇ μονῇ τοῦ Συναγώγου. 1701, Μηνὶ Ἰουνίου.

«Eortologiũ, în care se tratēză unele cestiuni: despre certitudinea chronologiei, despre tôte sērbătorile și teoriile lor, despre sfînta Paschă, despre unele canóne bisericești, despre minologiul cel mai scurt, lucrat de prea înțeleptul dascal a Academiei Domnești din București, Domnul Sevastos Chimenitul și afierosit prea strălucitului și prea înălțatului Domn și Egemon a tótă Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Bassarabă Voevod, pe vremea când arhie-

ratisa Preasfințitul Mitropolit a aceleiași Ungrovlahii Domnul Domn Teodosie, și acum întâi tipărit de Antim Ieromonahul tipograful din Iviria; iar corectat de prea învățatul între Ieromonahii Ignatie Fitianu. In Monastirea Snagovului 1701 în luna Iunie».

După acésta urméză pe contra pagină marca țerei ș'apoi o dedicație a cărței cătră Domnitor, care după ce laudă importanța scrierei, dize:..... «Deci fiind că-i obiceiū acelor ce pun cărți in tipar ca să le afierosască la câte o persónă însemnată bisericéscă ori politică pentru recomandarea și importanța cărței; de aceea și eū prea micul vostru rugător și serv afierosesc și dedic acéstă carte la înălțimea Vóstră cea de Dumneđeū prea mărită și măreția cea de Dumneđeū păzită și cinstită a luminărei Vóstre, pentru nemărginitele bine-faceri și haruri cătră mine cel mai mic spre recomandarea și însemnătatea cărței ...»

După dedicație urméză o prefață cătră cititorii de Sevastos Chimenitul și in urmă o poesie in care se enumără toți scriitorii vechi ce s'aū ocupat cu cestiuni de Calendar.

Cartea tratéză cestiunea Calendarului in Biserica Ortodoxă și susține Calendarul Bisericeii Orientale, opunându-se inovărilor greșite ale apusului. Acésta-i dar o carte polemică, ce respunde la atacurile Bisericeii Occidentale, care ne inculpă că nu primim Calendarul Bisericeii Papale. Mai însemnă că profesorii Academiilor Domnești eraū in curent cu tot progresul sciințific al timpului. Cartea-i bazată pe calcule matematice și pe usul consfințit in Biserica Ortodoxă al serviciilor bisericesti. Este de mare însemnătate pentru cei ce se ocupă și acum cu cestiunea Calendarului Bisericeii nóstre. Cartea-i scrisă in limba aplă grăcă și cuprinde 330 de pagine, afară de scară, introducere și dedicație. Este in quarto.

XXIII) Περὶ ἱερωσύνης λόγος ἐγκωμιαστικῶς σχεδιασθεὶς παρὰ Χρυσάνθου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ προσφωνηθεὶς παρ' αὐτοῦ

ένδον έν τῇ μεγάλη Ἐκκλησία τῆς ἀγίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἦτοι τοῦ ἀγίου Ταφου, ἠνίκα ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης, Καισαρίας τῆς Παλαιστίνης έν ἔτει τῷ Σωτηρίῳ 1702, Ἀπριλίου ε, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας λαμπρᾶς. Ἐτυπώθη έν Βουκουρεστίῳ.

«Despre preoție cuvînt de laudă, compus de Chrisant Patriarhul Ierusalimilor și pronunțat de el înlăuntrul marelui Bisericii a Sfintei Invierii a Domnului nostru, adică a Sfințului Mormînt, când s'a hirotonit Mitropolit Chesariei Palestinei, în anul Mântuirii 1702, April 5. În aceeași zi a Sfintelor Paști. S'a tipărit în București».

Acest imprimat n'are data imprimării, ci numai a compunerii, dar presupun ca Chrisant petrecînd mult în Valahia, l'a imprimat acest discurs chiar în acel an, pentru că se constată că a fost în București pe atunci. Scrierea este în quarto și cuprinde 28 pagini¹⁾.

XXIV) Λόγος Πανηγυρικὸς εἰς τὸν Πρωτομάρτορα τοῦ Χριστοῦ Στάφενου. Συντεθεὶς παρὰ Στεφάνῳ, Ἰωῶ τοῦ γαληνοτάτου καὶ φιλοχίστου Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαραμπα. Παρ' αὐτοῦ δέ, αὐτῷ τῷ ἀηττήτῳ Ἀθλητῇ καὶ τῶν Μαρτύρων Στρατηγῷ ταπεινῶς ἀφιερῶθεις. Ἐτυπώθη έν Βουκουρεστίῳ 1702.

Παρὰ Ἀνθίμῳ ἱερομονάχῳ τῷ ἐξ Ἰβηρίας.

Cuvîntul panegiric la cel întâiū Martir al lui Christos Ștefan. Compus de Ștefan, fiul prea luminatului și de Christos iubitorului Domn a tótă Ungro-Vlahia, Domnul Domn Ión Constantin Basarab. Și de el dedicat cu umilință aceleiași neînvins luptător și conducător al Martirilor. S'a tipărit în București, 1072, de Antim, Ieromonahul din Ivir.

Acesta-î tradus de mine și publicat în Biserica Ortodoxă.

XXV) Δογματικὴ διδασκαλία τῆς ἀγιωτάτης ανατολικῆς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας, περιέχουσα κατ' ἐξαίρετον λόγον τρία τινά.

¹⁾ Veđi Satha Neοελλ.φιλ. pag. 434.

Πρῶτον: Πότε μεταβάλλονται τὰ ἅγια σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ; Δεύτερον: Ὅτι ἡ Θεοτόκος ὑπέκειτο τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι. Καὶ Τρίτον: Ὅτι αἱ μερίδες οὐ μεταβάλλονται εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Συντεθεῖσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου Διδασκάλου Κυρίου Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμήνιτου, ἀφιερωθεῖσα δὲ τῷ πανιερωτάτῳ Δεσπότη Κυρίῳ Κυρίῳ Δοσιθέῳ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Ἐγεμονεύοντος τοῦ ὑψηλοτάτου Αὐθέντου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασαραβα βοεβόδα πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Καὶ νῦν τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα—ἀναλόμασι τοῦ εὐγενεστάτου καὶ λογιωτάτου ἄρχοντος Ποστελνίκου Κυρίου Γεοργίου τοῦ Καστριώτου. Πρὸς τὸ παρῆχεσθαι δωρεὰν τοῖς ὀρθοδόξοις.

Ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας.

Ἐτει ἀπὸ Θεογονίας 1703 κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. Παρὰ Ἀνθίμῳ ἱερομονάχῳ τοῦ ἐξ Ἰβιρίας.

«Invățătura Dogmatică a prea sfinteî Biserici de Răsărit și Universale cuprinđend prin esceptiune trei cestiuni: 1) Când se prefac sfintele în trupul și sîngele lui Christos. 2) Că Născătórea de Dumneđeũ a fost supusă păcatului strămoșesc și al 3) că părțicelele nu se prefac în corpul și sîngele lui Christos

Compusă de prea învėțatul profesor Domnul Sevastos Trapezundiul Chimenitul și afierosită Preasfințitului Stăpân Domnului Domn Dosoteiũ Patriarhul sfinteî Cetăți a Ierusalimului și a tótă Palestina.

Pe când era Domn Prea Înălțatul Domnitor Domn, Ioan Constantin Basarabă, Voevod a tótă Ungrovlahia.

Și acum întăia dată publicată cu cheltuéla prea nobilului și prea învėțatului boer Postelnicul Domnul Gheorghe Castriotu, spre a se da în dar Ortodoxilor.

În Bucureștiul Ungrovlahiei.

În anul de la nașterea Domnului 1703, luna Septembrie.

De Antim ieromonahul din Iviria.

Acésta ediție are două dedicații. In a doua dedicație cartea-i afierosită lui Petru cel Mare al Rusiei. Altă deosebire nu există¹⁾.

După acésta urmază pe contra pagină emblema țerei Valahiei și câte-va versuri asupra lui Constantin Brâncovénu, de laudă, apoi o prefață a Postelnicului Gheorghe Castriotul către Dosoteiū Patriarhul Ierusalimului, in care se descrie cuprinsul celor trei tratate cuprinse în carte

Iar la sfârșitul cărței se citește:

Ἐτυπώθη ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἀνχλώμασι μὲν τοῦ εὐγενεστάτου καὶ λογιωτάτου ἄρχοντος Ποστελνίκου Κυρίου Γεωργίου τοῦ Καστριώτου.

Παρὰ τοῦ ἐλαχίστου ἐν Ἱερομονάχοις Ἀνθίμου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας.

Ἐπιμελεία δὲ καὶ διορθῶσει τοῦ λογιωτάτου Κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ἐφεσίου. Ἐν ἔτη Σωτηρίῳ 1703, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

«S'a tipărit în Bucureștii Ungrovlahiei, cu cheltuéla prea nobilului și prea învătăului boer, Postelnicul D-nul Gheorghe Castriotu.

De cel mai mic între ieromonahī Antim din Iviria.

Prin îngrijirea și corectarea a prea învătăului Domn Ioan Efesanul. In anul mântuirei 1703, luna Septembrie».

Cartea-i quarto mare și cuprinde 400 de pagine.

XXVI) Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν ἔνδοξον Μετάστασιν τῆς Ἀειπαρθένου Θεομήτορος. Συντεθείς μὲν παρὰ Στεφάνῳ, Ἰωῶ τοῦ γαληνοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα.

Τῇ δὲ γαληνοτάτῃ καὶ φιλοχρίστῳ αὐτοῦ Μυτρί Κυρία Κυρία Δόμνα Μαρία, ὡς ὑικῆς εὐλαβείας ἐνέχυρον, ταπεινῶν ἀφιερῶθεις.

Ἐκφρῶνηθεις δὲ παρὰ Ῥαδούλῳ αὐτοῦ ἀδελφῶ.

Ἐν Βουκουρεστίῳ, παρὰ Ἀνθίμῳ ἱερομονάχῳ, τῷ ἐξ Ἰβηρίας 1703.

¹⁾ Vedī Andreī Papadopol Vretu Neοελληνική φιλολογία, partea I, pag. 51.

Cuvînt panegiric la slăvita adormire, a pururea fecîtoarei Născătórea de Dumneđeũ. Compus de Ștefan, fiul prea strălucitului și prea piosului Domn a tótă Ungro-Vlahia, Domnul Domn Ión Constantin Basarab, și afierosit cu umilința ca o dovadă de fiéscă evlavie prea luminatei și de Christos iubitórei lui mume, Dómna Dómna Maria. Pronunțat însa de Radu, fratele lui. In București, de Antim ieromonahul din Iviria.

Și acesta-î tradus de mine și publicat tot în Biscrica Ortodoxă.

XXVII) Δογματικὴ διδασκαλία τῆς ἀγιωτάτης ἀνατολικῆς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας, περχουσα κατ' ἐξάριετον λόγον τρεῖς τινὰ. Πρῶτον, πότε μεταβάλλονται τὰ ἅγια εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ. δεύτερον, ὅτι ἡ Θεοτόκος ὑπέκειτο τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι καὶ τρίτον, ὅτι αἱ μερίδες οὐ μεταβάλλοντι εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ. συντεθεῖσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου Κυρίου Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου, ἀφιερωθεῖσα δὲ τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ δεσπότῃ, Κυρίῳ Κυρίῳ Δοσοθέῳ Πατριάρχῃ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἡγεμονεύοντος τοῦ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσράβα βοεβόδα πάσης Οὐγγροβλαχίας. Καὶ νῦν τὸ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, ἀναλώμασι τοῦ εὐγενεστάτου καὶ λογιωτάτου ἄρχοντος Ποστελνίκου Κυρίου Γεωργίου τοῦ Καστριώτου, προς τὸ παρέχεσθαι δωρεὰν τοῖς Ὀρθοδόξοις. Ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἔτει ἀπὸ Θεογονίας 1703. Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. Παρὰ Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἰβιρίας.

«Invățătura dogmatică a preasfintei Biserici Orientale și catolice, cuprindend escepțional trei cestuni: Intăiũ, când se prefac sfintele în trupul și sîngele lui Christos, al doilea, că Născătórea de Dumneđeũ a fost supusă păcatului strămoșesc, și al treilea că particelile nu se prefac în trupul și sîngele lui Christos, compusă de prea ietěleptul profesor Domnul Sevastos Trapezundiul Chimenitul și afie-

rosită prea fericitului și prea înțeleptului Stăpân Domnul Domn Dosoteiŭ, Patriarh al sfintei Cetăți a Ierusalimului și a tótă Palestina, pe vremea Domniei prea Înălțatului Domn, Domnul Ioan Constantin Basarabă Voevod a tótă Ungrovlahia, și acum întâlŭ dată în tipar cu cheltuéla prea nobilului și prea învățatului boer Postelnic, Domnul Gheorghe Castriotu, spre a se împărți în dar Ortodoxilor În Bucureștii Ungrovlahiei, în anul de la nașcerea Domnului 1703. În luna Septemvrie. De Antim ieromonahul din Iviria».

Tot acéstă scriere s'a mai imprimat tot atunci, dar cu altă dedicație care-i următórea: .....«'Αφιερωθεῖσα δὲ τῷ Θεοσέπτῳ, ὀρθοδοξοτάτῳ καὶ μεγίστῳ βασιλεῖ Πέτρῳ Ἀλεξιάδῃ, καὶ αὐτοκράτορι πάσης μεγάλῃς, μικρᾶς καὶ λευκῆς Ῥωσίας καὶ ἐτέρων πολλῶν μερῶν, ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν, πατρικῶ καὶ προπαιτορικῶ κληρονόμῳ», încolo titlul este exact acelaș, afară de frasa: «Afierosită încoronatului de Dumneđeŭ, prea ortodoxului și celui mai mare Impărat Petru Alexiade și Autocrator a tótă Rusia mare, mică și albă și a altor multe părți din Răsărit și din Apus, clironomului părintesc și strămoșesc».

Este curios cum aceeași carte imprimată în București este dedicată la două persoane de odată și lui Petru cel Mare al Rusiei și lui Dositeiŭ Patriarhul Ierusalimului. Nu mai cunosc nici un precedent de asemenea specie. Lucrul se explică numai dacă ne referim la persoana editorului, adică a lui Gheorghe Castriotu Postelnicul, care a căutat să'si atragă favórea, prin dedicația cărței atât a unuia cât și a altuia. Nu cunosc dacă există amândoué aceste dedicații în cartea acésta Δογματικὴ διδασκαλία, dar A. Papadopol Vretos în Νεοελληνικὴ φιλολογία vol. I, pagina 51 spune, că Biblioteca din Athena posedă două exemplare cu dedicații deosebite. Cartea este în quarto. Cunosc că între manuscriptele Academiei Române există în unul și acéstă scriere a renumitului profesor din Academia Bucureșténă Domnέscă Sevastos Chimenitul. Am citit acel manuscript, pe care-l posedă altă

dată bibliotecă Monastirei Căldărușanii, și unde s'a adus de bună sémă de vre-un călugăr. Manuscriptul este autografa lui Sevastos și scrierea are caracter apologetic și polemic, cu teologii latini.

XXVIII) Ἑρμηνεία καὶ ἀκολουθία εἰς ἐγκκίνια ναοῦ. Ἀφιερωθεῖσα τῷ παναγιωτάτῳ καὶ θειοτάτῳ Δεσπότη Κυρίῳ Κυρίῳ Γαυρήλ τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ. Ἑγεμονεύοντος τοῦ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα βοεβόδα πάσης Οὐγγροβλαχίας, καὶ νῦν τύποις ἐκδοθεῖσα ἀναλώμασι τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου πρώην Σωφίας Κυρίου Κυρίου Αὐξεντίου. πρὸς τὸ παρέχεσθαι δωρεὰν τοῖς Ἀρχιερεύσι. Ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1703, κατὰ μῆνα Δεκέμβριον, παρὰ Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας. Ἐπιμελεία καὶ διορθώσει τοῦ λογιωτάτου Κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ἐφεσίου.

«Explicarea și serviciul la sfințirea Bisericeî, afierosită preasfințitului și prea divinului Stăpân, Domnului Domn Gavriil, Patriarh Ecumenic. Pe când Domnea prea Înălțatul Domnitor Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod a totă Ungrovlahia. Și acum dată în tipar cu cheltuēla prea sfințitului Metropolit fost al Sofiei Domnul Domn Auxentie, spre a se împărți în dar Arhiereilor. În Bucureștiul Ungrovlahiei, în anul mântuirei 1703, în luna lui Decembrie, de Antim Ivirēnu ἱερομονah, prin îngrijirea și corectarea prea învătăului Domn Ioan din Efes».

XXIX) Τῶν Πλουτάρχου Χαιρονέως Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν παραλλήλων μετάφρασις ἀκριβεστάτη εἰς ἀπλήν διάλεκτον.

Τοῦ ἐκλαμπροτάτου λογίου καὶ ἐν λόγοις ἐλλογιμωτάτου Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίνου, υἱοῦ τοῦ Γαληνοτάτου καὶ φιλοχρίστου Ἑγεμόνος Πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαραβα Βραγκοβάνου.

Ἐν Βουκουρεστίῳ, παρὰ Ἀνθίμῳ Ἱερομονάχῳ, τῷ ἐξ Ἰβηρίας 1704.

«Din Plutarh Hironeu traducere foarte exactă în limba apla a paralelilor Grecești și Romane, de prea strălucitul învățat și între învățați prea învățat, Domnul Domnul Constantin, fiul prea luminatului și iubitorului de Hristos Domnitor a totă Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Brâncovanu.

In București, de cătră Antim ieromonahul din Ivir 1704.
(Prefața scrisă de Antim Ivirénu).

Prea iubitorilor de învățatură cetitori, Antim ieromonahul din Iviria și tipograf Tipografiei domnești din București, sănătate de la Dumneșeu și îndeplinirea dorințelor.

Zelul înăscut a iubirei de învățatură mă îndatorește (o iubitorilor de învățatură cetitor) să fiu tot-de-una cu îngrijire și nelenevos la aflarea vre unei osteneli serioasă pentru răspândirea cunoștinței cei iubitoare de învățatură a Vóstră. De aceea înștiințându-mă că dintre prea străluciții, învățații și păziții de Dumneșeu fi ai prea luminatului și iubitorului de Hristos Domnului nostru, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Brâncovanu, prea învățatul, cuvântărețul și adînc cugetătorul Domnul Constantin a tradus paralelele Grecești și Romane ale lui Plutarh în limba apla grecescă, de loc n'am întârziat să întrebuintez mi de chipuri ca se înduplec pe strălucirea sa, să le dea în tipar. Ceea ce abea reușind prin mijlocul deselor și neîncetatelor rugăminți; disprețuind strălucirea sa, ca modest, înțelept și cuminte svonurile deșarte și laudele ușore, ca propriu celor ce voesc să se arate înțelepți și nu celor în adevăr înțelepți. Iată dar că le proaduc înțelepciunei Vóstre prea geniale și cugetărei prea înțelepte. Dar ca să admirați din ce în ce mai mult exactitatea prea strălucitului traducător, încă și prea marea învățatură, luați vă rog textul grecesc a lui Plutarh, când veți și vedea că nici de cum n'a neglijat unde era cu lipsă Plutarh să îndeplinescă cu mare ostidie, deslușind, strălucirea sa, pe larg acea istorie, unde scriitorul cu repejune o atinge. Mărturi-

sesc în adevăr, că îndată ce am citit'o, am fericit pe Prea luminatul nostru Domn, că între alte haruri dăruite de Dumneșeu, ia hărăzit Dumneșeu Prea Înălțimei sale și fi, cari pentru prea marea lor virtute prematură sînt rîvniți în lume și invidiați. Acésta o asigură acei cu cari împreună petrec, îi vîd și convorbesc localnici și străini. Se fericește pe sine prea înțeleptul Dascal a Sfintei Evangelii a Marei Biserici, Domnul Domn preotul Gheorghe Maiota, nu atît pentru că a fost învîțator la ast-fel de nobili și măriți fi ai Domnitorului atît de lăudat în lume, ci pentru că a hărăzit Dumneșeu sfințeniei Sale învîțate ast-fel de ucenici prea geniali, cari ca să fie icóne însuflețite a prea genialului prototip, fără osteneală, și cu o mică judecată logică atrag admirabil spre ei flórea învîțaturei, după cum chilimbarul cu o ușoră frecare îndată 'și desvălește puterea naturală atractivă. Primiți dar cu tótă plăcerea strălucita scriere ce vi se proaduce, ca dovadă de cele mărturisite de mine, și ca o mică garanție a iubirei nefalșe, neviclénă și sinceră. Fiți sănătoși.

Prefață.

Cei mai mulți ce se ocupă cu citirea istoriilor, presupun că vechile istorii să fie plazmuiri de ale ómenilor și mituri ridicule, pentru faptele curioșe ce citesc în ele. De aceea găsind Plutarh multe evenimente și fapte ce saũ întâmplat pe timpul Romanilor asemenea cu cele ale vechimei, a creșut de cuviință se facă o culegere, punînd în ordine sub fie-care eveniment vechiũ alte istorisiri fórte asemenea cu acel eveniment, amintind nominal și pe acei istoriografi, de la cari aũ extras acel fapt.

De aici urméză paralelismul în 40 de capitule în 82 de pagini. Cartea este în octavo mic, iar litera cicero, cu care sînt imprimate mai tóte cărțile de tipografiile din Snagov și București pe timpul lui Antim. Litera de bună sémă era

turnată în București, pentru că este cam puțin estetică. Acest imprimat a fost odată proprietatea Metropolitului Ungrovlahiei Cozma. Se mai citește pe ultima fôe o notă scrisă în Grecește ș'apoi Românește, în următoarea cuprindere: «Acéstă bună și Istoricéscă Carte este a lui Neculaï Gramaticul Scopelit, și cel ce o va înstrăina să fie aforismenos». Prin urmare pe acele vremi și secretarii de la Metropolie erau dintre Greci, dar știeaũ și Românește.

Importanța acestei scrieri atât de rare, constă în calitatea limbei vorbitore pe care o scrie aũ pe atunci Românii și care pôte servi de model până astă-đi pentru limba vorbitore. Apoi se mai constată că educația și instrucția fiilor lui Constantin Brâncovanu era fórte îngrijită și variată, că fiii lui erau și studiosi și chïar geniali, după cum ne spune Antim în prefața sa. Pentru a ne convinge pe de o parte de valoarea calitativă a limbei grece scrisă de un Român, iar pe de alta de a face cunoscut și altor cititori acest fapt, transcriu aicea câte-va paralele din acéstă carte tradusă din limba veche Grécă în cea vorbitore, alăturându-se și traducerea Română.

PARALELA I.

Pentru Date și Chinégir.

Ἐλθὼν Δάτις ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς μὲ τριακοσίουσ χιλιάδασ στρατιῶτασ εἰσ Μαραθῶνα τῆσ Ἀττικῆσ πεδιάδα, κ'έκει σκηνηῶσασ ἐμήνυσε τὸν πόλεμον τοῖσ ἐντοπίοισ. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ὁποῦ ἐκαταφρόνησαν πάντα τὸ ἀμετρον πλῆθεσ τῶν βαρβάρων, καταστήσαντεσ ἀρχηγούσ τὸν Κυναίγειρον, Πολύζηλον, Καλλίμαχον καὶ Μιλτιάδην, τοὺσ ἐπεμψαν κατ' αὐτῶν μὲ ἐννέα χιλιάδασ μόνον. Συγκροτηθείσασ δὲ τῆσ μά-

Venind Date generalul Persilor cu trei sute mii de soldați la Maratona câmpia Atticeï și acolo staționând a vestit răsboiũ localnicilor. Iar Atenienii cari disprețueaũ tot-de-una ne-nușerata mulțime a barbarilor, numind generali pe Chinégir, Polizil, Callimah și Miltiade i-aũ trimes asupra lor, cu nouē mii numai. Incăerându-se lupta Polizel vedënd felul, ca fiind supra

χης ὁ μὲν Πολύζηλος ἰδὼντα ὑπὲρ ἀνθρώπων εἶδος ἔχοντα, ἔχασεν εὐθὺς τὴν ὄψιν του καὶ ἐμεινε τιφλὸς· ὁ δὲ Καλλίμαχος ὄλον του τὸ σῶμα τρωθεὶς ἀπὸ τῶν βαρβάρων τὰ κοντάρια, καὶ θανῶν ὀρθὸς ἐστάθη ἐπὶ ποσὶ. Κυναίγειρος δὲ κρατῶντας μετὰ χερίᾳ του ἓνα κάρabi τῶν Περσῶν, ὁποῦ λύση τὰ πρυμνήσια διὰ νὰ γλυτώσῃ πλέοντας τῶν χεῖρῶν ἐστερήθη.

Διὰ τὸν Ἀσδροῦβα καὶ λεύκιον Γλαῦχον.

Ἀσδροῦβας Καρθαγένων βασιλεὺς, ὑποτάξας τὴν Σικελίαν, ἀποφάσισε νὰ κάμῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων, Κάποιος δὲ Μέτελλος, τ'ὄνομα, ψηφισθεὶς στρατηγὸς ἀπὸ τὴν Σύγκλητον τῆς Ῥώμης κατὰ κράτος τὸν ἐνίκησε. Λεύκιος δὲ τις Γλαῦχον ἀνὴρ τῶν ἐπισήμων τῆς Ῥώμης, κρατῶντας τὸ κάρabi ἀποῦ ἦτον ὁ Ἀσδροῦβας ἔχασε τὰ δύο του χεῖρια. Καθὼς γράφει Ἀριστείδης ὁ Μιλήσιος, εἰς πρῶτον βιβλίον τῶν Σικελικῶν.

uman, a pierdut îndată vederea sa și a rămas orb; iar Callimah tot trupul lui rănit de săgețile barbarilor și murind a stat drept pe picioare. Chinegir însă ținând cu mâinile lui o corabie de a Perșilor, ce deslegase prora ca să se salveze plutind ș'a pierdut mâinile.

Pentru Asdrubal și Leuciū Glavcon.

Asdrubal regele Cartagenienilor supunând Sicilia a hotărât să facă războiū asupra Romanilor. Un ore-care, Metell cu numele, numit General de Senatul Romei cu totul ia învins. Apoi un ore-care Leuciū Glavcon, bărbat din cei însemnați ai Romei apucând corabia în care era Asdrubal ș'a pierdut amândouă mâinile sale. După cum scrie Aristide Melesiū în întâia carte a Sicelioților.

PARALELA II.

Διὰ τὸν Ξέρξην καὶ Ἀγησίλαον.

Ξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἀράξας με πεντικοσίους μυριάδας στρατιῶτας εἰς τὸν λιμένα τῆς Εὐβοίας, Ἀρτεμισιον καλούμενον, ἐφοβέριζε σφοδρὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων. Συγχυσμένοι λοιπὸν διὰ τοῦτο, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν Ἀγησίλαον τὸν Θεμιστοκλέους ἀ-

Pentru Xerxe și Agesilaū.

Xerxe regele Perșilor staționând cu cincī sute de mi de soldați în limanul Ebiei, numit Artemisiū, amenința fôrte cu război pe Greci. Neliniștiți dar de acēsta Atenienii aū trimis pe Agesilaū, fratele lui Temistocle ca să cerceteze pe as-

δελφόν νά ἐξετάσῃ κρυφίως τῶν ἐχθρῶν τήν γνώμην καὶ σκοπὸν. Μὲ ὄλον ὁποῦ Νεοκλῆς ὁ πατέρας τοῦ εἶδε κατ' ὄναρ πῶς εἶθελε χάσῃ τὰ δύο τοῦ χέρια. Φθάσας δὲ ὁ Ἀγησίλαος μὲ περσικὸν σχῆμα, ὁποῦ ἦτο τῶν βαρβάρων τὸ στράτευμα, ἐφόνευσε κάποιον Μαρδώνιον ὁ ὁποῖος ἦτον ἓνας ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τοῦ βασιλέως, νομίζων πῶς εἶναι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. Ὅθεν πιασθεὶς ἀπὸ τοὺς περιεστῶτας καὶ δεδεμένος παρασταθεὶς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὁποῦ τότε ἐμελλε νά θυσιάσῃ τοῦ Ἡλίου, ἔβαλε τήν δεξιάν του ἐπάνω εἰς τὸν ἀναμένον βομὸν, ὑπομένων ἀνδρείως πολλήν ὥραν τήν μεγάλην τούτην βάσανον, χωρὶς ἢ νά πέμψῃ ἀναστεναγμὸν, ἢ νά χύσῃ δάκρυον, ἢ καὶ νά δείξῃ παραμικρὸν σημεῖον πόνου.

Διὰ τὸν Ἀσδρουῖβα καὶ Λεύκιον Γλαῦκον.

Ἀσδρούβας Καρθαγένων βασιλεὺς ὑποτάξας τήν Σικελίαν, ἀποφάσισε νά κάμῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Κάποιος δὲ Μέτελλος τ' ὄνομα ψηφισθεὶς στρατηγὸς ἀπὸ τήν σύγκλητον τῆς Ῥώμης κατὰ κράτος τὸν ἐνίκησε. Λεῦκιος δὲ τις Γλαῦκον ἀνὴρ τῶν ἐπιτήμων τῆς Ῥώμης κρατῶντας τὸ καράβι ὁποῦ ἦτον ὁ Ἀσδρουῖβας. ἔχασε τὰ δύο τοῦ χέρια, καθὼς γράφει Ἀρηστείδης ὁ Μελήσιος, εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν Σικελικῶν.

cuns cugetul și scopul vrăjmașilor. Cu toate că Neocles, părintele lui a vădut în vis că va pierde amândouă mâinile sale. Ajungând Agesilaŭ în haină persană, unde era armata barbarilor, a ucis pe un óre-care Mardoniu, care era unul dintre păzitoriî trupului Regelui, socotind că este chiar Regele. Deci prins de cei dinprejur și legat l'a prezentat înaintea împăratului, atunci când era se jertfescă Sórelui, a băgat mâna sa dreptă de asupra jertfelnicului aprins suferind bărbătește mult timp această mare tortură, fără să scóță suspin, sau să verse lacrimă, sau să arăte cel mai mic semn de durere.

Pentru Asdrubal și Leuciŭ Glavcon.

Asdrubal regele Cartagineșilor supunând Sicilia, a hotărît să facă războiŭ asupra Romanilor. Un óre-care Metellŭ cu numele, votat general de Senatul Romei, l'aŭ învins cu totul. Iar Leuciŭ Glavcon bărbat dintre cei însemnați ai Romei ținând corabia unde era Asdrubal, a pierdut amândouă mâinile sale, precum scrie Aristide Melisianul în cartea întâia a Sicelienilor.

ULTIMA PARALELĂ ESTE A 40.

Διὰ τὸν Ἡγησίστρατον καὶ τὴν Ἐλαιοῦντα πόλιν.

Ἡγησίστρατος ὁ Ἐφέσιος ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν πατρίδα του διὰ νὰ φονεύσῃ ἓναν ἄνθρωπον, καὶ φθάσας εἰς τοὺς Δελφούς ἠρώτησε τὸν Θεὸν τὸν Ἀπόλλωνα σὰν ποῦ ἠμπόρειε νὰ κάμῃ κατοικίαν. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ ἀπεκρίθη, ἐκεῖ νὰ μένη ὅπου ἰδῇ ἀγροίκους χορεύοντας ἐστεφανωμένους μὲ κλάδους Ἐλαίας. Φθάσας λοιπὸν εἰς κάποιον μέρος τῆς Ἀσίας εἶδε γεωργῶν πλῆθος, οἱ ὁποῖον μὲ Ἐλαίας ἐστεφανωμένοι ἐχόρευον. Ὅθεν ἔκτισεν αὐτοῦ μίαν πόλιν, τὴν ἀποῖαν ἀπὸ τῆς Ἐλαίας τοὺς κλάδους Ἐλαιουῦντα ὠνόμασεν. Ὡς ἔχομεν εἰς τὸ τρίτον βιβλίον τῶν γεωργικῶν Πυθοκλέους τοῦ Σαμίου.

Διὰ τὸν Τηλέγονον καὶ Πρίνιστον πόλιν.

Τηλέγονος Ὀδυσέως καὶ Κρίκης υἱός, πεμφθεὶς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ πατρὸς τοῦ, θεόθεν ἤκουσεν ἐκεῖνα κτήσῃ νιὰν πόλιν ὅπου ἰδεῖ γεωργούς ἐστεφανωμένους χορεύοντας. Περνῶντας δὲ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν εἶδεν εἰς κάποιον μέρος μερικὸς ἀγροίκους, οἱ ὁποῖοι τακτικὰ καὶ εὐμορφῶς ἐχόρευαν μὲ Πρίνου κλάδους ἐστεφανωμένοι. Ὅθεν ἐκεῖ ἔκτισε τὴν πόλιν ὀνομάζοντας τὴν ἀπὸ τοῦ Πρίνου τὸ δένδρον Πρίνιστον, τὴν ὁποῖαν οἱ Ῥωμαῖοι μεταλλάξαντες τὴν φωνὴν Πραίνεστον καλοῦσι. ὡς σχεδιάζει Ἀριστοκλῆς εἰς τὸ τρίτον τῶν Ἰταλικῶν.

Pentru Igisistrat și Orașul Eleunda.

Igisistrat Efesianul s'a exilat din patria lui pentru că ucisese un om, și ajungând la Delfi a întrebă pe Zeul Apollone unde ar putea să-și facă locuința. Iar Zeul i-a răspuns: acolo să rămână, unde va vedea țărani jucând incununați cu ramuri de maslin. Ajungând dar în o parte óre-care a Asiei, a vădut mulțime de muncitori de pământ, cari incununați cu maslin jucau. De aceea a zidit acolo o cetate pe care de la ramurile de maslin a numit-o Eleunda, precum avem în cartea a treia a Georgicilor lui Pithocleu Samianul.

Pentru Telegon și Orașul Prinista.

Telegon a lui Odiseu și fiul Cricel, trimis în căutarea părintelui său, a auzit de la Dumnezeu că acolo să zidescă un oraș, unde va vedea țărani incununați jucând. Trecând din Italia a vădut într'o parte câțiva lucrători, cari jucau regulat și frumos cu ramuri de Prin încrunați. De aceea acolo a zidit orașul numindu-l de la Prin arborile, Prinist, pe care Romanii schimbând vocala îl numesc Prenest, după cum presupune Aristocles în cartea a treia a Italicilor.

Și numai din aceste bucăți aduse, citindu-le un elinist își poate forma o idee exactă de cunoștința întinsă și instrucția serioasă ce au fost căpătat numai aicea în țară, în școlile ori Academii noastre fiu lui Constantin Brâncovănu. Ei avea și profesori particulari renumiți ca pe Chimenitul bărbat savant, Chrisant, ce a devenit Patriarh, recunoscut prin erudiția lui filologică studiat în apus, mai ales în Franța, apoi pe Gheorghe Maiota etc. Dacă nu s'ar fi întâmplat nefericirea de a fi executați, decapitați toți fiu sêi împreună cu tatăl lor, încă de tineri, de bună sêmă că ei ne-ar fi lăsat încă multe lucrări literare nu numai în limba grăcă, dar poate și în cea națională. Scrierea acêsta a Paralelilor este un simplu exercițiu literar a lui Constantin Brâncovanu, fiul cel mai mare a Domnului Constantin Brâncovanu Basarabă, după cum ne spune Antim Ivirénul și ne dă a înțelegere că el avea în mai multe manuscrise lucrări de felul acesta, dar că Constantin Brâncovanu pentru modestia lui nu le publica; așa că abia l'a înduplecat, după multe stăruinți pe lângă el Antim Ivirénu de a-i îngădui imprimarea acêstei lucrări. După compararea ce am făcut cu prototipul autorului Plutarh acêste Paralele erau exerciții de școlă, traduse din limba veche Grăcă în cea apla vorbitore pe atunci de Greci, pentru că ast-fel se învăța limba Grăcă veche ca și până în present între Greci, făcând parafrase din limba veche în cea vorbitore. Cunosc din experiență lucrul, pentru că după acest metod am studiat și eu la Atena între anii 1864—1869. Resultatul practic este, că pe lângă cunoștința limbei grece vechi se deprinde studentul a'și forma o limbă elegantă, erudită și abundantă și în limba vorbitore și se evită multele barbarisme și cuvinte străine ce cu timpul se introdusesse și la Greci: Turcești, Slavone, Macedone și mai ales Albaneze și Italiene, precum s'a întâmplat și la noi. Ast-fel cu incetul Grecii au alungat din limba lor vorbitore astă-dî multele străinisme și ș'au format o limbă

frumósă vorbitóre bazată numai pe cuvinte de origina Grăcă veche. Constantin Brâncovénu scria ca străin, pentru că era Român, pe la începutul seculului al 18 într'o limbă Grăcă elegantă, literară și frumósă, așa că ea putea servi ca model chiar pentru Greci, fiind-că Brâncovénu nu era influențat de nici o înrăurire străină, învățasă limba Grăcă în țara Românească, de la ómenii erudiți, și nu fusese în contact cu Grecii din deosebite localități, cari aprópe vorbeau alt jargon grec, ci numai cu societatea ómenilor greci învățați dintre cari unii îi erau și profesori. Ast-fel imi explic cum de Constantin Brâncovénu ș'ia și cunoștea atât de bine și limba Grăcă vorbitóre și întrecea în curățânia dicțiunei și a frasei, chiar pe mulți dintre Greci. Iată cum se exprimă în acéstă cestiune și eruditul literat grec C. N. Satha, în opera sa *Νεοελληνικῆς φιλολογίας παραρτημα*—Aduș la filologia noua grăcă (Athena 1870) la pagina 106: «Arhierii și boerii cu un zel frățesc înferbîntați de acea tendință nobilă chemau de pretutindenii profesori și cu maritimie cheltuiau pentru înființarea de școli, a căror uși erau fără excepțiune deschise și la bogat și la sărac. În special însă învățămîntul elenic a înflorit în țerile Dunărene, găsind înalta protecțiune a înțelepților și iubitorilor de grecitate Domni. Din tipografiile grecești înființate atunci în Iași și București s'au editat multe și diferite scrieri, între cari nu puține și în limba nouă grăcă». După acéstă apreciere aduce D-nul C. N. Satha ca model pentru limba grăcă vorbitóre chiar acéstă lucrare a lui Constantin Brâncovénu, *Paralelile Grece și Române* și laudă frumuseța limbei în care sunt traduse¹⁾. Resultă dar că Românii pe timpul influinței limbei Grece din seculul al 16 și 17, 18 și jumătate din acest present, studieau cu multă punere limba veche Grăcă, apoi cultivau pe cea vorbitóre ș'o vorbeau și

¹⁾ Veđi opera citată, pag. 109 și 110.

SOCIETATEA CULTURALĂ «STEAUA».

I.

Poporul român de când a fost chemat la o viață națională și în urmă și de sine stătătoare a mers cu pași repezi tot înainte pe calea progresului. Dacă ar fi cu puțință să se scole cine-va din mormint și să facă comparație între ce era țara românească acum 70 sau 80 de ani și între ce este astăzi ar rămâne înmărmurit de progresele făcute în această țară. Popore europene mai înaintate în cultură ca poporul român au trebuit să muncască fără răgaz vécuri îndelungate, ca să ajungă acolo unde se găsesc. Poporul român însă în mai puțin de un véc a schimbat fața țerii lor și a dat lumii doveđi uimitóre de însușirile intelectuale și morale ale Românilor.

Tóte acestea nu trebuie să ne adórmă. Noi Români mai avem multe de tot de făcut. În deosebí dezvoltarea intelectuală, morală și materială a poporului rural trebuie să fie cea dintăiú preocupare a nóstră. În mijlocul poporului rural bântue încă *ignoranța*, *lipsa de conștiință națională* și *sărăcia*. În direcțiunea acésta trebuie să ne concentrăm și să ne îndreptăm cu toți activitatea. Când poporul nostru rural va fi luminat la minte, când va fi tare la

suflet, când va ști cum să muncască și să trăască, atunci putem fi siguri de existența noastră națională, de un viitor strălucit. Totul stă în mâna și la dispoziția noastră!

Astăzi timpul e însă foarte prețios și de aceea urmează să fie întrebuințat cu cea mai mare conștiințiositate. O zi perdută e o pagubă națională!

II.

Câți-va Români însuflețiți de asemenea idei frumoase și patriotice, au pus în anul 1901 în București temelia unei societăți culturale cu numele de «Steaua». Scopul acestei societăți e de a lucra pentru răspândirea și întărirea învățării în masa poporului prin imprimarea și propagarea de scrieri și publicații de tot felul cu caracter moral, patriotic și utilitar și pentru împedecarea prin toate mijloacele legale a răspândirii de scrieri și publicații imorale sau cu tendințe contrarii Statului și ideii naționale române. Ce scop poate fi mai frumos pentru o societate ca acesta?

Pentru aducerea lui la îndeplinire începutul s'a făcut. S'a publicat prima broșură de cunoscutul nostru poet G. Coșbuc cu frumosul titlu «Din Țara Basarabilor». Înainte de publicarea acestei broșuri Dl. Spiru C. Haret, ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice a adresat preoților și învățătorilor noștri următorul apel:

«In curînd Societatea „*Steaua*“ va da la lumină prima lucrare din șirul celor ce-și propune a publica. „*Din țara Basarabilor*“ este titlul acestei lucrări datorite poetului Coșbuc.

Cunoșteți, de sigur, scopul societății și sunteți convinși de totă însemnătatea și oportunitatea lui. El e acela de a provoca, de a încuraja și de a susține publicațiunile de vulgarizare a cunoștințelor utile, scrierile patriotice și morale, și în genere, propaganda prin cărți, prin reviste, prin imagini, în sensul dezvoltării și întăririi sentimentului patriotic și național, și al ridicării nivelului moral și cultural al poporului.

D-vóstră, prin însăși situațiunea ce ocupați, vă puteți da séma mai bine de cât alții, întru cât o asemenea societate e menită să umple un gol simțitor în viața poporului nostru. Implinindu-vă misiunea ce vi s'a încredințat, de sigur că nu o singură dată ați fost isbiți de lipsurile și de scăderile morale și intelectuale ale maselor populare. Știți apoi prea bine că o literatură infamă, lucrând pe față în contra moralei publice, în contra simțimintului de solidaritate națională, în contra tuturor bunelor sentimente pe cari școla, biserica și rarele publicațiuni sănătose se nevoesc să le desvolte și să le întărescă, să răspândește din ce în ce mai mult în aceste mase, observându-le cu veninul corupțiunii și al celor mai nesănătose idei.

În potriva acestei propagande, care pune în primejdie însăși temeliile Statului, se ridică acum societatea «*Steaua*»; ea represintă astă-dî alianța ómenilor cinștiți și cu iubire de țară, în contra alianței mizerabile a speculanților și a vrăjmașilor neamului nostru.

Prima lucrare ce publică această societate este și primul pas către realizarea scopului propus. Ea va întări în sufletul cetitorului credința în puterea de viață a poporului românesc și în viitorul 'lui. Măestruta evocare a gloriosului nostru trecut și vigurosele simțiminte ce înalță această primă lucrare, mărturisesc în de ajuns despre nobila țintă a societății «*Steaua*» și cheazășuesc în acelaș timp viitorea ei activitate.

Condițiunile în cari publicațiunile societății vor fi puse în vinđare sunt cât se póte de modeste; pe minimul preț de 15 bani se va vinde o carte de 96 pagine în mijlociũ, cu multă îngrijire tipărită și cu numeroase ilustrațiuni în text.

Tóte sacrificiile și tóte străduințele societății vor fi însă zădărnícite, dacă îi va lipsi tocmai concursul acelor ómeni, cari, prin situațiunea ce ocupă în Stat, sunt cei mai indicați pentru încurajarea unor asemenea patriotice întreprinderi. Sunteți unul dintre aceștia și de aceea sper că îndemnul meu nu va rămâne fără răsunset în inima d-vóstră de Român, și de apostol al culturii.

Fac dar apel la concursul d-vóstră pentru a ajuta prin tóte mijlócele ce aveți la dispozițiune, răspândirea cât mai întinsă a publicațiunilor societății «*Steaua*».

Depositul lor se află la Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, S-sor I. St. Rasidescu, din București, strada Dómnai No. 16.

Intreprinderea societății «*Steaua*» este curat patriotică, și nu urmărește nici un scop de beneficiu. De aceea nu mă îndoiesc că ea se va bucura de sprijinul d-vóstră, precum și al tuturor bunurilor Români și ómenii de bine.

III.

În cãrticica «Din țara Basarabilor» poetul nostru Coșbuc urmărește scopul de a desvolta în sufletul Românului dragostea de pãmîntul țerii nóstre, unde s'a desfășurat cele mai mari evenimente, și să țină vie amintirea celor mai mărețe fapte din trecutul nostru. Biserica nóstră, ca cea mai însemnată instituție în țara nóstră, 'și are locul ei de frunte în acéstă scriere. Punem în vederea cititorilor frumósele cuvinte ale autorului nostru în acéstă privire. Iată ce ne spune la pagina 63:

«Multă credință aveaú strémoșii nóstri în Dumneđu și puternică le era iubirea legii strémoșești! Unde te întorci în țara nóstră, găsești monăstiri și biserici. E adevărat, că unii le făceaú numai ca să fie ceva de pomenire pe urmele lor, dar aceștia erau cei puținii. Cei mai mulți le făceaú pentru mântuirea sufletului lor și al celor ce caută mântuirea. Și se întreceaú Domnii cu boerii și cu Mitropoliții să ridice biserici și să le înzestreze cu odóre și cu veștminte și să le dăruiască moșii. Unii aú făcut minuni de frumusețe, cum e Curtea de Argeș a lui Négoe Basarab, care n'are sémán de meșteșugit ce e lucrată, ori ca Trei-lerarhi, biserică cu trei altare, a lui Vasile Lupu Vodă din Iași, clădită din pétră cu cioplituri, așa că tótă biserică ți se pare învelită în horbot de sus până jos.

Și precum erau vremile pe atunci, cu năvăliri de-ale vrăjmașilor pe neașteptate și cu rěsbóie fără contenire, cei ce întemeiaú monăstiri căutaú locuri adăpostite și ascunse prin văi mai greu de străbătut, ca să aibă scutire de năvălitori. Și de aceea ele nu erau numai locașuri sfinte, ci tot odat

cetăți cu ziduri puternice, ca să ție dușmanii în loc până ce să pótă cei strimtorați să fugă prin păduri. Mai tóte monăstirile din munți sunt așezate așa, ca să veđi departe de la ele peste văi și să cunoști cu multă vreme înainte primejdia ce sosește.

Câte odóre vechi, câte lucruri de preț, câte cărți și hirtii doveditoare ale drepturilor noastre, tóte ni s'aũ păstrat numai prin monăstiri. Orașele erau amenințate de mânia Turcilor și a altor neamuri. De câte ori n'aũ ars București și Iași, de câte ori Craiova, iar orașele mici se prefăceau ruină, nu numai pe vremea răsbóelor și a răsvrătirilor, dar și când Turcilor le da prin gând să aprindă țara ca să ne pedepsească pentru vre-o vină pe care ne-o căutaũ cu lumina. Și așa tot ce avéu scump și de preț ascundeaũ prin munți.

În munți și în monăstiri ne-am păstrat însă ce aveam noi mai scump, după numele nostru, libertatea. Iar când am fost aprópe de prăpastie, din munții Olteniei ne-a venit mântuitorul care ne-a smuls din gura morții. Din Oltenia, pentru că într'acest colț de țară n'a perit nici odată sentimentul românesc, n'a perit îndrăsnéla de-a ridica brațul și puterea de a isbi.

Cine dintre Români n'a audit de Domnul Tudor? Il cunosco monăstirile Olteniei, că din ele a pornit Tudor cu poporul după el, ca să strige: «Grecii în țara grecéscă, iar în România numai Români».

Și mai departe la pagina 70 autorul revine și ne mai spune:

«Noi, dintre câte neamuri le avem împrejur, noi am fost cei dintâi creștinați și simburile Creștinismului era printre noi încă de la începutul-începutului, de când ne-a adus Traian pe locurile acestea. Ungurii și Rușii și Serbii și Bulgarii și Leșii, ei toți sunt copii pe lângă noi, când ne veți căuta vîrsta și anii de când suntem de legea lui Christos.

Iată, scoborând cu gândurile acestea de la Cozia și trecând pe lângă atâtea monăstiri de pe lângă Olt, pe lângă Ostrovul cel întemeet de soția lui Négoe Basarab, de Dómna Despina care și-a vîndut inelile din degite și cerceii din urechi, ca să aibă bărbatu-séu cu ce isprăvi monăstirea cea minunată de la Argeș, trecând pe lângă Cetățuia cea de pe

virful unui deal și pe lângă Fedeleșoii de dincolo de Olt, ajungem la Rîmnicul-Vîlci. Gîndurile ce le-avem, venind de la Cozia, mi se sporesc mai cu putere acum în suflet.

Mândrule Rîmnic al Vîlci, orașul episcopesc al Țerii-Românești, cuibul dintru care s'aũ imprăștiat puii peste tótă țara! La Rîmnic am avut noi cel dintâiu Mitropolit al Țerii-Românești întregi, iar în Oltenia, la Severin, pe cel dintâiu Episcop al Românilor de care se face pomenire în cărți.

Vechiule Rîmnic al Vîlci! Tu erai oraș mare pe vremea lui Traian și ai celor dintâiu strămoși ai noștri, tu apărai trecătórea Oltului și luași vamă de la cei ce treceaũ cu mărfuri munții. Nu sunt nici două orașe așa de vechi ca tine pe întreg pămîntul locuit de Români, și dacă și sunt, n'aũ avut dîilele mării tale!

Pentru îndepărtarea vécurilor și pentru lipsa de carte scrisă de pe acele vremuri, noi nu știm astă-đi pe unde aũ avut Români Episcopi înainte de descălicarea Munteniei și a Moldovei. Atâta știm că la Făgăraș, pe vremea lui Negru-Vodă, era un Episcop, care a rămas acolo și n'a scoborît la Argeș. Iar pe vremea scoborîrii lui Negru-Vodă, Oltenii din Țara Basarabilor avéu un Mitropolit al lor în cetatea Severinului. Și după cum se vede, Oltenii nu avéu de erî de alaltă-erî Mitropolit, ci de vremi ultate, și tot el stăpânea și pe Episcopul din Țara Făgărașului.

Iar după ce a venit Negru-Vodă de a întemeiat stăpînire dincóce da Olt, și după ce Basarabi aũ venit și și-aũ împreunat țara cu a lui Negru-Vodă și-aũ făcut o stăpînire mare, scaunul Mitropoliei din cetatea Severinului s'a mutat la Rîmnicul-Vîlci. Iar mutarea s'a făcut și pentru apropierea de scaunul țerii, care a fost dintâiu la Câmpu-Lung vr'o câți-va ani, apoi la Argeș iarăși scurtă vreme, și în urmă la Tirgoviște, și pentru neliniștea ce-o avéu Mitropoliții la Severin, căci îi strimtoraũ Ungurii care cuceriseră acest oraș,

De aceea Mitropolitul din Rîmnic se numea al Severinului, saũ al «Noului Severin» cum se numesc episcopii din Rîmnic pînă astă-đi.

Și așa, Rîmnicul a fost scaunul Mitropoliei țerii mai bine de o sută de ani, a vędut pe Mircea cel Mare, care a și făcut o biserică în Rîmnic «Maica Domnului, a vędut și pe

Mihaiu Vitezul care a făcut și el o biserică S-ta Paraschiva. Și iată pe cei doi viteji Domni ai Munteniei, pe Mircea și Mihaiu, făcând biserici într'acelaș loc. Scaunul a trecut apoi la Argeș, în urmă la Tîrgoviște, și apoi la București. La Argeș a rămas atunci scaun de episcop, la Rîmnic însă nu.

Dar apoi un Vodă Radu, numit cel mare pentru căte a făcut întru cele bisericesti, vedend că o țară așa de mare e numai cu un mitropolit și cu un episcop, a împărțit astfel țara—acu sunt patru sute de ani—și pe lângă episcopia de Argeș a mai făcut două: una la Rîmnic unde a mai fost, și alta al Buzeu. Și așa a rămas până pe vremea lui Cuza, care a făcut a patra episcopie în Muntenia, la Galați.

Neam de la neam învață, precum paserea de la pasere învață să cânte, și multe am învățat și noi de la alte neamuri, dar și acestea au avut ce să învețe de la noi. Strămoșii noștri parte s'au încreștinat dintru cele dintăiu vremi ale lor, parte au adus cu ei Creștinismul din Roma și mulți pôte or fi vedut pe apostolul Pavel în vieță, or fi vedut pe Petru murind pe cruce. Și pe când vecinii noștri de astă-dî cu toții au venit păgâni de pe unde au venit, și păgâni au trăit de-avalma pe lângă noi, fie în răsboiū fie pe pace, sute de ani, pe atunci noi eram vechi în obiceiurile legii creștinești și avem întocmiri ale bisericii, avem episcopi și monăstiri. Și putem să fim mândri de asta, mândri cât om trăi, că vecinii noștri, mai tineri în legea lui Christos, au învățat de la noi și obiceiuri și legi și întocmirile bisericeii, și când se laudă cu Creștinismul lor, le putem spune vorba din bătrâni: pe unde culegeți voi surcele, noi am tăet lemne!»

Acesta e adevărul, așa după cum ni-l istorisește D-l Coșbuc. Biserica a fost totul în scumpa noastră țară. Ea a ținut trează în decursul sbuciumatelor vremuri conștiința națională. Ea ne-a păstrat limba și bunele moravuri. Ea ne-a chemat la vieță națională!

IV.

Acum după ce am vedut spiritul în care e alcătuită această primă scriere a societății «Stea» și adaug, că așa

vor fi alcătuite și cele-lalte scrieri, fac și eu un apel călduros cititorilor revistei noastre, ca să ajute răspândirea acestor scrieri în cercuri cât mai largi. Idealul meu e, ca să nu fie Român sciutor de carte, care să nu citească de cât scrieri morale și folositoare. Să scie preoții noștri, răspunzători de sufletele credincioșilor, că nimic nu otrăvește sufletul de cât citirea de scrieri rele. Se cuvine prin urmare să fim la pândă, când vom afla, că asemenea scrieri se citesc în mijlocul credincioșilor și să fim propoveduitori de scrieri înălțătoare de suflet, iar nu omoritoare. Numai așa putem dice, că ne facem datoria de păstori, așa cum înțelege și Mântuitorul și apostolii săi.

G...

O MICĂ ESCURSIUNE

ASUPRA

NUMĂRULUI CĂRȚILOR CANONICE ALE VECHIULUI TESTAMENT.

Vești Bis. Ortodoxă Română No. 10 anul XXV.

Acum putem înțelege cât de însemnată era chestiunea și cât de mare a trebuit să fie grija *părinților bisericești* în a feri pe creștinii de asemenea scrieri periculoase.

Chestiunea însă se complică și mai mult, căci afară de scrieri *canonice* și *eretice* mai erau și altele, cari nu coprindeau învățături *eretice*, nu era însă nici *canonice*, ci erau bune a se citi de creștinii pentru *edificarea lor*. Mulți dintre părinții bisericești se folosesc de asemenea scrieri. Așa *Clem. Rom.*, citază pe *Iudith*, *Barnaba* face aluziune la *Sirach*. Asemeni mențiuni găsim și la *Policarp*, *Iustin Martirul*, *Clem. Alexandrinul*, *Irineu*, *Tertulian*, *Ciprian*¹⁾. Nici odată însă nu au dat acestor scrieri aceeași însemnătate ca celor canonice. Pentru ei numărul cărților canonice era *clar* dar pentru că nu geseau nimic vătămător în acele scrieri, de aceea se serveau de ele. Afară de

¹⁾ Vești mai pe larg. Olariu p. 32.—„Geschichte des Alt. Testaments de *Diestel*. pag. 20 și 22.—Keil. op. c. p. 648. Nota 9.

acésta cea mai mare parte ne cunoscând limba Ebraică și servindu-se de traducerea celor 70 (veđi pag. 11 sq) era natural că se citéză și din aceste cărți. Acésta a fost o oca-siune bine venită pentru vrăjmașii Creștinismului ca se de-clare aceste scrieri ca recunoscute de creștini, ca canonice, contribuind ast-fel la producerea unei *indoeli* în privința numărului cărților canonice, indoelă pe care cum vom ve-dea mai departe părinții bisericești au căutat să o înlătore și perind cu desevîrșire la conciliul VI Ec. când se stabi-lește odată pentru tot-d'auna numărul cărților canonice, așa cum deja se stabilește la conciliul din *Laodicea—Bise-rica grécă*.

Acéstă grijă de a se ști numărul cărților sfinte voește a o împrăștia *Molito de Sardes* (pe la 172), care întrebă de fratele său *Onisim*, de numărul cărților V. Testament, spune că grija cea mare de a lucra la mântuirea lui, l'a făcut a întreprinde o călătorie în Orient și de a se trans-porta la fața locului unde s'au sêvîrșit misterele, unde s'au publicat și s'au aflat, cari sunt cărțile V. Testament, de care 'i trimite catalogul ce urméză: Moisi 5: Gen. Ex. Lev. Num. Deut; Is. Navi, Jud. Rut. Regii 4, Paral. 2, Ps. lui David; ale lui Solomon: Proverbiu său și înțelepciunea, E-cles. Cânt. Cânt. Iob; ale Profetilor: Is. Ier, a celor 12 în o carte, Daniil, Ezech. Esdra. Din tóte acestea a făcut es-trasuri pe cari le-a împărțit în 6 cărți. (Euseb. Ist. eccl. lib. IV c. 26. Migne tom. XX ser. gr. col. 396—397. trad. de I. P. S. S. Gheorghian p. 127). Cartea *Nehemia*, dar Iudeii o consideraă una cu Esdra. De ce lipsește *Estir*? După *Schmidt* (Chr. Fr.) 'Εσθηρ este lăsată «scribarum errore» și póte «propter similitudinem pronuntiationis et scriptionis autegressi 'Εσθηρς» (hist. can. p. 152 și 193). *Ochler* crede că Iudeii ce l-au informat pe Melito nu o socoteau între cele canonice. *Herbst* (Einleitung. I, 13) crede că Iudeii nu au socotit de canonică cartea *Estir* pe care Melito o

se cade ca în bis. să se citească psalmi privați (ιδιωτικούς) nici cărți necanonice, ci numai cele canonice ale Testam. Nou și Vechi» (can. 59); iar cărțile, cari sunt a se citi sunt: Facerea lumii; Eșirea din Egipt Leviții, Numerii, Deut., Isus N., Jud. Rut, Estir, I, II Regii, III, IV Regii. I, II Paralipomena, I, II Esdra cartea Psalmilor 150; Proverbiu lui Solomon, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor, Iob, 12 Profeți, Isaia, Ieremia Baruh, Plângerile și epistolele, Ezechiil, Daniil. (Ralli și Potli p. 225). Aci se citează și *Baruh* și *epistola lui Ieremia*. Protestanții nu voesc se recunoască autenticitatea acestui catalog al conciliului și susțin că chiar după acest conciliu era îndoelă în biserica orientală asupra numărului cărților sfinte. (veđi Diestel l. c. p. 72, Not. 4).

Canonu 85 apostolic numără: 5 ale lui Moisi...; Iosua, Iud. Ruth, Regii 4; Cronica saŭ cartea ȝilelor 2; Esdra 2; Estir 1; (In unele codice este și Iudit 1 Keil p. 631 Not. 13). (*Zonara* ȝice că Iudit nu se află în acest catalog). Macabei trei (în colecțiunea lui *Ión Antiocheanul* lipsește și Macabei și probabil că o mână streină le-a adăogat mai târziu), Iob, Psaltirea, Solomon 3: Proverbiu, Ecclesiastul Cânt. Cântărilor: Profeții 12; Iesaia, Ieremia, Ezechiil și Daniil. (Ralli și Potli tom. II p. 109).

Eusebiu Pamfiliu (sec. IV cam 330) vorbind despre catalogul lui Melito ȝice că; «el face catalogul cărților V. Testament, cari sunt primite de totă lumea fără nici o contestație» (Migne XX ser. gr. col. 396.—trad. ist. bis. I. P. S. S. Gheorghian p. 127)

Athanasie († 373) în Epistola sa paschală numără 22 de cărți ale Ebreilor. El are: Genesa și cele-l-alte, Iosua, Jud. Rut, Regii 1 și 2=una; 3 și 4=una; Cronica 1 și 2=una; Esdra 1 și 2=una; Psalmi, Proverbiu, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor; Iob, XII Profeți în o carte; Isaia, Ieremia cu Baruh, Plângerile și epistola, Ezechiil și Daniil și numai «in his solis pietatis doctrina docetur» (Ralli și Potli

tom. IV pag. 78—99. comp. Migne XXVI ser. gr. col. 1175 sq. in Epistola ad Aumneum Monachum). Acestea sunt «α-νομιζόμενα καὶ θεῖα βιβλία. El adaogă însă și pe Baruh și plângerile, iar pe Ruth o numără deosebit. Estir este între cărțile necanonice, dar așezate de părinți, a se citi celor ce voesc să se învețe cuvîntul evlaviei. Aceste sunt: Înțelepciunea lui Solomon, a lui Sirach, Estir, Iudit și Tobie.

Același catalog se află și în *Sinopsa Sf. Scripturii* considerându-se Rut una cu Judecătorii. Estir însă «ad aliud quoddam vol., canonicum pertinere; atque ita numerum 22 canonicorum lib. apud. illos compleri vollunt» (vezi Credner l. c. p. 137 sq.—Keil l. c. p. 6052: N. 13 sfîrșit; Hodius l. c.)—Migne ser. gr. tom. XXVIII col. 283—290.

Ciril de Ierusalim († 386) dice în cateheza IV, 33; «citește scripturile Dumnezești, cele 22 de cărți ale V. Testament, cari au fost traduse de cei 70 de tâlcuitori» și anume: 5 sunt ale legii lui Moisi: Gen. etc.... Isus fiul lui Navi, Judec., care cu Rut împreună se număra a 7-tea—I și II Regi—una; de asemenea una (formeză) 3 și 4 (Regi), după cum și Cronica 1 și 2 la ei este una, 1 și 2 a lui Esdra pro uno censetur—Esther duodecimus est liber, aceste sunt *istorice*.

Poetice: Iob, Psalmii, Proverbi, Ecclesiastul și Cântarea Cântărilor. *Profeții*: XII sunt una—Isaia, Ieremia cu Baruh (în Notă dice că Baruh este c. VI din Vulgata) Lamentațiunile și Epistolele sunt una; Ezechiil și Daniil (Migne XXXIII ser. gr. col. 496 și 499).

Grigorie de Nazianz († 390) dice (lib. carminum I poem. XII Migne XXXVII ser. gr. col. 472—473). «Dar pentru ca mintea ta amice, să nu se răpescă de cărți streine, primește de la mine acest număr. Cărțile *istorice* ale înțelepciunii vechi a Ebreilor sunt două-spre-zece». El numără toate cărțile afară de *Estir*. Ruth o separă de Judecătorii—(Veteres quidem numeravi duos et viginti libros, Hebraeorum elementorum numero respondentes).

Amfilochiu, episcopul Iconiului († 395) în iambii săi

către Seleuc numără: Genesa, Ex. Lev. Num. Deut. Iosua, Judec. Rut, Regii 4, Cronica 2, Esdra 2; *Cărțile poetice* 5: Iob, Psalmii. Trei ale lui *Solomon*: Proverbi, Ecclesiastul, Cânt. Cântărilor. *Douăsprezece Profeti*: Osea. etc.... *Patru Profeti*: Isaia, Ieremia, Ezechiil, Daniil. Aci lipsește *Estir* însă el ȳice că unii mai adaogă și pe *Estir* (τοῦτοις προσεγκρίνουσι τὴν Ἑσθήρ τελέει) (veđi Olariu p. 23 unde este textul grec după Ralli și Pottli. tom. IV p. 365).

Leon Bizantinul (sec. IV) mai întâlă avocat apoi călugăr, în scrierea sa: *De sectis liber in X actiones distributus* (Acta II p. 402) are cele 22 de cărți ebraice afară de *Estir*.

Epifaniū († 404) ȳice că de la Adam până la Iacob sunt 22 de némuri, de aceea sunt și 22 de scrieri la Ebrei și după acestea aũ numărat și cărțile lor 22, fiind ele 27. Dar după ce 5 litere la dănsii se duplică, fiind și acestea 27, se îndeplinesc în 22, de aceea aũ făcut și cărțile fiind 27 numai 22. Dintre acestea întâia: Genesa, Ex. Lev. Num. Deut. Is. fiul lui Navi—, a lui Iob. Jud. Rut, Psaltirea, 1 și 2 Cronica, Regii 4, Proverbi, Ecclesiastul, Cânt. Cântărilor, cei 12 profeti—Isaia, Ier. Ezechiil, Daniil, 1 și 2 Esdra, (Nehemia) *Estir*. Mai este încă o carte mică numită *Chinot*, ce se tâlcuește *plângerile lui Ieremia*. Acestea se lăgă de Ieremia pentru că întrece numărul de 27 — (De mens et ponder. cap. 22, 23 Migne XLIII ser. gr. col 277—veđi și Onciu)—In Haere VIII 6 Migne. XLI ser. gr. col. 214 sq., se numără cele 27 de cărți ale Iud., dar după numărul de 22 al literilor alfab., ebreū, căci 10 cărți se pot simplifica în cinci. Aci spune el că unii declară înțelepciunea lui Sirach și Solomon ca între apocrife, ȳice însă că ele sunt folositoare. In Haeres 76 (contra lui Aetiu) pune el înțelepciunea lui Sirach și Solomon la sfirșitul N. Testament ¹⁾ (Migne XLII ser. gr.).

¹⁾ Tot în timpul acesta (sec. V) putem pune și *Constit. Apostolice* cari aũ: Cărțile lui Moisi, Iosua, Iud. Regii, Cronica; Iob, Cărțile lui Solomon—Profeti 16—Imnele lui David—*Codicile Alexandrin*. Trei

Biserica latină. Am venit în bis. orientală grăcă până la secolul al VII-lea. Să o părăsim puțin și să vedem și cele ce în acest timp se întâmplă în biserica latină. Până la Augustin domnea în *biserica latină* aceeași direcțiune în ce privește canonul V. Testament, ca și în bis. grăcă. Augustin face pentru bis. latină începutul unei noi perioade. El dice că acele cărți să se țină de canonice, *cari* sunt primite de totă biserica (quae ab omnibus accipiuntur ecclesiis catholicis) și pentru că bis. nu erau de acord asupra tuturor cărților, de aceea trebuie a se primi acelea pe cari le primesc cele mai multe și mai de frunte biserici (praeponat eas, quas plures gravioresque accipiunt, eis, quas pauciores minorisque auctoritatis ecclesiae tenent) — După părerea lui Augustin canonul coprinde: 5 Moisi, Iosua, Jud. Rut, Regii 4, Cronica 2, Iob, Tobie, Estir, Iudit. Maccab 2, Esdra 2, Profetii, Psalmii lui David, Proverbi. C. Cântărilor, Ecclesiastul (de doctrina crist. II 8 (12—13) Migne. ser. lat. tom. 34 col. 40 sq.). Cele două cărți *Ințelep.* și Eccles. Solomonis esse dicuntur (l. c. II 8—13 Migne l. c.).

Tot asemenea Isus Sirach trebuie a se socoti între cele proletice. Cărțile Maccabeilor nu le primesc Iudeii „*sed receptu est ab ecclesia non inutiliter*“ (contra Gaudent I 31 (38) Migne. ser. lat. tom. 43 col. 729) (comp. și Ochler. Real. Encycl. art. Canon. p. 264 vol. VII: 2 Auflage).

Numai sub influența învățăturilor lui se pun la conciliul din *Hippo* cărțile apocrife alături de cele canonice. În can. 36 al acestui conciliu găsim: «Acele sunt scripturi cano-

---

tomuri conține V. Testament în limba grăcă (al 4 N. T.) - 5 Moisi; Ios. Jud. Rut, 4 Regii, 2 Cronice, 16 Profetii (cei mici înainte) Estir, Tobie, Iudit, 2 Esdra, 2 Macabei, Psaltirea, Iob, Proverbi, Ecclesiastul, C. Cântărilor, *σοφία ἡ πτωχέτου*, *Ințelep.* lui Sirach și după Test. N. are și 18 ps. ai lui Solomon (Hodius p. 649, col. 47. Olariu p. 352). *Codicele Vatican* pune între Nehemia și Iob pe Iudit, Tobie, Estir; între Cânt. Cântărilor și Profetii pune cele 2 cărți ale *Ințelepciunii* (Sirach, Solomon); după Ieremia pune pe Baruch, Plângerile și scrisoarea lui Ieremia; după Daniil are și cele 3 ale Macabeilor (Hodius p. 650).

nice: Gen. Ex. Lev. Num. Deut. Iosua, Judec. Rut, Regii 4, Cronica 2, Iob, Psalmii lui David; 5 ale lui Solomon, XII profeți mici. Isaia, Ier. Ezech. Daniil, Tobie, Iudith. Estir, Esdra 2, Maccabei 2.

Tot asemenea și conciliul III *cartaginean* în can. 47 și în can. 27 al conciliului din 419.

În colecțiunea lui *Beveregiu* lipsește la acest conciliu cele 2 cărți ale Maccabeilor. La *Dionisie Exiguul* și în *edițiunea grăcă* a lui *Iustelli* se află și ele... (com. Hodius l. c. p. 652 col. 63).

Tot o asemenea listă se află și la Inocențiu I (405) al Romei în Epistola ad Esuperium. (Hefele p. 1040 sq.). El are: 5 Moisi, Iosua, Jud. Regii 4, simul et Ruth; 16 ale Profetilor, 5 ale lui Solomon, Psaltirea—*Istorice*: Iob, Tobie, Estir, Iudit, Maccabei 2, Esdra 2, Cronica 2—Bărbații însă însemnați ai bis. latine s'a u silut să contribue la escluderea apocrifelor. Așa avem: *Ilariu de Pictaviu* († 366) în Prologul în cartea Psalmilor (Migne tom. IX ser. lat. col. 241 § 15) dice că în V. Testament sunt 22 de cărți ut literarum numero convenirent. Aceste sunt 5 Moisi, Iosua, Jud. Rut, Regii 4, Cronica 2, sermones dierum Esdrae (Hodius dice că aceste cuvinte aparțin de drept cronice), cartea Psalmilor, Proverbiu, Eccles. C. Cântărilor, Profetiile mici XII; Isaia, Ieremia, cu Lamentațiunile și epistola, Daniil, Ezechiel, Iob și Estir.

Rufin († 410) în comentariul la Symbolul Apostolic (Migne XXI ser. lat. col. 373 (37) dice că va arăta, cari sunt cărțile V. și N. Testament, cari după tradițiune se țin de inspirate. Aceste sunt: 5 Moisi, Iosua Navi, Judec. cu Rut, Regii 4 (la Ebrei 2) Cronica; 2 ale lui Esdra (Ebrei 1) Estir, Isaia, Ier, Ezechiel, Daniil, XII Profetiile, Iob, Psalmii lui David, trei ale lui Solomon: Proverbiu, Ecclesiastul, Cânt. Cântărilor. «In his concluderunt numerum librorum Veteris Testamenti».

Ieronim († 420) în *Prologo gabato* (Migne. XXVIII col. 593—600) dice: La Ebrei sunt 22 de litere..... și ast-

fel și 22 de cărți.... Prima carte la ei se chiamă *Beresit* care noi o numim Genesa, a doua Veele Semoth, a treia Vaicra = Leviticul, a patra Vajjedaber = Nummeri, a cincea Elle halebarim sau Deuteronomiul. Aceste sunt cele 5 ale lui Moisi, pe cari le numesc Thora sau legea.

Ordinea profetilor incepe de la Isus, fiul lui Navi apoi Sopherim = Judec. și cu ei Rut, căci istoria ce o naréză se întimplă în timpul Judecătorilor. Apoi urméză Samuel pe cari noi o numim I și II Regi. În urmă Melachim = Regii, cari conțin cartea III și IV. E greșit dacă se ȳice *Melachim*, e mai bine *Melachot* căci se descrie domniile regilor de la un singur popor (Israelit), care are 12 triburi nu de la mai multe națiuni. Isaia, Ieremia, Ezechiil. Cei XII profeti, cari la ei se numesc Thereasar. — În a treia ordine vin *Aghiogratele*. Prima carte este Iob, a II lui David, care coprinde psalmii, al III Solomon, care coprinde 3 cărți: Proverbi, pe cari le numesc ei *Misle* adică *Parabole*, al IV Eccles. = Coheleth.; al V-lea Cânt. Cântărilor sau *Sirhassirim*; al VI Daniil; al VII Dibre hajjaunim = cuvintele ȳilelor, pe care mai bine o putem numi *Chronicon* și pe care noi o înscrim sub numele de *Paralipomena*; al VIII Esdra, care atât la Greci cât și la Latini este divisat în două cărți; al IX Estir. Aceste sunt cele 22 de cărți ale V. Testament, adică Moise 5, Profetii (8) și Aghiogratele (9). Mai departe numără el cărțile apocrife și spune că lea numărat pentru a se ști cari *inter apocrypha esse ponendum*. Același lucru 'l susține el și în Epistola II către Paulina (Migne XXVIII ser lat. pag. 173—178)

(Va urma).

Ioan Popescu.

Câte-va notițe asupra arhitecturii creștine.

Vezi Biserica Ortodoxă Română, No. 10, an. XXV.

Afară de bisericile din Roma, Ravenna și cele din Siria despre cari am vorbit în cele două articole publicate în această revistă, este de importanță să ne aruncăm o privire și asupra unora din clădirile vechi păgâne, cari au fost transformate în temple creștine, precum și asupra bisericilor cu galerii și cele centrale, ce s'au conservat din timpul cel mai vechiu.

În Orient și mai cu seamă în părțile grecesci, s'au conservat foarte puține clădiri din timpul cel mai vechiu. Tot ce era mai monumental în orașele însemnate ca: Atena, Corint, Patras și altele, parte s'au distrus, parte au fost transformate sub influența stilului bizantin. Aici însă se observă mai mult ca ori unde adoptarea și adaptarea vechilor construcții în scopuri religioase. Două exemple sunt de ajuns: Parthenonul ¹⁾ din Atena și Theocoleonul ²⁾ din Olimpia.

---

¹⁾ Pe colina Acropolis de lângă Atena se afla zidit templul Parthenon. Marele bărbat de stat al Atenei, Pericles, a însărcinat pe renumiții arhitecți Ictinos și Kallicrates ca să construiască acest templu. El era în totul de marmoră, avînd 71 m. lungime, 30 m. lățime și 19 m. înălțime. De jur împrejur avea o hală simplă din colone de marmoră: în față opt colone și de fie-care parte câte 17, cu o înălțime de 10 m.

Ambele, în partea din lăuntru, a fost în așa mod schimbate, în cât puteau să satisfacă toate cerințele religioase. Eșirea despre răsărit a Parthenonului a fost transformată în absidă. În interior, naosurile laterale au fost lărgite și colónele au fost mutate mai mult către centru. Intrarea a fost schimbată în partea de vest. La Theocoleonul din Olimpia au fost înlăturați chiar și murii exteriori, iar intrarea despre răsărit a fost de asemenea transformată într'o absidă semi rotundă. Partea interioară a fost complet transformată și acomodată cu cerințele cultului. Acésta schimbare se crede că s'a executat prin secolul al V, căci în secolul al VI, în urma unui mare cutremur, se știe că acésta clădire a fost reparată complet. Inscricțiunile de pe podele arată și aici, ca la multe alte biserici, data și numele persónelor cari au contribuit la repararea clădirei. Spațiul interior s'a împărțit în trei naosuri, s'a lăsat un loc și pentru portic, precum și pentru alte două camere în partea de vest a clădirei. Numai absida și un mic propyleon³⁾, în partea de sud, s'au mai adăugat la clădirea cea veche.

Ast-fel de schimbări trebuie să se fi efectuat la toate templele antice, cari au fost transformate în biserici creștine⁴⁾.

și 1 m. grosime, toate în stil doric. Templul era împodobit cu cele mai frumoase opere de sculptură: lupta centaurilor, lupta amazónelor, luptele ȕeilor, toate în bas relief. Grupele de statui representaú lupta între Atena și ȕeul mărilor Poseidon, precum și nascerea Atenei. (Cea mai mare parte din acestea se află acum în muzeul britanic din Londra). Dincolo de hala colonadelor se afla Cella, sau templul propriu ȕis și apoi sfînta sfîntelor sau Opisthodomos, unde se conservaú și bogățiile templului și comóra statului. În Cella se afla aședat capul de operă al sculpturii antice, statua colosală a Athenei din aur și fildeș făcută de Phideas cel mai genial sculptor din lumea veche. ȕeița era reprezentată ședend, și îmbrăcată în tot armamentul. Părțile cari representaú carnea erau lucrate în fildeș, tot așa și haina de dedesupt, iar haina de deasupra era lucrată în aur, avend o valóre de 44 talenti. Lângă Parthenon se afla statua colosală a Atenei Promacos, lucrată, tot de Phideas în bronz, cu coif, scut și lance și avend o înălțime de 25 m. Corăbiile cari veneau la Atena, zăreaú de la o mare depărtare coiful și lancea ȕeiței.

²⁾ Unul din templele însemnate din grupa templelor zidite în Olimpia în apropiere de locul unde se țineaú sêrbătorile și jocurile olimpice.

³⁾ Un nume care se da în genere vestibulurilor de la clădirile grecesci.

⁴⁾ Acésta se observă la templul Concordiei din Agrigent, la templul Atenei din insula Ortygia, la Santa Maria dei greci tot din Agrigent etc.

(Dr. H. Holtzinger, Die altchristliche und bizantinische Baukunst).

Trecem acum la bisericile cu galerii. Asupra timpului când s'a început a se întrebuița galeriile în bisericile creștine nu se poate ști nimic cu siguranță, după cum nu se știe nici motivul ce a determinat această inovație. Unii scriitori pretind că motivul ar fi fost separarea bărbaților de femei și de aici și numirile din Gynaecia și Gynaiconitides; cu toate acestea la nici una din bisericile din Syria nu se observă acest adaos. La bisericile din Ravenna, cari au fost foarte mult influențate de arhitectura bizantină, nu se ved galerii de cât la biserica San Vitale. Acest sistem a predominat cu deosebire în bisericile din Orient.

Din acest gen de clădiri face parte și biserica Sf Ión din monastirea Studios din Constantinople, zidită în anul 463. În această biserică galeria e sprijinită pe colóne de marmoră cu capitelurile corintice. Șarpanta, având o arhitravă îngustă, se întinde, de fie-care parte, peste cele șapte colóne de marmoră. Absida e tot așa de largă ca și la celelalte biserici, numai că înălțimea zidului e mult mai considerabilă. S'a constatat că această biserică posedă și un atrium ale cărui urme se ved și până acum. Spațiul dintre colóne se afla împrejmuit cu un grilaj înalt. Scopul acestui atrium era mai cu seamă de a servi ca loc unde se da instrucția necesară catecumenilor. Prin restaurare s'a schimbat întru cât-va forma primitivă a acestei biserici.

O biserică în acest gen a fost și actuala moschee din Salonic cu numele «Eski Djuma». Chiar de la cucerirea acestui oraș de către Turci, această biserică a fost transformată în moschee. Numele ei nu se știe și nu s'a conservat nici în tradițiunea grécă; tot asemenea nu se cunoște nici data când a fost construită. După toate probabilitățile și mai cu seamă după stilul în care este construită, se pare că ar data cam din același timp ca și biserica de care am vorbit mai sus. Clădirea are forma lungăreță cu trei naosuri, posedând și nartex și absidă. Naosurile sunt separate prin colóne corintice, cari poartă pe dinsele pe lângă capiteluri și un postament frumos ornamentat. Aceste colóne sunt unite între dinsele prin arcuri rotunde. Galerii se află așezate d'asupra naosurilor laterale și d'asupra nartexului.

Zidurile naosului central sunt puțin mai înalte de cât galeriile și lumina se dobândește prin ferestrele, cari răspund în galerii. Părțile de jos ale naosurilor laterale sunt fără ferestre. Partea finală a acestor naosuri cu arcadele lor sprijinite pe pilastrii, schimbările din cele două brațe ale transeptului și alte mici modificări, sunt probe evidente ale diverselor faze de dezvoltare prin care a trecut această clădire.

Afară de această moschee se mai află în Salonic și o biserică celebră, Sf. Dumitru, zidită tot în acest gen. Această biserică a avut fericirea de a nu fi transformată în moschee și servă și până acum ca un model de arhitectură aleasă. Ea posedă cinci naosuri, de și înguste, căci lărgimea acestei biserici întrece numai cu puțin pe cea a moscheei Eski Djuma. Lumina pătrunde în lăuntru prin ferestrele aședate d'asupra galeriilor, luminând naosul central. Naosurile laterale nu au ferestre și tot așa și galeriile. Ferestrele formeză al treilea rând de arcade aședat peste cele-lalte două: al galeriei și al părților de jos ale naosurilor mijlocii. Po-deaua naosurilor laterale este cu o înălțime mai înaltă ca aceea a naosului central. Mozaicurile datéză din timpurile evului mediū. Și aici ca și la cea-laltă clădire nu se observă nici un naos transversal sau transept, ca la bisericile romane. Prothesis și Diaconicon nu lipsesc din această clădire și ele sunt aședate în partea de răsărit a naosului central, având aceeași înălțime ca și acest naos și fiind prevădute cu galerii, cari sunt ca o continuare a naosurilor laterale. Acestea par a face impresiunea unui naos transversal. Marele arcuri, cari legaū Prothesis-ul Diaconiconul cu sfirșitul naosului central au fost infundate mai târziu cu ziduri. Este de remarcat aici, că absida e prevădută cu cinci ferestre, pe când la Eski Djuma nu se ved de cât trei. In afară de colónele cari separă naosurile laterale de cea centrală, mai sunt aici introduși și câte doi stâlpi de fie-care parte.

Bisericile din Roma prevădute cu galerii sunt Sant'Agnese și San Lorenzo. Ambele sunt ridicate pe mormintele martirilor ale căror nume le pörtă. Ele erau construite adâc în pământ în cât numai partea superiöră a clădirei se putea vedea. Sant'Agnese are o formă mai simplă. Interiorul e împărțit în trei naosuri cu absida îndreptată spre sud-est

rămas aproape nimic până acum. Biserica de pe Sf. Mormînt a fost transformată cu totul în timpul evului mediu și nu s'a conservat de cât cupola centrală.

La Porta Maggiore se pot vedea și până astăzi ruinele unei clădiri în acest stil, despre care se spune că ar fi servit ca loc de înmormîntare pentru Elena, muma lui Constantin cel Mare, sau după alți scriitori pentru Elena sora lui Constantin. În interior acest mausoleu avea opt nișe rotunde și alte opt patrate, așezate alternativ; d'asupra acestora se află așezate ferestrele.

Tot în acest stil, lângă biserica Sf. Petru, se află cele două capele rotunde Sant'Andrea și Santa Petronilla în interiorul cărora se vedeau nișe destul de largi și împărțite în așa mod ca să pótă primi sarcofagele membrilor acelor familii de cari erau clădite.

Acest gen de biserici dobândiră o formă mai plăcută și mai complectă, din punctul de vedere arhitectonic, atunci când împrejurul spațiului cupolei se introduse un cerc rotund și neîntrerupt, prin care se putea comunica. Prin această se ajunsese ca clădirea concentrică să presinte un întreg complect. La această perfecțiune s'a ridicat autorul mausoleului clădit la Roma spre a primi osemintele Constantinei ficea lui Constantin, mórta la 354, precum și a sorei sale Constantia, de unde și numirea acestei capele de Santa Constanta. Tot aici a fost înmormîntată și Elena soția lui Iulian Aposatul. Cupola e sprijinită pe 24 colóne de granit, așezate două câte două și e străbătută de 12 ferestre rotunde. În afară de aceste ferestre mai sunt încă două așezate în fața intrărei. Zidul împrejmuitoar era împărțit în 12 mici nișe unele dreptunghiulare altele rotunde, alternând între dînsele, și patru mari, din cari numai cea de ost avea o eșire cu un portic, unde se observă de asemenea câte o nișă de o parte și de alta. De jur împrejurul clădirei se afla odinióră încă o hală sprijinită pe colóne, pe unde cine-va scoborând două trepte putea să pătrundă în părțile subterane ale monumentului. Aici ca și în partea de d'asupra se afla un spațiu îndestulător pentru a putea fi așezate sicriurile mai multor persoane. Această clădire n'a fost ridicată cu scopul de a servi ca biserică, ci numai mai târziu i s'a dat această întrebuințare. Ea era destinată să conserve pentru vecinicie

corpurile celor înmormîntați aici. Ornamentația acestui monument s'a conservat în cea mai mare parte și servă și până acum ca o probă vie de simțul artistic și de abilitatea lucrătorilor. Nu numai desenele sunt aici de admirat, dar și execuțiunea. Mozaicurile cari s'a conservat mai bine sunt cele de jur împrejurul bolței. O parte din decorațiuni, cari acum au dispărut, se cunosc după schițele lui Francesco d'Olanda aflat de Garrucci în palatul Escorial de lângă Madrid. Acestea însă ne dau o idee foarte slabă de ceea ce era odinioară.

M. P.

DAREA DE SÉMA

Despre trecerea din viață și înmormântarea fericitului întru amintire
Mitropolitul Moldovei și Sucevei D. D. Iosif Naniescu.

În ziua de Mercuri 30 Ianuarie 1902, ziua Sfinților Trei-Ierarhi, a treia zi de la înmormântarea răposatului Mitropolit al Moldovei și Sucevei Iosif Naniescu, Prea Sântitul Episcop al Dunărei-de-Jos D. D. Partheniu Locotenent Mitropolitan al Eparhiei Sf. Mitropolii Moldovei și Sucevei, a luat prin *Procesul-Verbal* No. 174, aflător la fine¹⁾ (No. 1), următoarea hotărîre:

În vederea însărcinării ce mi se pune prin acest Proces-Verbal, subsemnatul Șef Cancelariei Sf. Mitropolii, carele în interval de aproape 20 de ani, am servit pe fericitul răposat în această calitate cu totă credința și devotamentul datorit mai ales unui asemenea Înalt Arhipăstor și bun părinte, mă grăbesc

¹⁾ Veđi anexele pag. 1149.

a așterne aici mai jos cele ce urmăză pentru cunoștința, edificarea și mângâerea tuturor bine-credincioșilor creștini, cari l'a cunoscut în lunga Sa Arhipăstorie de aproape 27 ani, neîntrerupți pe Scaunul Sf. Mitropolii Moldovei și Sucevei.

Fericitul întru amintire răposatul Mitropolit Iosif Naniescu, de la un timp încóce, mai ales de când intrase în al 82-lea an al vrîstei, a fost cuprins încetul cu încetul de óre-care slăbiciune generală, din care causă, cu multă mâhnire sufletéscă n'a putut să se mai pogóre la biserică, după cum avea obiceiul, nu numai sêrbătorile, dar chiar și în ȓilele de lucru.

În luna Aprilie 1901, cu ocasiunea morții regretatului Gh. Mârzescu, Înalt Prea Sf. Sa a luat parte la prohodul acestuia, efectuat în Biserica Catedrală a Sf. Mitropolii; acesta a fost cel din urmă serviciu bisericesc pe care l'a efectuat I. P. S. Sa; după această o singură dată a mai fost în biserică mare, prin luna Iulie 1901; de aici înainte a stat în casă și mai mult în balconul cunoscut al palatului mitropolitan, de la feréstra căruia, ȓilnic a aruncat săracilor obolul sêu. În ȓiua de Duminică 23 Septembrie 1901, a plecat la București, în vederea viitórei sesiuni din Octombrie a Sf. Sinod; plecarea de data această, a fost mai timpurie de cât altă dată, și această în urma insistențelor din tóte părțile și mai ales din partea D-lui Prim-Ministru D. Sturdza prin o scrisóre adusă de D-l. Dragomir Demetrescu, prin care scrisóre cu multă insistență era rugat să mérgă la București, unde să póte căuta cu mai multă înlesnire. La București a stat de la 24 Septembrie până în séra de 25 Octombrie, când a plecat la Iași. Reîntors aici la reședință în diminéța ȓilei de 26 Oc-

tombrie—Sf. Dimitrie—s'a observat că starea I. P. S. Sale, relativ, mai bună decum să dusesse, fiind-că la plecare a fost dus pe scaun de la trăsură până la vagon, iar la venire I. P. S. Sa n'a mai făcut uz de scaun; starea acésta s'a menținut cât timp a putut să se nutrésca mai bine. De Sfintele Sărbători ale Nascerei Domnului și anul noŭ, asemenea a fost destul de bine; de anul noŭ a adresat obicînuita telegramă Majestăței Sale Regelui, și a răspuns la multe telegrame de felicitări, precum: I. P. S-țitului Mitropolit Primat, D-lui Prim-Ministru D. Sturdza, Prea Sântiților Episcopi de Roman, Buzeu, Argeș, Rîmnicul-Vâlcea. Prea Sf. Episcop al Dunărei-de-Jos a fost aici la Mitropolie, chiar de a doua zi de Nascerea Domnului, de unde a plecat la Galați în ajunul anului noŭ. Asemenea I. P. S. Sa a mulțămît telegrafic D-lui Ministru P. S. Aurelian, Prea Cuvioșelor Maice Starițe S-telor Monastiri: Agapia și Varatec, D-lui Locot.-Colonel Giurescu din Fălticeni, D-lui Căpitan Gh. Manoliu, fost Senator, din Dorohoi etc. etc.

Insă din momentul ce pofta de mîncare a început a se micșura, s'a observat că și slăbiciunea a devenit mai simțitoare, până când în dimineața zilei de Joi 10 Ianuarie 1902, slăbiciunea s'a accentuat în așa mod, în cât a trebuit să fie susținut de două persoane spre a putea fi premenit, de unde până atunci una singură era de ajuns.

Acéstă stare a continuat așa în zilele de Joi—10, Vineri—11, Sămbătă—12 și Duminică—13 Ianuarie. Luni 14 i s'aŭ făcut întăiul rînd de S-tele Masle, când s'a și împărtășit singur cu Sf. Taîne, rostind singur parte din rugăciuni. După un mic repaos a cerut să mērgă în balcon, unde după o jumătate oră a scris mai multe hărții oficiale (de la No. 38 până la

47), apoi a eșit la masă, a gustat puțin și în urmă s'a odihnit.

S-tele Masle i s'aū repetat Mercuri 16 și Vineri 18 Ianuar. Din ziua de Joi 17 Ianuar Dl. Prim-Ministru D. Sturdza a cerut ca în fie-care zi să i se comunice telegrafic știință despre starea sănătăței Inalt P. S. Mitropolit, ceea ce s'a și făcut; în acea zi i s'a comunicat nota telegrafică (No. 2); a doua zi Vineri 18 Ianuar, s'a înaintat nota (No. 3); Sâmbătă 19, starea de slăbiciune creștea (No. 4); Duminică 20, starea părea mai îmbunătățită, după cum o arată nota (No. 5); Luni 21, idem (No. 6); Marți 22, aceeași stare se menține până spre seară, la ora 5 p. m. (No. 7); Mercuri 23 până aproape de ora 2 p. m. starea a fost satisfăcătoare. Pe la ora 2 a survenit o sincopă cu o deosebită slăbiciune (No. 8).

De Mercuri 23, ora 2 p. m. I. P. S. Mitropolit s'a pus în pat, pe care nu l'a mai părăsit; a doua zi dimineață, Joi 24 Ianuar, a sosit în Iași Dl. Dragomir Demetrescu; în cursul acestei zile am dat trei note D-lui Prim-Ministru: No. 10 la ora 9 a. m., No. 11 la ora 11 a. m. și No. 12 la ora 6 seară; în această zi I. P. S. Mitropolit din nou a fost împărtășit cu S-tele Taîne la ora 10 a. m. de către subsemnatul. Următoarea telegramă (No. 13) de Vineri 25, ora 12 merid., arată cum starea I. P. S. Sale se agrava din ce în ce. În aceeași zi, la ora 9 seară, în prezența D-lor Prefecți, a D-lui Poni și a D-lui Dragomir Demetrescu, Dl. Dr. Botezatu a constatat starea agravată a Inalt P. S. Sale (No. 14).

Sâmbătă 26 Ianuar, la ora 5 jum. dimineață, Doctorul Botezatu constată semne care indică un desnodământ fatal apropiat (No. 15); în aceeași zi—Sâmbătă—la ora 9 a. m. D-nii D-ri Russ și Botezatu

constată starea de agonie (No. 16), care după 40 de minute, adică la ora 9 și 40 minute a. m. s'a terminat dându-și ultima suflare, cu atâta liniște, cu atâta seninătate, în cât cu toții așteptam să mai respire, pe când el *expirase*; acest ultim tablou ne amintește și chiar ne reprezintă mórtea celui drept, de care ne vorbesc cărțile sfinte și scrierile Sfinților Părinți ai Bisericeii.

Imediat a fost înștiințat Dl. Dr. Buicliu Medicul Primar al orașului, carele, asistat de Dl. Ionescu Oficerul Stărei Civile și în prezența Clerului Mitropolitan, a D-lor Prefecți, a D-lor Poni, Dragomir Demetrescu, Colonel Langa, Gavril Musicescu, etc., a constatat decesul Inalt Prea Sântitului Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Exarh Plaiurilor D. D. Iosif Naniescu; apoi am expediat îndată telegrama următoare (No. 17) la adresa D-lui Prim-Ministru D. Sturdza, de la carele primind răspunsul telegrafic (No. 18) l'am făcut cunoscut D-lui Primar al Orașului și D-lor Prefecți.

Din ordinul Majestăței Sale Regelui, înmormântarea decedatului Mitropolit Iosif urmând a se face pe socotéla Statului, D-l. primar al Urbei Iași în înțelegere cu cele-l-alte autorități locale a întocmit programa cuvenită (veđi No. 19), conform căruia imediat aș și început lucrările necesare, între cari cea întâiu a fost pregătirea mormântului (cavou) aici în Curtea Mitropoliei și anume în partea despre mézădi a Bisericeii Catedrale, lângă trotuarul acestei biserici, loc indicat de răposatul Mitropolit cu mulți ani înainte, și despre care la toți ne-a spus că în convorbirile avute din timp în timp cu Majestatea Sa Regele, adese ori amintea dorința de a fi înmormântat aici lângă marea și frumoșa biserică Catedrală, pentru a căria restaurare a lucrat atât, și Dumneđu a bine voit să-și facă parte întru acésta.

Regulându-se înmormântarea pe ziua de Luni 28 Ianuar, s'a anunțat acesta telegrafic în toate părțile, dupre cum se făcuse cunoscut și încetarea din viață a răposatului Mitropolit. Din toate părțile au venit telegrame de condoleanță pentru pierderea Înaltului Ierarh, mai întâiu din partea D-lui Prim-Ministru D. Sturdza, în următoarea cuprindere (veđi No. 18),— Spălarea corpului, îmbrăcarea cu vestimintele arhieresti și așezarea pe scaun s'a făcut conform recomanđățiunei aici prevăđute; până să se pregătescă cele necesare pentru transportarea corpului în Biserica mare. Corpul a stat expus cât-va timp în salonul mitropolitan, când s'a cetit de preoți rugăciunile obicnuite, iar pe la ora 4 a fost transportat în biserică și expus pe un catafalc fără baldachin, precum se cade fețelor bisericesti.

În aceeași zi au mai sosit telegrame de condoleanță de la P. S. Gherasim Episcop de Argeș, P. S. Nifon Ploșteanu Vicarul Sf. Mitropolii Ungro-Vlahiei, P. S. Pimen Piteșteanu, P. S. Sofronie Craioveanu de la I. P. S. Mitropolit al Transilvaniei D. D. Ion Mețianu (No. 20), de la I. P. S. Mitropolit al Bucovinei și Dalmației D. D. Arcadie cu Consistoriul său, (No. 21) de la P.S. Episcop al Aradului D. D. Iosif Goldiș (No. 22), de la P. S. Episcop al Achermanului (No. 23).—Principele și Principesa D. M. Sturdza cercetând telegrafic de starea I. P. S. Mitropolit Moldovei și aflând despre încetarea sa din viață a expediat de la Dieppe telegrama de condoleanță (No. 24); asemenea s'au mai primit telegrame de condoleanță din partea familiei Dr. Buzeu, de la Epitropia Armeană din Tulcea, de la Prea cucernicii protoierei de Putna, Tutova, Fălciu, Argeș, de la D-șora

Filomela Simionescu-Milano; de la D-l Paulian din Turnu-Severin, etc. etc.

Prea Sf. Episcop al Dunărei-de-jos Parthenie a anunțat ziua înmormântării și sosirea sa pe a doua zi pentru prohodire. D-nii Consuli din Iași asemenea au cercetat despre starea Inaltului Arhipăstor și înainte de morțe, între cari mai ales D-l I de Peterson Consul Imperial rosienesc din Iași, cum și după încetarea din viață odată cu depunerea cartelor, precum D-l Leon Bey Constant, Consul al Turciei; D-l Ión Wiperu Vice-Consul Austro-Ungariei; D-l Constantin Th. Ghyka de Deleni; D-l Iustinian Bojinca Gerant al Consulatului Imperial German, etc.

Duminică 27 Ianuarie, cu trenul de dimineață au sosit în Iași D-l Haret Ministrul Cultelor și P. S. Episcop al Dunărei-de-jos D. Dr. Parthenie numit prin Decretul Regal No. 318 Locotenent-Mitropalitan al Eparhiei Sf. Mitropolii Moldovei și Sucevei și P. S. Episcop de Roman.

În această zi s'a efectuat Sf. Liturghie de cătră P. S. Arhieru Conon Bacauanul încunjurat de Clerul mitropalitan în asistența Prea Sântiților Episcopi de Roman, Dunărei-de-Jos, a D-lui Ministru Haret și a unui public foarte numeros și ales. La sfârșitul liturghiei s'a făcut trisaghion, apoi totă ziua și noaptea a urmat un adevărat pelerinaj din partea populațiunei nu numai a Orașului ci și din alte părți ale țerei.

A treia zi—Luni 28 Ianuarie—ziua înmormântării, cu trenul de dimineață au mai sosit P. S. Episcop de Buzeu, P. P. S. S. S. S. Arhieru Calistrat Bêrlădeanu, Meletie Gălățanu și Calist Botoșeneanu; asemenea au mai sosit Dl. Colonel Mavrocordat, trimisul Majestăței Sale Regelui, aducând o corónă în foama Crucei de flori naturale, din partea Majestăței

Sale, aŭ mai sosit alte trei coróne, din partea Consiliului de Miniştri, din partea Academiei şi a Adunării Deputaţilor; Dl. Consul Imperial rosienesc din Iaşi de asemenea a depus o corónă în numele aceluï Onor. Consulat.

Tot în acéstă ȓi de diminéŭă s'a săvîrşit Sf. Liturghie, începédu-se la ora 9 de către P. S. Episcop Partheniu al Dunărei-de-Jos şi Locotenent Mitropolit, P. S. Episcop Gherasim al Romanului, P. S. Arhiereŭ Conon Bacauanul, încunjuraŭi de preoŭi şi patru diaconi. După terminarea Sf. Liturghii pe la ora 11, îndată s'a început prohodul, la care aŭ luat parte cei de mai sus, împreună P. S. Episcop al Buzelui, P. S. Calistrat Bêrlădeanu, P. S. Meletie Gălăŭeanu şi P. S. Calist Botoşeneanu, încunjuraŭi de şase-deci şi patru preoŭi şi opt diaconi.

După dorinŭa rēposatului Mitropolit, i s'a făcut rînduēla prohodului călugēresc, după terminarea căruia s'aŭ ŭinut mai multe discursuri în biserică, şi anume: de către Dl. Ministru Haret, Dl. Primar al Urbei Iaşi, Dl. C. Erbiceanu din partea Academiei şi Directorul Seminariului Veniamin din partea Clerului¹⁾.

În urmă s'a făcut tradiŭionala procesiune în jurul Bisericeï Catedrale cu cele patru stări şi apoi s'a efectuat punerea în mormînt a rēmaşitelor pămînteşti ale rēposatului Mitropolit. Totul s'aŭ petrecut conform programului şi în cea mai bună rînduēlă, mulŭamită concursului dat de autorităŭile publice locale.

În aceeaşi ȓi s'a împărŭit la săraci 500 pâini, câte o lumînarică şi 20 bani de fie-care, acestea din suma de una mie lei dată de Dl. Ministru Haret din partea Guvernului, pentru bine-faceri şi care s'a şi îm-

¹⁾ Veŭi discursurile pag. 1157.

părțit la săraci de către Directorul Seminarului în înțelegere cu subsemnatul.

În ziua de 2 Februar hramul Catedralei Mitropolitane, a servit Sf. Liturghie Prea Sfințiții Arhierei Partheniu Episcop Dunărei-de-Ios, Conon Bacauanul și Narcis Crețulescu, chemat întradins de P. S. Locotenent Mitropolitan. După sf. Liturghie s'a mers cu procesiune la mormînt unde s'a făcut parastas, punându-se Apostolul și S-ta Evanghelie.

Pentru pomenirea sufletului răposatului Mitropolit s'a regulat ca în curs de 40 de zile de la încetarea din viață a fericitului întru amintire Iosif Mitropolitul, să se săvîrșască S-ta Liturghie cu sobor în Biserica Catedrală și cu pomenirile cuvenite, iar după terminarea liturghiei Clerul liturghisitor să iasă la mormînt spre a face trisaghion. În ziua a 9, 21 și 40 să se facă panichidă nu numai la biserica Sf. Mitropolii, ci și la toate bisericile din Iași, precum și la bisericile catedrale ale Județelor, ce aparțin jurisdicției Sf. Mitropolii Moldovei și Sucevei; asemenea panichidă să vor urma apoi la 3 luni, la 6 luni, la 9 luni, la un an și în fie-care an până la al șaptelea. Tot-odată s'a regulat ca pentru a se putea învrednici toți preoții din cuprinsul Eparhiei Sf. Mitropolii a Moldovei a face rugăciuni la mormîntul răposatului lor iubit Arhipăstor, în cele 40 de zile servite cu sobor în Biserica Catedrală, să ia parte pe rînd preoții din Iași, din toate orașele Eparhiei și pe cât posibil și din parohiele rurale.

Șef Cancelariei

Econom Stavrofor C. I. Știubeiū.

Iași, 5 Februarie 1902.

A N E X E.

No. 1.

No. 174

PROCES-VERBAL.

Astă-đi 30 Ianuarie, điua S-lor Trei-Ierarhi, a treia đi de la depunerea în locașul de veci a rămășițelor pămîntești ale fericitului întru amintire Mitropolitul Iosif Naniescu, al nostru Duhovnicesc Părinte.

Ușurîndu-ne întru cât-va de greutățile urgent reclamate cu privire la trecerea sa din viață întâmplată în điua de 26 Ianuarie Sâmbătă la órele 9, 40 m. diminéta, anul 1902 aici în Iași, la reședința sa Mitropolitană, în camera sa de odihnă, eũ robul lui Dumneđeu Arhiereul Parthenie S. Clinceni Episcop al Dunărei-de-Jos, iar prin Inaltul Decret Regal No. 318 din 28 Ianuar a. c. numit Locotenent Mitropolitan la S-ta Mitropolie a Moldovei dorind a stabili regula de urmat atât în Biserica Catedrală, cât și în cuprinsul Eparhieii, la S-tele serviri de Dumneđeu pentru pomenirea fericitului întru amintire repausat în Domnul, Mitropolitul Iosif, cu tótă buna orânduélă bisericéscă cerută de tradițiunea Sf. nóstre Bisericii Creștine Ortodoxă am hotărît:

Patru-đeci de đile de la încetarea din viață a fericitului întru amintire Iosif Mitropolitul, se va servi S-ta Liturghie cu sobor în Biserica Catedrală și cu pomenirele cuvenite, iar după terminarea Liturghiei Clerul liturghisitor va eși la mormînt spre a se face trisaghion. În điua a 9-a, 21 și 40 se va face panachidă nu numai aci la Biserica Mitropoliei, dar la tóte bisericile din Iași, și la Bisericile Catedrale ale Județelor ce aparțin jurisdicțiunei Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei. Panachidele se vor urma apoi la trei luni, la șése luni, la nouă luni, la un an, și în fie-care an pîna la al șéptelea.

Pentru a se putea învrednici toți Preoții din cuprinsul Eparhiei Sf. Mitropolii a Moldovei a face rugăciuni la mormîntul repausatului lor iubit Arhipăstor în cele 40 de zile servite cu sobor în Biserica Catedrală, vor lua parte pe rînd Preoții din Iași, din toate orașele Eparhiei și pe cât posibil și din parohiile rurale.

Cucernicii Protoierei vor întocmi tabloul preoților liturghisitori în așa mod, ca să nu sufere sfintele servicii pe la biserică, nici îndatoririle preoțești.

Șeful Cancelariei va face cât mai neîntârziat dare de sămă despre încetarea din viață și înmormîntarea repausatului întru amintire fericitul Mitropolit Iosif și despre toate dispozițiunile luate și ce se vor mai lua. Copii după această dare de sămă se va păstra în Cancelaria S-tei Mitropolii și se va comunica S-tului Sinod, S-tei Mitropolii a UngroVlahiei, S-telor Episcopii, Ministerului Cultelor, Academiei Române și Protoieriilor țerei.

No 2.

Joi 17 Ianuarie 1902.

Notă D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Starea sănătăței I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei este acésta: De și de dimineță slăbiciunea s'a mai accentuat ceva, totuși starea generală este mulțămitoare astă-zi Joii, după puțină hrană ce o ia.

No. 3.

Vineri 18 Ianuarie 1902.

Notă telegrafică D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Aastă-zi în decursul întregii zile starea de slăbiciune aceeași. De dimineță s'a efectuat liturgia în Paraclis efectuându-se tot-odată al treilea rînd de Sf. Masle.

No. 4.

Sămbătă 19 Ianuarie 1902.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Starea sănătăței I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei este următórea: Slăbiciunea continuă încet, forțele vitale per-

sistă; lipsă de poftă de mâncare aproape completă. D-rul Petrini Paul din București venit cu dorință de a vedea pe I. P. S. Sa a constatat starea de mai sus plus 80 pulsație și temperatura normală și a recomandat vin de malaga cu ghențiană.

No. 5.

Duminică 20 Ianuarie 1902.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Starea sănătății I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei pe ziua de astăzi este complet satisfăcătoare. De dimineață bine dispus a stat la aer în balcon o oră; a luat aperitivul recomandat; la ora zece a dejunat bine cu deosebită dispoziție prin venirea D-lui Musicescu a cărui lipsă de o săptămână era vădit simțită de I. P. S. Sa. După obicnuitul repaos după dejun, pe la ora unu, din noaptea a întrunit la o nouă gustare pe commesenii, cu cari s'a întreținut cu deosebită plăcere peste o oră. În timpul repaosului după această gustare a fost vizitat de D-nii P. Poni, N. Ión, N. Gheuca, Secretarul Consulului Otoman și Egumenul Sf. Spiridon.

No. 6.

Luni 21 Ianuarie 1902.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Starea de slăbiciune a I. P. Sfințitului Mitropolit ameliorată mult; Duminică noaptea 20 curent a dormit foarte liniștit. Astăzi Luni ora 10 a. m., a gustat ceva la masă însoțit ca de obicei de toți cei ce-l încunjoră.

No. 7.

No. 7. 22 Ianuarie 1902.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Starea de ameliorare a I. P. S. Mitropolit Moldovei se menține până acum ora 5 p. m.

No. 8.

Astă-đi Mercuri 23 curent până la ora 2 p. m.

Starea I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei a fost satisfăcătoare. Pe la 2 jumătate a survenit o sincopă cu o deosebită slăbiciune care continuă și acum ora 3 și 45.

E bine să vie aici D-l Dragomir.

No. 9.

Mercuri 23 Ianuarie 1902 ora 7¹/₄ séra.

*D-lui Șef Oficiului Telegrafic din Iași pentru D-l
Ministru de Interne.*

Pe la orele 4 p. m. I. P. S. Sa Mitropolitului Moldovei a fost vizitat de D-niș Dr. Manolescu din București și Dr. Botezatu din Iași și au găsit necesar administrarea unui purgativ, pe care la ora 4¹/₂ I. P. S. Sa l'a și luat. Situațiunea pare că s'a îmbunătățit din ceea ce era.

No. 10.

Joi 24 Ianuar 1902 ora 9 a. m.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

In decursul nopței a dormit neîntrerupt de la 12 până la 4¹/₂; a transpirat bine și cu toate că purgativul n'a avut încă efect, totuși să simte mult mai liniștit.

D-l Dragomir a sosit.

No. 11.

24 Ianuarie 1902 ora 11 a. m.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

Purgativul luat aséară, a avut efectul la ora 9 astă-đi; aflându-se în extremă slăbiciune a fost împărtășit cu Sfințele Taîne la ora 10 dimineță; starea de slăbiciune la ora 11 aceeași.

Dir. Canc. E. St.

No. 12.

24 Ianuarie ora 6 séra.

D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.

București.

De la ora 11¹/₂ I. P. S. Mitropolit a avut somn întrerupt până acum ora 6 când tot dórme; starea de slăbăciune aceeași.

No. 13.

25 Ianuarie 1902, ora 12.

*D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.***București.**

Inalt Prea Sf. Mitropolit să aflu în pat în aceeași extremă slăbiciune; forțele vitale par a slăbi; astăzi de dimineață a putut lua o mică ceașcă de bulion.

No. 14.

25 Ianuarie 1902, ora 10¹/₂ seara.

După ora 6 I. P. S. Mitropolit a adormit profund și stă până acum ora 10¹/₂ fără cunoștință. Doctorul Botezatu l'a vădit la 9 ore și a constatat 120 pulsațiuni slabe pe minută cu intermitențe la fiecare 5 pulsațiuni; transpirațiune foarte abondantă și respirațiune grea. În acest moment se află aici D-nii Prefecți, D. Poni și Dragomir Demetrescu.

No. 15.

26 Ianuarie 1902, ora 5¹/₂ a. m.*D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.***București.**

De la ora 3 a. m. până acum 5¹/₂ când D-l Dr. Botezatu constată starea I. P. S. Mitropolit în extremă slăbiciune, cunoștința pierdută, pulsul frecvent, neregulat și intermitent, semne care indică un desnodământ fatal apropiat.

No. 16.

ora 9 a. m. 26 Ianuarie.

*D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.***București.**

Acum ora 9 D-nii D-rî. Russ și Botezatu constată că I. P. S. Mitropolit se află în agonie.

No. 17.

lași 26 Ianuarie 1902.

*D-lui Prim-Ministru D. Sturdza.***București.**

Inalt Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei Iosif Naniescu ș'a dat ultima suflare Sâmbătă 26 Ianuarie 1902 la orele 9 și 40 a. m. D l Dr. Buicliu Medic pimar

VI.

După d-l general comandant al corpului IV de armată, întreg corpul ofițeresc din garnizóna Iași.

VII.

Partea dréptă și stângă a cordónelor, precum și galeriele sunt rezervate publicului.

VIII.

Curtea Sf. Mitropolii și platoul din față vor fi ocupate de armată pentru onorurile militare, în care scop, intrarea în ogradă este interzisă publicului.

IX.

Șcólele vor ocupa aleele grădinei Sf. Mitropolii în ordinea următoare:

1) În partea despre Nord de catedrală vor fi aședate:

Șcó a normală Vasile Lupu.

Liceul Internat.

„ Național.

2) Partea despre Est a Catedralei:

Șcóla de Arte și Meserii.

Șcóla Comercială gradul I.

3) Centrul grădinei Sf. Mitropolii:

Șcóla Comercială gradul II.

4) Partea de Sud a Catedralei.

Gimnaziul Alexandru cel Bun.

„ Ștefan cel Mare.

Seminarul Veniamin Costache.

X.

De la 8 jum. ore a. m. strada Ștefan cel Mare cuprinsă între strada Golia și strada Veche va fi închisă pentru circulația trăsurilor.

XI.

Intrarea în Mitropolie va fi prin pórta grădinei.

XII.

Trásurile autorităților și publicului vor avea acces numai din strada Golia, prin strada Primăriei și nu vor staționa în strada Ștefan cel Mare.

Pentru ziua înmormintărei tóte cursurile școlare vor fi suspendate.

No 20.

Asociindu-mă și eú la durerea pentru încetarea din viață a jericitului Mitropolit al Moldovei D. Iosif Naniescu și

exprimând clerului și poporului profunda mea condoleanță rog ceriul să ne aline marea durere.

(ss) *Ion Mețian Mitropolit.*

No. 21.

*Adîncă condoleanță pentru decedarea înaltului și distin-
sului ierarh Iosif Mitropolit Moldovei.*

(ss) *Arcadie Mitropolit Bucovinei cu Consistoriul său.*

No. 22.

*Exprim sincerile condoleanțe pentru mórtea fratelui în
Christos Iosif Inalt P. S. Mitropolit al Moldovei și Suce-
vei; pomenirea lui fie în veci, iară sfînta noastră biserică
Dumnezeu să o scutască.*

(ss) *Iosef Goldiș Episcop Aradului.*

No. 23.

*Quoique informé mois suis profondément ému du décès du
vaillant et très révééré métropolitain Joseph. Que Dieu re-
soive son âme en son regne éternel. Puisse-t-il lui Donner
un digne successeur dévoué à l'orthodoxie. Je partage votre
chagrin et me rapellerai avec vous du défunt dans mes prières.*

Eveque Arkadie.

No. 24.

*Suntem adînc măhniți de încetarea din viață a Mitro-
politului Moldovei Iosif cu atât mai mult că avem pentru
I. P. S. S. cea mai mare considerație și amicitie. Primiți
expresia stimei și a devotamentului nostru.*

Prințul și Princesa D. Sturdza.

Discursurile pronunțate cu ocazia înmormîntării I.
P. S. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei D. D. Iosif
Naniescu.

Discursul D-nului Spiru Haret

pronunțat în numele guvernului.

In numele guvernului, vin a aduce bisericeii și celei de
a doua capitală a țării tributul de regrete, pentru perde-

rea mare ce a suferit, în persóna veneratului și ilustrului păstor care ne părăsește.

Timp de mai bine de un sfert de secol, fiul modestului preot sătesc de la Răzălăi, a ocupat cu strălucire scaunul pe care înaintea lui îl ilustraseră Varlam, Iacob și Veniamin Costache, și după atâtea mari predecesori, a știut să onoreze și el cu o nouă aureolă de virtute creștină vechea Mitropolie a Moldovei.

Bun, blînd, îngăduitor, Mitropolitul Iosif ne-a dat la toți pildă vie de iubirea de aproapele înțelăsă în sensul cel mai înalt și mai nobil al cuvîntului. Pe tăcute fără zgomot el revarsă în jurul său bine-facerile, fără alegere și fără altă deosebire, de cât aceea a nenorocirei. Și știa să facă binele cu atîta discreție, în cât nici o dată nu s'ar fi știut că l'a făcut, dacă nu ar fi venit trista ocazie de astă-zi, când vedem în doliu orașul întreg, casa bogatului ca și a săracului, a ortodoxului ca și a eterodoxului.

Fie ca această mare și nobilă pildă să ne foloséscă și nouă! Fie ca exemplul Mitropolitului Iosif să fie sémînta iubirei, frăției și a buneî înțelegeri între toți fiii acestei țeri!

Rare sunt exemple de ómenî cari zecimî de ani de-a rîndul, în situațiile cele mai modeste ca și în cele mai înalte ale ei să fie model neclintit de virtute. Mitropolitul Iosif a avut acest reu privilegiu. Ca preot, ca căluger, ca profesor, ca arhiereu, el a fost tot-de-una acelaș: bun, blînd, îngăduitor și făcător de bine. Fericiți acei cari l'a cunoscut de aproape! Fericiți aceia cari s'a adăpat de la nesecatul isvor al înțelepciunii și bunătății lui! Fericiți aceia cari vor putea spune fiilor lor: ne-am învrednicit și noi să cunoștem pe Părintele Iosif Naniescu.

În timpul nostru, când pornirile egoistice aũ o înriurare așa de mare asupra faptelor ómenilor, păstori ca Mitropolitul Iosif sunt o bine-facere dumnezeéscă. Ei reîmprospăteză marile exemple ale părinților bisericeî, și readuc omenirea către principiile morale cari sunt fundamentul societăților civilizate.

Prin virtuțile sale, prin înțelepciunea sa, prin stăruința ce a pus pentru a desevîrși cel mai mare monument religios al țerei, început de un alt mare Mitropolit, Părintele Iosif Naniescu și-a înscris una din cele mai glorióse pagini în istoria înalților prelați ai țerei.

Fie-î țărîna ușórá!

Discursul D-nului Primar al Iaşului Constantin B. Penescu

pronunţat în numele comunei.

Înalte Prelate!

Sfinte Părinte!

Fraţilor întru Christos!

A doua Capitală a ţerei, reşedinţa scaunului Mitropoliei Moldovei şi Sucevei, suferă o crudă şi dureroasă încercare.

Blîndul arhipăstor Iosif Naniescu, s'a dus dintre noi, Dumnezeu A Tot Puternic i-a luat sufletul la dreapta lui.

Moldova îndurerată plînge după păstorul ei, iar cetăţenii acestui oraş, nu găsesc nici lacrimi, nici cuvinte îndeajuns să-şi exprime durerea şi adîncă lor jale pentru pierderea sfîntului bētrîn. Privim la el numai şi ridicînd ochii către cer implorăm lui Dumnezeu, îndurare pentru sufletele noastre copleşite de durere.

Cu deosebire, Iaşul datoreşte acestui sfînt Prelat, recunoştinţa eternă pentru rîvna ce a pus ca să înzestreze oraşul, cu sfinte locaşuri unde drept-credincioşii 'şi găsesc mîntuirea sufletului.

Prin stăruinţa şi munca lui neobosită, s'a restaurat catedrala Mitropoliei şi bisericile Trei-Ierarhi şi Sf. Nicolae, atâtea focare de pietate creştină precum şi monumente de arhitectură.

Tot Inalt Prea Sfinţiei Sale se datoreşte strămutarea seminarului Veniamin Costache de la Socola aici, pentru a îndeplini voinţa neuitatului mitropolit Veniamin şi pentru a avea sub apropiata Sa privighere pe viitorii apostoli ai cuvîntului lui Dumnezeu.

Suflet bun, inimă simţitoare şi înduioşată, nenumărate sunt bine-facerile, mîngâerile şi alinările ce le-aŭ adus fie cu cuvîntul, fie cu fapta tuturor celor cărei se adresaŭ Lui. Adevărat apostol a lui Christos, împărţea frăţeşte tot avutul lui.

Din gura şi mâna Lui, bētrîni şi tineri, femei şi copii, creştini ortodoxi şi creştini de alte rituri precum şi mozaici primeaŭ mîngâerea sufletului şi hrana trupului.

El a fost sprijinul săracului şi al horopsiţilor de sōrtă.

De astă-dî, vai, nu vom mai aŭdi mîngâitorul său glas,

suferințele vor sbuciuma pepturile celor nenorociți fără a mai găsi acel balsam mângâitor al blândelor sale sfaturi. Sărmanii în zadar vor căuta cu privirea lor blînda față a părintelui mitropolit și nici mîna Lui tremurîndă nu le va mai întinde mijlócele de hrană. Văduve, orfanî și voi cei scăpătați din belșug vi s'a dus sprijinul vostru. Plîngeți cu toții și depunînd pe mormîntul lui lacrimi de recunoștința ne uîtată să ne fie memoria lui.

Discursul D-lui C. Erbiceanu

Pronunțat în numele Academiei Române.

„Arhiereu ca acesta se cuvine să fie nouă, cuvios, fără de rēutate, fără întinăciune, osebit de cei păcătoși“
et. (Ep. Ebrei. Cap. 7. vers. 26).

Prea Sântiților, întristată adunare !

Inalt Preasf. Iosif Naniescu, Mitropolitul Moldovei și a Sucevei trecînd de la noi ne chēmă, ca păstor, pe noi fii săi spirituali a-î petrece cu adîncă mahnire rēmășițele sale pămîntești; ne adună, ca părinte al tuturor, în jurul său, pentru a ne lua ȃia bună de la El! Păstorind Metropolia Moldovei preste un pătrar de secul cu tótă bunătatea, blîndețea, cuvioșia și privigherea, acéstă de Dumnezeu pădită Biserică a Moldovei, noi fii săi suntem datorî a-î încunjura cu respect cortejul său funebru, pentru-că în tot rēstimpul păstoriei sale a știut să se indentifice cu turma sa, i-a cunoscut ranele și după putința i-a vindecat suferințele. «S'a făcut tóte tuturor ca măcar pe unii să-î îndrepte». «Pentru că păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru ei». Așa a făcut în tótă vieța sa acest cuvios și milostiv arhipăstor.

Academia Română, a cărei membru de onóre a fost Inalt Preasf. Sa, m'a îndatorit a o representa la acéstă funebră ocasiune, împreună cu stimații mei colegi, în semn de înaltă considerațiune și de respect ce-î datorește acestui Inalt Prelat, pentru bogata și prețioasa sa donațiune făcută acestei înalte Instituțiunii culturale naționale. Acéstă-i o ocașie bine-venită și pentru mine d'a mă presenta

înaintea d-vóstră spre a desfășura în puține cuvinte marile virtuți ale răposatului Prelat și ca Arhipăstor de mare merit și ca Român neîntrecut în patriotism.

Eram dator eũ în special a pronunța câte-va cuvinte la mormîntul I. Preasf. Sale, pentru-că timp de 26 de ani am fost în raport dîlnic cu Inalt Preasf. Sa și i-am cunoscut de aprópe petrecerea sa în vieță.

Inalt Preasf. Sa avea calități mari, aș putea dice apostolice, pentru-că dîlnic cugeta numai la îndeplinirea datoriilor sale pastorale, grija casei Domnului. *Credința* sa era tare în Christos Domnul, ea îl întărea în luptele vieței, ea-i forma convingerile, ea 'l îndemna la sėvîrșirea faptelor sale mari și virtuóse. «Luptă bună s'a luptat, credința a păzit pentru care i se rezervă în ceruri rėsplata ostenelilor sale». Tot-d'auna l'am găsit cetind în Sf. Scriptură și'mi spunea: «de aici eũ învăț tóte, tocmai ca și marele ascet Antonie, care n'avea altă carte de cāt cerul și pămîntul contemplându-le». Inalt Preasf. Sa a fost un *stîlp puternic* al templului Ortodoxismului, legea strėmoșilor noștri! De câte ori nu l'am vėđut trist și oftând, cānd auđea că s'a atacat acest sacru deposit național și nu pregeta a se lupta cu tótă puterea sa intelectuală, contra vrăjmașului chīar cu risicul poziției lui!

Învėțase acėstă luptă apostolică de la predecesorii sėi, Iosif al Argeșului—cāruia-i purta numele și de la Chesarie vrednicul și cuviosul Episcop de Buzėu, părintele spiritual al Inalt Preasfinției Sale.

Nu mē tem de vrăjmași, pānă cānd cu mine este Domnul, 'mi spunea adese-ori.

Pe lîngă credința tare în Christos mai avea prin escelență calitatea *umilinței*, apoi a *blîndeței*. Departe de el a fost trufia, îngāmfarea, luxul și desfătarea lumescă. El nu trăia pentru el ci pentru alții, de aceia a fost sărac în vieță, și a murit sărac, de și avea mijlóce puse la îndemînă îndeajuns.

Averea adunată de el în tótă vieța sa o împărțea cu văduvele și orfani, cu cei lipsiți și săraci ai societăței, o cheltuia cumpărānd cărți de valóre, din cari încă în vieță fiind o parte le dāruia Academiei Romāne.

Ducând o viață mai mult călugărească, se mulțumea cu foarte puțin pentru sine, iar restul îl împărțea cu profuziune la orî cine apela la el, fără deosebire de neam și religie.

Dacă am lăsa terenul vieții sale particulare, și l'am privi ca om public, al tuturor, ca Mitropolit al Moldovei, ca membru al Sf. Sinod, ca membru perpetuu în Senatul Țării, actele mari ce le-a săvîrșit Înalt Preasf. Sa în curgera vieții sale publice, acelea dovedesc că a fost un suflet mare, un Arhipăstor demn, vrednic urmaș al Mitropolitului Veniamin, un rîvnitor de fapte mari bisericești un neîntrecut servitor al Altarului Ortodox, un sfetnic pururea aprins, ce lumina scaunul ce-l ocupa. Acum, voi enumera numai câte-va din faptele sale, pentru-că nici locul, nici timpul nu ne permite a-i descrie, pe larg, viața sa în asemenea ocaziune.

Prin insistență, și stăruință ne adormită a reușit să se reconstrue vechea Mitropolie, începută la 1833 de Mitropolitul Veniamin, pe când era menită a fi desființată din cauza ruinei ce prezenta.

El plin de foc religios a rugat pe Majestatea Sa, Iubitul Nostru. Rege Carol I, să nu se dărîme vechea clădire ci să se restaureze, spre gloria țerei și memoria Mitropolitului Veniamin, și rugăciunea cu grab ia fost ascultată. Atunci Înalt Preasf. Sa împreună cu un comitet, fără nici o recompensă a îngrijit și noapte ani întregi, pentru a aduce la sfîrșit bun opera începută. Ceia ce s'a și realizat.

Prin stăruința sa s'a strămutat școla Mitropolitului Veniamin, din Monastirea Socola, unde căduse în ruină, în Palatul de altă dată al Domnitorului Mihai Sturza, acomodându-l cerințelor școlei, așa că astăzi Iașul are alătura de Mitropolia începută de Veniamin și terminată sub Înalt Preasf. Sa și școla lui mult iubită.

Tot Preasf. Sa a înfrumusețat Curtea Mitropolitană, și a reclădit casele ruinate ale servitorilor bisericei. Ceî ce-l întrebau de ce n'a făcut mai întâiu palatul Mitropolitan, care este deteriorat, El le răspundea, «aicea staă eu și până când pot sta în el sunt dator să mă îngrijesc de alte trebuinți ale casei».

Urme evidente de grija ce o avea pentru lucrurile Bisericei a lăsat Înalt Preasf. Sa îndeajuns și la Argeș, unde

a fost numai timp de doi ani ca Episcop și la Monastirile de peste Olt Șerbănești și la Găișeni. Ca membru în Sf. Sinod avea influența cea mai mare între confrăți, pentru că nu vorbea și nu propunea de cât ceea ce vedea că era de trebuință Bisericii naționale. Era un dușman al inovărilor ritualistice și abrogării obiceiurilor vechi; iubea însă și-i plăcea cultura clerului și încuraja singur pe școlari și studenți, ajutându-i la studiu. Mulți dintre ómenii noștri din cler, ce stau acum în jurul cortegiului său sunt crescuți și educați cu cheltuiala sa, fie în țară, fie și în străinătate.

Nu era din acei ce și fac fală cu faptele lor, el prefera principiul creștin. «Să nu știe stânga ta ce face dreapta ta». Ca membru în Senat, departe de a face politica militantă, era vecinic atent la toate cestiunile bisericesti ce se tratau, și cu persistență neîntrecută stăruia, susținând cu multă vervă starea bisericescă, ce o credea mai potrivită cu spiritul ortodoxismului.

Acesta-i în trăsături generale Marele nostru Arhipăstor Mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu. A intra în biografia sa cred de prisos, pentru moment, atît numai voiu dice: Era neaoș Român, cum adese îmi spunea, din Basarabia, județul Iașilor, fiu de preot. A venit în țară, adus de un unchiu al său la 1829. Din botez s'a numit Ión, iar la 1835 s'a călugărit în Episcopia Buzăului. Avea un dar natural excepțional, cânta foarte bine și plăcut, ceea ce l'a ajutat mult a înainta în gradele ierarhice. S'a ocupat și cu profesura, predând Religia și la Liceul Lazăr și la Matei Basarab etc. A fost hirotonit Arhiereu la 1872, și la 1873, după un an a fost ales Episcop al Argeșului.

În fine la 1875 a fost ales Mitropolit al Moldovei. Trebuie să recunoștem că sórta Înalt Preasf. Sale în această lume i-a fost foarte favorabilă și priinciosă, a fost iubit și de ceriú și de pămînt.

În toate întreprinderile sale a reușit pe deplin, de și eșit din popor, fără nici o protecție de neam ori sînge, ș'a parcurs cu vrednicie toate gradele Ierarhice și a lăsat urme neșterse prin faptele sale pentru Istoria țarei. Acesta însémnă că a fost predestinat pentru misiunea sacerdotală, pe care atît de mult o iubea. Mulți Ierarhi numără Bise-

rica Românilor, puțină însă a lăsat fapte așa de frumoase ca acest venerat Arhipăstor al Moldovei. Incheiă cuvîntarea mea, pentru că orfanii și săracii, văduvele și lipsiții vor continua a-î povesti faptele lui ani îndelungați.

Voiu dice numai că bine-cuvîntarea sa să fie pururea cu noi cu toții; pentru-că dacă există un criteriū pentru faptele noastre din vieță, cumpănind acțiunile variate din vieța Inalt Preasf. Sale, mă pot pronunța, fără témă, că faptele sale 'l dovedesc a fi fost om drept, milostiv, devotat misiunei sale, convins și sfințit.

Academia Română mișcată de adîncă întristare prin pierderea neuitatului său membru de onóre, aduce condoleanțele sale marelui ei donator, îngrijindu-se ca numele său venerat să fie pururea pomenit între Membrii săi.

Acum când mormîntul i se deschide pentru a-î primi rămășițele trupesti să dicem în unanimitate: *ușoră să-î fie țărîna, după cum ia fost plină de fapte bune vieța.* «Bine slugă bună și credinciosă peste puține ai fost credincios, preste multe te voiu pune, intră întru împărăția Tatălui meu».

Acestea de sigur vor fi cuvintele cu care va fi primit Inalt Preasf. Sa în ceata dreptilor, conform credinței sale. Amin.

Discursul Părintelui Econ. P. Savin

Directorul Seminarului din Iași.

Prea sfințiți,

Frați Creștini!

Cu inima plină de durere, adunatu-ne-am ađi, ca să însoțim la ultimul locaș pe acela care până alaltă-eri era înaltul și prea bunul nostru Arhipăstor.

Și ne găsim adunați aci, zdrobiți sufletește, nu ca să ne îndeplinim numai o datorie, ci pentru că tótă ființa noastră este străbătută de o jale provocată de tributul pe care natura și l'a reclamat, luându-ne din mijlocul nostru pe iubitul și mult veneratul ierarh, care ți și nópte ve-

ghea la binele și fericirea Sfintei noastre biserici ca și a întregului neam Românesc.

Priviți-l și ați neînsuflețit și rece, gata a intra în pământul din care Dumnezeu a creat pe om, că pare, că nu se îngrijește de nimic, de cât de lumea creștină, pe care el atât de mult a iubit-o și pe care a ajutat-o, cu sfatul și cu mila sa.

Dulcea sa privire cu care l'am văzut tot-de-auna între noi nu s'a turburat, nici de înfiorătoarele bolduri ale morții, pentru-că sfințenia vieții și împlinirea datoriilor chemării sale nu i-au deșteptat nici în aceste momente grele vre'o amintire a unui trecut de care avea să se înapăi-minte. Nu!

Răposatul Mitropolit Iosif prin faptele sale mărețe și prin viața sa curată a făcut morțea să găsească în el pe alesul Domnului, căruia să i se plece cu respect, în momentul când Domnul a trimis-o, ca să aducă la el în Ceruri sufletul acestui drept și meritos om.

Și dacă trupul lui zace aici rece și neînsuflețit, acesta este rezultatul dumnezeieștii alcătuirii a omului, carele după ce-'și termină lucrarea sa în lume, părăsește această lume, spre a continua în Ceruri viața vecinică.

Tocmai această alcătuire spune omului ceea ce el are de făcut și nu-l lasă pradă sieși și celor ai săi.

Sfânta noastră biserică învață care este rostul omului, îl conduce și-i dă puțința ca să știe aceea ce este vecinicia și să aibă parte de ea. Ce ar fi, dacă omul nu și-ar înțelege menirea sa în lume?

Corabia fără cârmă, supusă furiei valurilor s'ar isbi de toate stîncile vieții, iar egoismul care s'ar ridica până la cea mai mare nesocotință, l'ar duce la prăpastie.

Frați creștini!

Marele Dascăl și ierarh al bisericii Creștine Sf. Ión gură-de-aur, încercat destul în viața sa ca și un alt Solomon, dice, într'un elan de jale și durere «*Că toate sunt zadarnice*» că mic și mare, sărac și avut nu sunt nimic în marea vecinicie. Că toate să sting și se perd ca un fum, că viața nu este de cât o clipelă, care trece neobservată. Dar orî cât de mică ar fi clipela în cumpăna eternității, totuși

ea este mare pentru muritorii. Acésta secundă plină de bucurie, orii de tristeță, de putere de rezistență orii de supunere la ispite, are rostul ei în viața omului și a societății omenești.

Și prin o bună întrebuințare a timpului, credinciosul creștin își îndulcește momentele de încercare ce le are pe acest pământ, el care are speranța unei fericiri eterne, pe care Dumneșeu a făgăduit-o tuturor aleșilor săi, drept răsplată a suferinților din viața acésta, pe care cu drept cuvânt marele Antoniū, pusnicul a numit-o «Valea lacrimilor» în care nu este scutit nici un muritor nici de dureri nici de suferinți, orii cari ar fi viața sa, dovadă dreptii de care Sfînta Scriptură ne vorbește. Și dacă ne-am gîndi la acela pe care astă-đi îl privim cu respect și venerațiune, n'am putea să nu recunóștem în viața lui cea lungă, și momente de îngrijire și de suferinți.

În adevăr, mult veneratul răposat, a cărui viață este cunoscută de toți ca model de viață creștinéscă, a avut suferinți și dureri sufletești, până să-și vadă realizată marea sa lucrare, restaurarea Mitropoliei și clădirea Seminarului, pe una s'o redea serviciului dumneșeesc, pe alta pentru formarea acelora cari aū misiunea de a predica cuvîntul lui Dumneșeu. Secolului trecut la început i-a fost dat să aibă un Mitropolit ca nemuritorul Veniamin, a cărui activitate, în parte, către sfîrșitul lui s'a complectat de răposatul.

Ce se mai đicem de grija ce avea de a vedea biserica și clerul pe calea cea adevărat creștinéscă? Dar de nevoia în care se găsea de multe orii, când punga sa golită pentru bine-faceri nu-i mai permitea să ștergă lacrimile acelora cari veneaū și-i cereaū ajutor?

Ce să mai đicem de povara anilor, în timpul din urmă, povară despre care cu drept đice Psalmistul, că: ce trece peste 70—80 ani este ostenélă și durere.

Tóte aceste griji care i-aū pricinuit dureri și suferinți sufletești n'aū înrîurit totuși de cât în bine asupra Înaltului răposat, pentru că el era facla de lumină, care lumina preste tot cel ce venea către el; Înaltul Prelat să înbărbăta în lupta vieței cu credința nestrămutată în ajuto-

rul Dumneșcesc, care nu lasă pe cel drept și iubitor de cele sfinte. Și aci se vede puterea credinței, care dacă ar lipsi omului ar cădea în desnădejduire și n'ar mai fi în stare să lucreze pentru binele său și al neamului său.

Frați creștini.—Multă și mare credință a avut în Dumneșcu, răposatul Mitropolit.

Prin puterea credinței, copil orfan a putut răsbate până să ajungă la cele mai mari demnități în biserica Română. Credând în Dumneșcu și sperând în ajutorul său prea înalt, mult veneratul răposat n'a dat nici odată îndărăt în fața celor mai mari greutăți, până în timpul din urmă.

Dar pe lângă credință și speranță, răposatul a învățat și practicat virtutea dragostei creștine.

Cine nu-și reamintește vorbele lui dulci, ori de câte ori era vorba de vre-o persoană, care avea nevoie de sprijinul său, Dragostea sa o spun miile de cetățeni cari au fost ajutați de dînsul și cari ați îl plîng ca pe adevăratul lor părinte. Dovada dragostei sale se vede din sfaturile lui, din lucrările lui, căci el nu urmărea, chiar față de cei greșiți de cât îndreptarea, tocmai că iubea pe toți, așa cum recomandă Mîntuitorul și așa cum este și în spiritul legii creștine, care țintește la îndreptarea păcătoșilor.

Și străbătută întreaga lui ființă de dragostea creștină, câte lacrimi n'a șters, câte greutăți n'a ușurat câte dureri n'a alinat!

Pătruns de dragostea creștină îl găsim pe răposatul totde-una sfătuind și ajutând pe toți în ori ce încercare bună și folositoare.

Așa a făcut bine-cuvîntând societatea de bine-facere a clerului din Iași, așa s'a bucurat bine-cuvîntând din totă inima societatea culturală «Viitorul».—Cu un cuvînt pentru alinarea suferințelor ca și pentru progresul în cele bisericesti a fost un mare sprijinitor, tocmai că iubea pe toți și de toți se interesa.

De aceea Clerul Eparhial ca și școla bisericescă pusă sub înalta sa privighere, vin prin mine și depun omagiū de respect și recunoștință iubitului și mult veneratului fost șef un timp așa de îndelungat păstrînd amintirea lui și a faptelor lui, drept călăuză în îndeplinirea însărcinărilor noastre.

Și acum iubiți fii spirituali, apropiați-vă și luați ultima bine-cuvîntare de la acel ce v'a păstorit un patrar de veac.

Apropiați-vă și voi iubiți seminariști cari vă instruiți în fructul ostenelilor răposatului Mitropolit depuneți ultima vós-tră sărutare pe mâna aceluia cari cu drag v'a bine-cuvîntat.

Dumneșeu să primescă sufletul său în rîndurile dreptilor, acolo unde este bucurie și viață *fără de sfîrșit*.

Dumneșeu să-i erte greșelele cele de voe și fără de voe; veșnică să-i fie pomenirea și eternă memoria.

